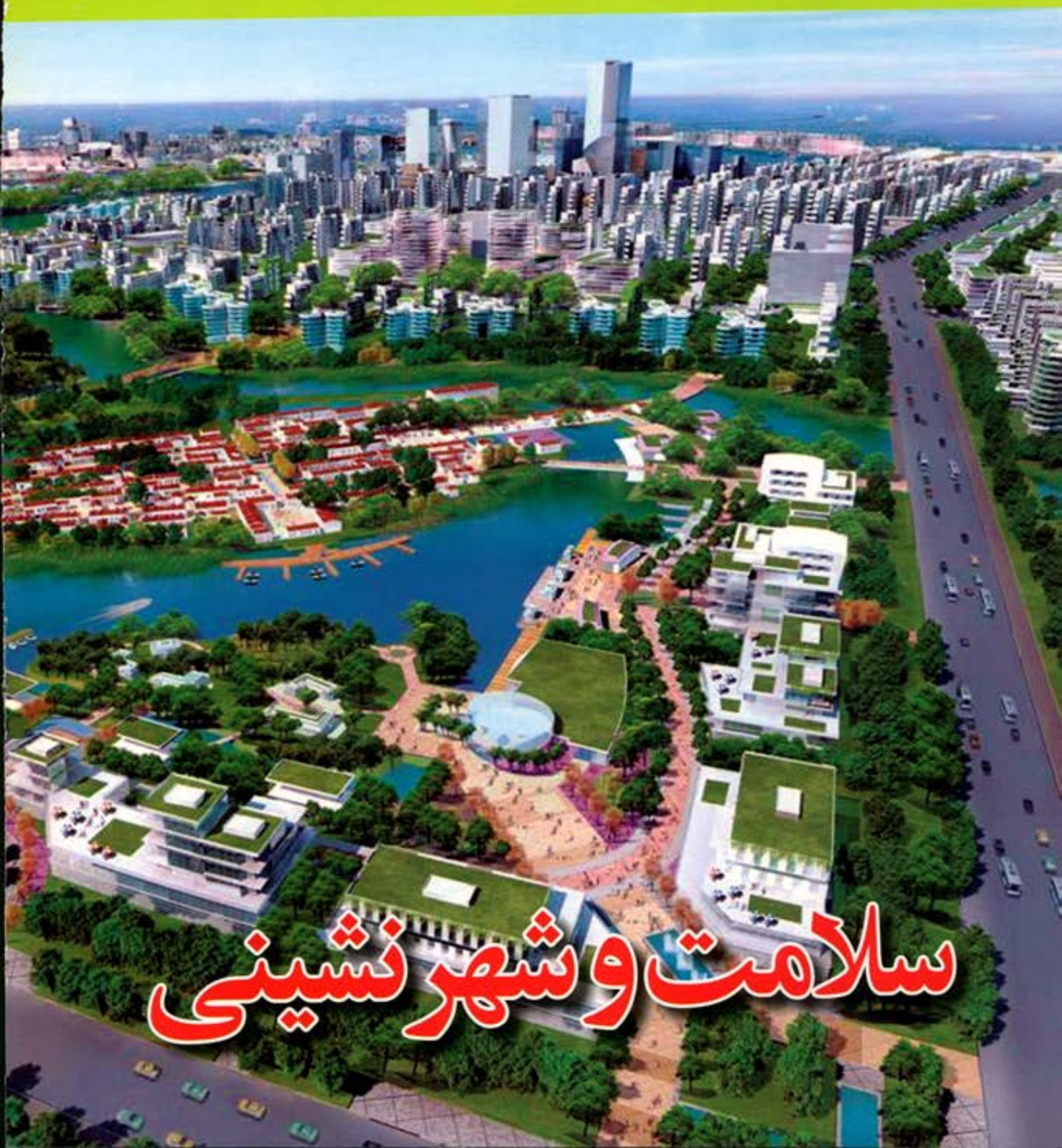

نظام مهندسی

استان تهران

شماره ۱ □ تیر ۸۹ □ دوره پنجم □ سال چهاردهم

- ◀ مناسب سازی حق است نه ارفاق
- ▶ دیده بان تهران و گوش شنوایی که نیست
- ▶ تاثیر کیفیت محیط زیست بر سلامت شهری
- ▶ آزمون ورود به حرفه مهندسی، ۲ بار در سال
- ▶ نگاهی به مهم ترین چالش های آینده هیات عمومی
- ▶ تاثیر طرح های بهسازی و نوسازی غیر مشارکتی بر سلامت شهری

سلامت و شهرنشینی

The background features a vertical gradient from light blue at the top to a deeper blue at the bottom. Large, vibrant green leaves with prominent veins are scattered across the page, some appearing to be in the foreground and others in the background, creating a sense of depth and natural beauty.

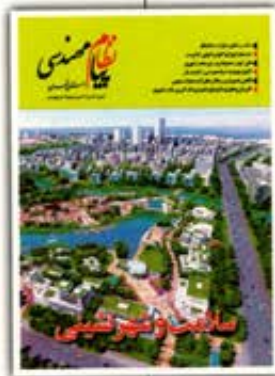
عید سعید مبعث بر اعضای
سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران مبارک

نظام مهندسی

پیمان مهندسی

استان تهران

شماره ۱۵ تیر ۸۹، دوره پنجم، سال چهاردهم

- ۲ سخن اول
مهندس علی تر کاشوند
- ۴ نگاهی به مهم ترین چالش های آینده هیات عمومی
مهندس منوچهر شببانی اصل
- ۸ گفت و گو با رئیس کمیته دیده بان تهران
سودابه قیصری
- ۱۲ میزگرد با انجمن باور
سودابه قیصری
- ۱۸ مالیات در خدمات مهندسی ساختمان
مهندس منوچهر شببانی اصل
- ۲۳ دشتی به قلم بردیم به بهانه روز قلم
مهندس مهتاب ملکی
- ۲۴ تاثیر کیفیت محیط زیست بر سلامت شهری
مهندس اعظم افشارنیا
- ۳۲ تاثیر طرح های بهسازی و نوسازی غیر مشارکتی بر سلامت شهری
مهندس مونا غفاری
- ۳۶ پیاده راه سازی، راهکاری علمی و عملی برای دشتیابی به شهرهای انسان محور
دکتر الهام امینی - مهندس مریم برومند
- ۴۰ شهر سالم پایدار
دکتر فرزانه سلایی - مهندس گلنوش منطقی
- ۴۴ یک تجربه
گزارش: گروه های تخصصی شهرسازی استان ها
مهندس محسن شببانی
- ۵۰ گزارش: آزمون ورود به حرفه مهندسی
محبوبه پوردهستان
- ۵۲ خبرها
- ۵۹ معرفی هیات مدیره پنجم نظام مهندسی ساختمان استان تهران
- ۶۲ معرفی گروه ها و کمیسیون های تخصصی
- ۶۴ معرفی کتاب

برنام معارفستی

صاحب امتیاز:

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

مدیر مسوول:

علی تر کاشوند

سر دبیر:

سید مهدی هاشمی

دبیر تحریریه و مدیر اجرایی:

سودابه قیصری

هیات تحریریه:

انوش اسماعیل نژاد / عباس اکبر پور / فرشاد امیر خانی

بهنام امینی / مهدی بیات مختاری / علی تر کاشوند

مهدی حاجی قاسمی / اسگر خسروی فر / منوچهر شببانی اصل

محمد رضا فطر چپیان / هوشنگ کاتب احدی / داود مجد نیا

مهتاب ملکی / شمس تویخت دودران / سید مهدی هاشمی

خبرنگار:

محبوبه پوردهستان

طراحی و صفحه آرایی:

وحید محمد خانی - نوید محمدی شکیب

مسوول آگهی ها:

مزدک محبوب نژاد - همراز: ۰۹۱۲۱۳۸۲۷۴۸

نشانی: شهرک قدس (غرب) - فاز یک - خیابان ایران زمین

خیابان مهستان - ساختمان نصر ۱۰ - طبقه ششم

فکس دفتر نشریه:

۸۸۰۸۵۶۸۶

تلفن: ۴ - ۸۸۰۸۵۵۹۰ - داخلی ۲۱۵

Email: payam.nezam@gmail.com

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

تلفن: ۴ - ۸۸۵۷۷۰۰۰ - ۳ - ۸۸۵۷۷۰۰۰ - ۱ - ۸۸۰۸۵۰۰۱

فکس: ۸۸۵۷۷۰۰۵

آدرس سایت سازمان:

www.tceo.ir

صندوق پستی: ۱۹۹۲۵/۵۷۵

شمارگان: ۴۰۰۰۰

چاپ: هنر سرزمین سبز ۶۶۸۱۸۱۶۸

شرایط ارسال مقاله

- نشریه نظام مهندسی از مقالات، آثار تحقیقی و ترجمه های مفید محققان و نویسندگان استقبال می کند.
- لطفا جهت ارسال مقاله ها به نکات زیر توجه فرمایید:
- مقاله ها به صورت تایپ شده و روی یک طرف کاغذ با ذکر تلفن تماس فرستاده شوند.
- در صورت ارسال ترجمه، اصل مطلب به پیوست ارسال شود.
- عکس ها، شکل ها و نمودار ها به صورت مجزا به همراه CD ارسال شود.
- نشریه در ویرایش و گوناگونی مطالب آزاد است.
- اصل مقاله ارسالی برگشت داده نمی شود.
- از پذیرش مقالاتی که قبلا چاپ شده است معذوریم.
- سازمان هیچگونه مسوولیتی نسبت به نتایج آگهی های منتشر شده ندارد.
- مقاله های مندرج الزاما بابتگر مواضع و دیدگاه های پیام نیست.

سخن اول

ستاره باران «حرا»

«حرا» نورافشان شد و ستاره‌های آسمان چشمک‌زنان نوید ظهور درخشان‌ترین ستاره جهان را بانگ زدند.
«افراء»، بخوان به نام ایزد یکتا، به نام آن که هستی از اوست و تو و همه‌ی انسان‌ها را خلق کرد. بخوان و او را به بزرگی یاد کن.
بدینسان جبریل پیام پروردگار را به روشن‌ترین و پاک‌ترین دل‌ها باز گفت. محمد از «حرا» فرود آمد. کوه‌ها و صخره‌ها به خضوع بانگ بر آوردند:
«السلام علیک یا حبیب‌الله»

محمد (ص) در دورانی به رسالت مبعوث شد که جهل و نادانی، ثروت‌اندوزی و تفاخر، برده‌داری و تبعیض‌های اجتماعی، زر و زور، آیین و سنت‌های ناپسند و غیراخلاقی بر جامعه حکمفرما بود.
سایر پیامبران قرن‌ها صرف آماده‌سازی بشر کردند تا محمد (ص) پیام آور مکتب جاودانه‌ای باشد که توحید را به ارمغان آورد. توحید فقط راه‌حلی برای بحران‌های دوران جاهلیت نبود. توحید، شعار محض نیست. توحید یعنی دوری و نفی همه طاغوت‌ها. توحید یعنی تکیه نکردن به هیچ قدرتی جز قدرت و عظمت پروردگار.

بشر امروز با طاغوت‌ها و بت‌های درونی و بیرونی خود از هرگونه پیشرفت و سعادت واقعی بازمانده است. اما امید است که هر ساله جشن و عید میث بهانه‌ای باشد برای رهنمون ساختن امت مسلمان به سوی آموزه‌های ناب آن یعنی به سوی گزاره‌های روح بخشی که پیامبر و اهل بیت ایشان مطرح کرده‌اند و این گزاره‌ها بی‌نقص‌ترین و کامل‌ترین رهنمودهای هدایت بشری‌اند که از گزند بدعت به دور مانده‌اند.

رسول خدا می‌فرماید: من مبعوث نشدم مگر برای کامل کردن اخلاق و چه خوب است که بدانیم بهترین راه رهایی انسان امروز مراجعه به قرآن و احادیث اهل بیت عصمت و طهارت و سیراب شدن از سرچشمه‌های وحی است.

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

چهاردهم تیرماه صفحات تقویم را با نام «روز قلم» آراسته است. نام گذاری این روز به نام قلم، ارتباط مستقیم با تاریخ کهن، متمدن و فرهنگ ساز این سرزمین دارد.

معجزه یکی از نشانه‌های نبوت است. در هر دوره از تاریخ، پیامبران به اذن پروردگار، معجزه‌هایی را برای اثبات نبوتشان ارائه می‌کردند. در این میان، اسلام آخرین و کامل‌ترین دین الهی است؛ یعنی آیینی است که در

مهندس علی ترکشوند
ریس سازمان نظام مهندسی
ساختمان استان تهران

هر برهه‌ای از زمان و در هر مکانی باید جوابگوی مخاطب خود باشد. حال معجزه پیامبر این دین باید از چه مقوله‌ای باشد که جوابگوی مخاطبان هزاره‌های پس از خود نیز شمرده شود؟ چه معجزه‌ای می‌تواند قرن‌ها تازگی و ماندگاری خود را در زندگی بشر حفظ کند؟ کتاب، نوشته و ما یسْطُرُون.

قرآن کریم، با قلم خالق قلم، معجزه جاوید پیامبر آخرالزمان است. قلم و کتابت از مقوله‌هایی هستند که نه تنها کهنه و مانده نمی‌شوند بلکه هر روز جنبه‌هایی تازه از آنها پدیدار می‌شود.

قلم، زبان عقل، معرفت و احساس انسان‌ها و بیان‌کننده اندیشه و شخصیت صاحب آن است. قلم، زبان دوم انسان‌هاست. هویت، چیستی و قلمرو قلم بسیار گسترده‌تر از آن است که در بیان بگنجد. هرگونه رشد و پیشرفت، پیروزی و آرامش و معرفت و شناخت، ریشه در قلم دارد. تمدن‌ها، تجربه‌های تلخ و شیرین و علوم با نوشتن ماندگار می‌شوند.

هر کس می‌تواند قلمی را بین انگشتانش فشرده و فرمانش دهد که بنگارد و هر آنچه از مخپله صاحب انگشت تراوش می‌کند، بنویسد. قلم، تخریب می‌کند. می‌سازد. واقعیت‌ها را آشکار می‌کند. آشکارها را پنهان می‌کند. به واقع قلم، معجزه‌ای جاودان است.

سوگند خداوند در قرآن به نام قلم، گویاترین شاهد بر شرافت و قداست آن است: «وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ؛ سوگند به قلم و آنچه نویسد.» در جایی که خداوند، صاحب هستی، به آفریده‌ای از آفریده‌های خود قسم یاد می‌کند، بشر در چه جایگاهی می‌تواند از ارج و منزلت آن سخن براند.

حضرت امیر مؤمنان علی علیه السلام می‌فرماید: «سفیر و فرستاده تو، ترازوی بزرگواری توست و قلم تو، رساترین و گویاترین چیزی است که از سوی تو سخن می‌گوید.» بر اساس این روایت، قلم شیواترین و بهترین ابزاری است که در هر برهه‌ای از زمان می‌تواند رسالت خود را انجام دهد. ماندگاری علوم و انتقال آن از نسلی به نسل دیگر، رسیدن پیام مکتب‌ها و تمدن‌ها به انسان آینده و سرانجام تکامل اندیشه‌های بشر در طول قرون که اندیشمندان هیچ‌گاه یکدیگر را ندیده‌اند، تنها با معجزه قلم امکان‌پذیر بوده و هست.

اصحاب قلم و نوشتن می‌توانند نسل‌هایی را در سرایشی‌های انحراف به سقوط بکشانند یا تعالی‌ملت‌ها را رقم بزنند. کلام و نوشته، رابط نویسنده و خواننده است پس می‌تواند عامل همدلی شود. درخت قلم اگر در تعهد و تدین ریشه داشته باشد، میوه‌اش شیرین و ماندگار است. ارزش هر قلم به پیام آن است و عظمت نوشته به محتوایش و ماندگاری آثار به ریشه داشتن در حق و صدق.

نگاهی دوباره به مهم ترین چالش های آینده هیات عمومی و شورای مرکزی نظام مهندسی ساختمان

کافی در موضوع» باید براساس تفکر سیستمی، پژوهش علمی، هدایت مستمر موضوع از آغاز تجدیدنظر تا تصویب اقدام کرد.

نگارنده پیشنهاد می کند در تجدیدنظر قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان موارد زیر لحاظ شود:

۱- تفکیک قانون فعلی به دو قانون جداگانه با عناوین: «قانون نظام جامع ساخت و ساز» و «قانون کنترل ساختمان» و ایجاد قانون نظام جامع ساخت و ساز با ادغام الزامات نظام فنی و اجرایی کشور و نظام ساخت و ساز شهری تا مجموعه ای واحد برای مهندسی در بخش ساختمان و طرح های عمرانی پیش بینی و جایگزین وضعیت دوگانه

فعلی شود. در حال حاضر این دوگانگی بویژه در بخش فنی، مشکلات متعددی را گریبان گیر مهندسان می کند.

۲- رفع مشکلات و ابهامات موجود در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، درباره ساختار سازمان نظام مهندسی ساختمان (در سطح استان و کشور) و بویژه تبدیل واحد استانی آن به واحد شهرستان

۳- پیش بینی روند پژوهشی در سه محور «مطالعه تجارب حاصل از اجرای قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان»، «مطالعه تجارب کشورهای دیگر در زمینه تنسيق امور مهندسی ساختمان و کنترل ساختمان»، «مطالعه قوانین موجود کشور برای پیش گیری از بروز تداخل و توازی در متون جدید»، به نحوی که مبانی الزامات قوانین جدید را به صورت علمی فراهم آورد.

هماهنگی امور سازمان های استان:

در مطلب سال ۱۳۸۰، نگارنده، هماهنگی امور مختلف را به منظور کاستن از اقدامات موازی و اتخاذ رویه واحد و یکسان در امور استان ها و اقدام در سطح ملی توسط شورای مرکزی به عنوان «مرجع واحد ملی» ضروری دانسته بود. این هماهنگی و در مواردی یکسان سازی، امروز ضرورت بیشتری یافته است. به علاوه توسعه فراوان سیستم های ارتباطی و انفورماتیک در جهان در طول نه

نه سال قبل در چنین روزهایی و در استانه چهارمین هیات عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان، مطلبی را با عنوان «مهم ترین چالش های آینده هیات عمومی و شورای مرکزی نظام مهندسی ساختمان» قلمی نمودم که در شماره نهم سال دوم نشریه ساخت و ساز در خردادماه ۱۳۸۰ به چاپ رسید. اینک در استانه سیزدهمین هیات عمومی بطور تصادفی مراجعه ای مجدد به آن متن داشتم و ملاحظه نمودم نه تنها ۶ محور مطرح شده در مقاله فوق، کماکان به عنوان محورهای پراهمیت توجه و فعالیت هیات عمومی و شورای مرکزی مطرحند، بلکه می توان محورهای دیگری را نیز باتوجه به شرایط حاضر و دوره نه ساله طی شده بدان اضافه کرد.

اینک نیز همانند سال ۱۳۸۰، تعیین دو برابر اعضای شورای مرکزی جهت انتخاب ۲۵ عضو اصلی و ۷ عضو علی البدل شورا در دستورکار هیات عمومی قرار دارد. آن سال برای دوره دوم شورای مرکزی و امسال برای دوره پنجم. این بار نیز با نگاهی دوباره، برخی از مهم ترین چالش های آینده هیات عمومی و شورای مرکزی از دید نگارنده ذکر می شود. امید آنکه ۳ سال آتی برای این دو نهاد مهم سازمان، در سایه اتخاذ تدابیر خردمندانه سال های همراه با توفیق در عرصه های مختلف حرفه ای و اعتلای مهندسی ساختمان باشد.

اصلاح قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان:

این امر یعنی اصلاح قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و آیین نامه اجرایی آن، همچنان به عنوان مهم ترین موضوع پیش روی فعالیت نظام مهندسی ساختمان مطرح است. گرچه در فاصله نگارش این دو مطلب، دوبار آیین نامه اجرایی قانون، در بخش هایی مورد بازنگری قرار گرفته است، اما متأسفانه در این موارد نه تنها مشکل قبلی حل نشده بلکه مشکلات دیگری نیز حادث شده است. در تجدیدنظر قانون نظام مهندسی ساختمان و آیین نامه های اجرایی آن با دوری از روش «دعوت از افراد معدود و بعضاً فاقد اطلاعات لازم و

منوچهر شبیلی اصل
عضو هیات مدیره سازمان
نظام مهندسی ساختمان استان تهران

سال گذشته، زمینه‌های لازم را به نحو مناسب برای این امر فراهم کرده است.
ایجاد ارتباطات بین‌الملل:

برنامه‌ریزی برای ایجاد ارتباط‌های خارج از کشور از دو دیدگاه تبادل اندیشه و عملکردها با سازمان‌های مشابه یا نهادهای مهندسی مرتبط در سایر کشورها و بررسی زمینه‌های اشتغال مهندسان در خارج از کشور از نیازهای سازمانی است که باید توسط شورای مرکزی معمول شود. در فاصله نه سال گذشته، برگزاری روز مهندسی در فرانسه (پاریس) و تشکیل کمیته صدور خدمات مهندسی اقدامات مفیدی بوده که در این راستا معمول شده، اما باید با تأسیس «مدیریت روابط بین‌الملل» در شورای مرکزی و برنامه‌ریزی مناسب با لحاظ نکات مربوط توسعه و ادامه یابد.

بازآموزی و آموزش:

در سال‌های اخیر برنامه آموزشی مفصلی که براساس جایگزینی «الزام به شرکت در دوره‌های آموزشی» به جای «الزام به شرکت در آزمون حرفه‌ای» برای تمدید و ارتقای پایه مهندسی شکل گرفته بود، توسط وزارت مسکن و شهرسازی تدوین و از طریق سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان‌ها با تأسیس «کمیته آموزش استان» به اجرا درآمد. گرچه این امر تا حدودی پیشنهاد مطرح‌شده توسط نگارنده در سال ۱۳۸۰ را دربر داشت، اما جنبه الزامی آن بر جنبه انگیزشی آن برتری یافت. اینک می‌توان با مطالعه نقاط ضعف و قوت برنامه اجرا شده که اخیراً با اعمال تغییراتی در شیوه‌نامه مربوط، با ترتیباتی جدید در حال اجراست، در بهبود روش‌های آموزش و بازآموزی کوشید و البته در این راه باید به نقش و تأثیر «انگیزش» و حرکت به سوی ایجاد روش‌هایی برای «داوطلب شدن و خواست شخص مهندسان برای آموزش و بازآموزی» توجه بیشتری کرد تا به تدریج این روند جایگزین روش‌های الزامی و اجباری صرف شود.

ایجاد نگرش سیستمی:

تردیدی نیست برای اداره سازمان نظام مهندسی ساختمان (در سطح استان و کشور) با عوامل درونی و محیطی متعدد دخیل در آن و پیچیدگی شرایط، وظایف، مسؤلیت‌ها و ساختار آن، تفکر سیستمی ضرورتی انکارناپذیر است. ایجاد «سیستم مدیریتی» برای رفع نواقص و نارسایی‌های موجود بویژه در اداره امور حرفه‌ای اعضا و دوری از جزءنگری و روزمرگی در مدیریت، تلاش برای افزایش دانش مدیریتی مدیران سازمان‌ها در هر دو سطح و دوری از روش‌های سنتی مدیریت که در چارچوب دانش

و علوم نوین مدیریت نمی‌گنجد، اکنون به مراتب بیش از نه سال گذشته ضرورت یافته است و در غیاب آن، هزینه‌های فراوان و مشکلات مختلف دور از انتظار خواهد بود.

تقویت جایگاه شورای مرکزی:

تقویت جایگاه شورای مرکزی به عنوان نهاد ملی سازمان نظام مهندسی ساختمان الزامی است. در این راستا، بازنگری در ساختار ارتباطی سازمان‌های استان‌ها و شورای مرکزی، تبیین ملی بودن سطح عملکرد شورا، شفاف کردن بودجه و هزینه‌های شورا متناسب با وظایف محوله، ایجاد ساختار مناسب سازمانی، ارتباط با نهادهای مرتبط بویژه وزارت مسکن و شهرسازی (به‌خصوص در زمینه تدوین و پیشنهاد ضوابط حرفه‌ای)، بازنگری در نحوه انتخاب و دقت در انتخاب اعضای شورا از اهم موارد مربوط به تقویت جایگاه شورای مرکزی است. قانون‌گذار در ماده ۲۰ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴، علاوه بر عضویت در هیأت مدیره سازمان استان، خوشنامی و داشتن سابقه انجام کارهای طراحی، اجرایی یا عملی و تحقیقی و آموزشی برجسته و ارزنده را شرط عضویت در شورای مرکزی دانسته است.

قطع نظر از اینکه برای چنین مأموریتی مهم، شرط اخیر لازم است، اما کافی نیست، در دوره‌های گذشته هیچگونه مکاتیم و روشی برای احراز این شرط در داوطلبان پیش‌بینی و اجرا نشده و مبنای فقط شرط اول (عضویت در هیأت مدیره سازمان استان) بوده و شرط خوشنامی نیز براساس اصل برائت بر همه داوطلبان فرض شده است، لیکن هیچ‌گونه کنترل و بررسی در راستا و اجرای قانون برای اعمال شرط اخیر که حتی با مطالعه رزومه تقدیمی توسط خود داوطلبان نیز تا حدودی قابل انجام بود، نشده است. آنچه مسلم است عضویت در شورای مرکزی نیازمند توان اجرایی در سطح ملی و تسلط در امور مهندسی ساختمان در مقیاسی بالاست و صرف عضویت در هیأت مدیره سازمان استان، تأمین‌کننده آن نیاز نیست. ویژگی‌های مدیریتی خاصی برای این سطح لازم است که اگر منتخبان فاقد آن باشند، آسیب‌های جبران‌ناپذیری نه تنها به سازمان بلکه به مهندسی ساختمان کشور وارد می‌شود. تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در این سطح مستلزم خصوصیات، شرایط و توانمندی‌های خاص است که صرفاً در چارچوب تعداد رای قابل حصول نیست، به عبارت دیگر صرف تعداد آرا، موجد شایستگی نیست و احراز قبلی شرایط، ویژگی‌ها و توانمندی‌ها، اصل مسلم و ضرورتی انکارناپذیر است. از

» بازنگری در ساختار

ارتباطی سازمان‌های استان‌ها و شورای مرکزی تبیین ملی بودن سطح عملکرد شورا، شفاف کردن بودجه و هزینه‌های شورا متناسب با وظایف محوله ایجاد ساختار مناسب سازمانی، ارتباط با نهادهای مرتبط بویژه وزارت مسکن و شهرسازی، بازنگری در نحوه انتخاب و دقت در انتخاب اعضای شورا از اهم موارد مربوط به تقویت جایگاه شورای مرکزی است»

بوده و توجه جدی و دقیق را می طلبد و لازم است با برنامه ریزی ها و اقدامات لازم، تدابیر خاصی برای رفع معضلات و مسایلی موجود در این بخش ها معمول شود. این موارد عبارتند از:

ترویج و تقویت اخلاق حرفه ای

ضرورت توجه به اخلاق حرفه ای، تقویت و توسعه آن و پرهیز از اقدامات مغایر شئون حرفه ای بر کسی پوشیده نیست، اما وجود ناهنجاری هایی چون امضافروشی، برگه فروشی، پروانه فروشی، تقدم اخذ پول بر ارائه خدمات مهندسی، بی توجهی و لاقیدی در ارائه خدمات، کاهش تعهد درونی در ارائه خدمات مهندسی مطلوب، بی دقتی در رعایت مقررات ملی ساختمان، عدم رعایت حرمت همکاران بویژه پیش کسوتان و نکاتی از این دست موجب نزول جایگاه مهندسی و مهندسان ساختمان در جامعه و ایجاد نگرش منفی به مهندسان در بین آحاد جامعه می شود. بروز چنین رفتارهای مغایر با اخلاق حرفه ای، گرچه به صورت معدود و اندک، همه مهندسان را زیر سوال می برد و حرفه را از درون تهی می سازد.

سازمان نظام مهندسی ساختمان باید با بررسی و مطالعه علل بروز اینگونه رفتارها و روش های جلوگیری از آنها بویژه در چارچوب روند ترویج، تشویق و تنبیه (۳ ت) زمینه و شرایط حذف کامل چنین رفتارهایی را فراهم آورد و ترتیبی معمول دارد که هرگز و در هیچ سطحی اینگونه رفتارها بروز نکنند، چه در غیر آن، بروز یک بحران حرفه ای، اجتناب ناپذیر خواهد بود.

پرهیز از رشته گرایی و تصدی امور خرد

از قدیم گفته اند «به اتفاق، جهان می توان گرفت». اگر اتفاق مهندسان ساختمان در چارچوبی خودخواسته، فارغ از الزام یا اجبار به عضویت در سازمان نظام مهندسی ساختمان (استان) و فارغ از تعصبات خشک و بی حاصل رشته ای و در پهنه ای فرارشته ای، فراپایه ای و فراجغرافیایی روی دهد، بی تردید نتایج بسیار شگفت انگیز، پزیر و مفید برای همه مهندسان ساختمان به دنبال خواهد داشت. قانونگذار در ماده ۶ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴، مهندسی ساختمان را مرکب از هفت رشته معماری، عمران، تاسیسات مکانیکی، تاسیسات برقی، شهرسازی، نقشه برداری و ترافیک دانسته و این هفت رشته را رشته های اصلی مهندسی ساختمان می شمارد. صرف نظر از اینکه چنین بیان و چیدمانی تا چه حد مطلوب و صحیح بوده و آیا رشته ها بدرستی انتخاب شده است و رشته های اصلی دیگری نیز وجود دارد یا خیر؟ در هر حال در شرایط

دوره های اخیر روشی به صورت غیررسمی متداول می شود که برخی با تدابیر قبلی مبنی بر سهمیه بندی استانی، فهرستی را بر مبنای تفکیک استانی تهیه کنند و توافق قبلی بر این فهرست بوجود آورند تا ۶۴ نفر فردی که قرار است در هیأت عمومی از طریق انتخابات تعیین شوند تقریباً از قبل مشخص باشند (با حداقل تعداد افراد از استان ها معین باشد). چنین روش هایی شاید برای طراحان و مجریان آن، این اطمینان را فراهم سازد که خود حتماً در زمره منتخبان قرار می گیرند، اما با عدول از شرط تعیین اشخاص دارای سوابق ارزنده اجرایی، طراحی، علمی، تحقیقی، آموزشی و جایگزینی آن با سیستم سهمیه ای با این رنگ و لعاب ظاهری که «با این روش امکان حضور افراد از همه استان ها در شورای مرکزی فراهم می شود»، قطعاً انتخاب اصلاح صورت نمی گیرد و طبعاً نمی توان با چنین روش هایی به تشکیل شورایی کارآمد و توانمند امیدوار بود. آنچه مسلم است شورای مرکزی و وزارت مسکن و شهرسازی باید با تدوین شیوه نامه و روش منطقی و اصولی برای تعیین ۶۴ نفر منتخب هیأت عمومی و ۳۲ عضو اصلی و علی البدل ترتیبی فراهم آورند تا این روش های نارسا و نادرست که منجر به تضعیف سازمان می شود، برچیده شود و از سوی دیگر مدت زمان فراوان که برای تحکیم چنین روش هایی صرف شده و توان و امکانات سازمان را از ماه ها قبل معطوف خود می کند، صرف وظایف شورای مرکزی و سازمان های استان ها شود.

تدوین قانون مسوولیت های مهندسی ساختمان

یکی از چالش های مهم اعضای سازمان، چگونگی مواجهه با مشکلات و گرفتاری های متعدد مسوولیتی در باب خدمات حرفه ای آنهاست. به دلیل پیچیدگی زیاد محتوای خدمات مهندسی، تعدد اشخاص و مسوولان دخیل در فرآیند ساخت و ساز، فقدان شرح وظایف و فقدان رژیم حقوقی و قانون مسوولیت های مهندسی ساختمان دشواری های مختلفی در این عرصه وجود دارد که هیأت عمومی و شورای مرکزی را ملزم می کند طرحی را برای تدوین قانون یاد شده تهیه کند و پیش نویس آن را برای تدوین لایحه مربوطه جهت ارائه به مجلس شورای اسلامی (از طریق وزارت مسکن و شهرسازی و دولت) پیشنهاد دهند.

ساماندهی درونی امور حرفه ای

در کنار سایر موارد مطرح شده، موارد دیگری نیز در خصوص ساماندهی درونی حرفه مهندسی ساختمان مطرح است که دارای اهمیت زیاد

» به دلیل پیچیدگی زیاد محتوای خدمات مهندسی، تعدد اشخاص و مسوولان دخیل در فرآیند ساخت و ساز، فقدان شرح وظایف و فقدان رژیم حقوقی و قانون مسوولیت های مهندسی ساختمان دشواری های مختلفی در این عرصه وجود دارد که هیأت عمومی و شورای مرکزی را ملزم می کند طرحی را برای تدوین قانون یاد شده تهیه کند و پیش نویس آن را برای تدوین لایحه مربوطه جهت ارائه به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد دهند»

فعلی، این هفت رشته، براساس قانون، هفت رشته اصلی مهندسی ساختمان است که باید به صورت تنگاتنگ و به هم پیوسته ملاحظه و هرگونه ترتیبی درباره آنها، در بستری واحد پیش بینی و اجرا شود. گفتنی است که هرگونه اقدام به تکروی و رشته‌گرایی در مجموعه مهندسی ساختمان بدون توجه به نقش، اهمیت و جایگاه رشته‌های دیگر و هماهنگی با آنها، نه تنها محکوم به شکست است، بلکه آثار نامطلوب آن گریبان گیر کل سازمان و مجموعه مهندسی ساختمان خواهد بود.

شاید در نگاه اولیه، توجه هر کس به رشته تحصیلی یا رشته عضویت در سازمان، الزام تلقی شود، اما شکی نیست که در عرصه حرفه‌ای و بویژه چارچوب نظام مهندسی ساختمان، این امر ساده‌انگارانه خواهد بود. اعضای هیات مدیره سازمان‌های استان‌ها توسط همه اعضا و با رای آنها بدون تفکیک رشته، پایه و محل کار و اقامت انتخاب می‌شوند و وظیفه دارند به همه اعضای سازمان یکسان بنگرند. نه تنها هرگونه نگاه محدودیت‌زا و انحصاری مغایر با حقوق اساسی اشخاص، محکوم به رد است، بلکه افکار جزء‌گرایانه مانند رشته‌گرایی نیز راه به جایی نخواهد برد. هر عضو هیات مدیره باید ابتدا به مهندسی ساختمان و همه هفت رشته و در دل چنین ساختاری به رشته خود بیندیشد. تلاش‌های صرفاً رشته‌ای در نهایت راه به جایی نمی‌برد. از اینگونه تلاش‌ها می‌توان برای افزایش مباحثی به مقررات ملی ساختمان براساس رشته مهندسی اقدام کرد که نه تنها با اساس تدوین مقررات ساختمانی در دنیا مغایرت دارد، بلکه راه نادرستی را در تدوین مدارک فنی می‌گشاید که در صورت تصویب و اجرا، آثار زیان‌بار آن سال‌ها گریبان گیر مهندسی ساختمان خواهد بود.

بر هیات عمومی و شورای مرکزی است که طرح‌ها و خط‌مشی‌های خاصی را به منظور وفاق، اتفاق و حرکت جمعی رشته‌های هفت‌گانه مهندسی ساختمان با هدف اعتلای مهندسی و ارتقای کیفیت ساخت‌وساز یا لحاظ شان و جایگاه همه رشته‌ها فراهم سازد.

بحث دیگری که در دامان رشته‌گرایی شکل می‌گیرد و لذا می‌توان در این بخش بیان کرد، ورود سازمان به عرصه تصدی‌گری بویژه در امور خرد است، به نحوی که سازمان را به یک اداره اجرایی سطح پایین تنزل داده، آن را از کلان‌نگری باز می‌دارد. بستر تأسیس و فعالیت سازمان نظام مهندسی ساختمان در عرصه‌های اعتلایی و انتظامی و اندکی تیز صنفی بوده است. لذا چهره اعتلایی و انتظامی آن به عنوان

ملاک و محور اصلی تأسیس سازمان نباید به فراموشی سپرده شود. ورود به عرصه‌های تصدی‌گری می‌تواند تهدیدی باشد که از درون، سازمان را با مشکلات جدید و بعضاً عمده مواجه سازد، زیرا سازمان اصولاً برای چنین وظایفی طراحی نشده و ساختار لازم را ندارد.

بازنگری در میحث دوم مقررات ملی ساختمان (نظامات اداری)

برقراری روش‌های علمی مناسب در تدوین و بازنگری مدارک حرفه‌ای، از جمله مقررات ملی ساختمان امری روشن و مورد پذیرش عام است. در این راستا نحوه تدوین و بازنگری برخی مدارک حرفه‌ای که جنبه‌های مختلف اجتماعی و اقتصادی را نیز دربرمی‌گیرد، از اهمیتی خاص برخوردار است. اینک پس از گذشت ۶ سال از تصویب و انتشار میحث دوم مقررات ملی ساختمان (نظامات اداری) که ابتدا با عنوان «آئین‌نامه اجرایی ماده ۲۳ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان» منتشر شد، می‌گذرد. در این مدت اجرای این میحث با فراز و نشیب‌های مختلفی همراه بوده است. نقد و بررسی این میحث و نقاط ضعف و قوت آن (بویژه پیوست آن) فرصتی دیگر را می‌طلبد، ولی به لحاظ تأثیرگذاری و اهمیت فراوان این میحث در خدمات مهندسی، بازنگری علمی و صحیح آن و اعمال اصلاحات مختلف در متن این میحث بسیار ضروری و مهم است، به نحوی که آن را می‌توان یکی از چالش‌های با اهمیت هیات عمومی و شورای مرکزی دانست.

سازمان نظام مهندسی ساختمان با بیش از یکصد هزار نفر عضو مهندس در اقصی نقاط کشور و با مأموریت‌ها و وظایف خاص خود - به تعبیر پتر دراگر (از اندیشمندان مدیریت) - جزء سازمان‌های پیچیده قرار می‌گیرد که مدیریت و اداره آن، خط‌مشی‌گذاری و نحوه تعامل آن با عوامل مختلف درونی و بیرونی شیوه‌های خاصی را می‌طلبد. در این راستا توجه پیوسته به چالش‌ها و موضوعات مهم پیش رو دارای جایگاهی ویژه است و مسوولیت و وظائف هیات عمومی و شورای مرکزی به عنوان عالی‌ترین نهادهای سازمان، در این امر بس سنگین است. آنچه بیان شد به اختصار و در محدوده مهم‌ترین چالش‌ها مطرح شد و طبعاً با ذکر مختصر همه موارد، در این مجال نمی‌گنجد. نگارنده با آرزوی توفیق برای اجلاس سیزدهم هیات عمومی، امیدوار است دوره جدید شورای مرکزی با انتخاب افرادی شایسته و توانمند، دوره‌ای پرتلاش و سرشار از دستاوردهای نیکو برای سازمان، جامعه مهندسی، هموطنان و کشور باشد.

بر هیات عمومی و شورای مرکزی است که طرح‌ها و خط‌مشی‌های خاصی را به منظور وفاق، اتفاق و حرکت جمعی رشته‌های هفت‌گانه مهندسی ساختمان با هدف اعتلای مهندسی و ارتقای کیفیت ساخت‌وساز یا لحاظ شان و جایگاه همه رشته‌ها فراهم سازد. بحث دیگر ورود سازمان به عرصه تصدی‌گری بویژه در امور خرد است، به نحوی که سازمان را به یک اداره اجرایی سطح پایین تنزل داده، آن را از کلان‌نگری باز می‌دارد

دیده بان تهران و گوش شنوایی که نیست

احمد سعیدنیا فوق لیسانس شهرسازی از دانشگاه تهران (سال ۱۳۵۴)، استادیار بازنشسته دانشگاه تهران، عضو هیات موسس جامعه مهندسان شهرساز ایران و رئیس کمیته دیده بان تهران است.

هوا، آلودگی های بصری و صوتی را می توان ذکر کرد.

امروزه محیط زیست ایران توسط عوامل آلوده کننده متعددی تهدید می شود که باعث نگرانی و ایجاد بحران های فراوانی شده است. از جمله عوامل آلوده کننده محیط زیست می توان آلودگی های نفتی، شیمیایی و میکروبی آب های ساحلی، آلودگی آنها توسط فاضلاب های شهری و صنعتی، استفاده بی رویه از سفره های آب زیرزمینی، آلودگی هوا در اثر توزیع نامساوی صنایع بزرگ و کوچک و اختصاص بیشتر آنها به شهرهای بزرگ و افزایش آلودگی هوا در آن شهرها و ... را نام برد.

شهر تهران کلاتشهری وسیع است که با مشکلات و آسیب های خاص شهرهای بزرگ

محیط زیست ایران در گذشته دارای بخش های وسیعی از فضای سبز و جنگل و پوشیده از گیاهان مختلف بوده که شرایط مناسبی را برای تنفس انسان ها و حیوانات فراهم می کرد اما رفته رفته به دلیل دخالت انسان در طبیعت پیرامون و روی آوردن به ساخت وسازه های فراوان چهره محیط زیست را به کلی دستخوش تغییر کرده است.

آلودگی محیط زیست عبارت است از «وجود یک یا چند ماده ی آلوده کننده در محیط زیست به مقدار و مدتی معین به طوری که کیفیت یا چرخه ی طبیعی را به گونه ای مضر برای انسان، حیوان، گیاه و آثار و ابنیه تغییر دهد. آلودگی های زیست محیطی انواع مختلفی دارد که از مهمترین آنها آلودگی آبها، آلودگی

گفت و گو:
سودابه قیصری

دست به گریبان است. یکی از این مشکلات و معضلات که به چالشی همیشگی تبدیل شده آلودگی محیط زیست اعم از هوا، صدا و ... است که سال هاست مسوولان و شهروندان را درگیر خود کرده است. کمیته دیده بان تهران گروهی متشکل از جامعه مهندسان مشاور ایران، انجمن صنفی مهندسان مشاور معمار و شهرساز و جامعه مهندسان شهرساز ایران است که بحران ها و مسایل شهر تهران را نظاره می کنند و راه حل ها و راهکارهای مناسب برای غلبه بر مشکلات موجود را به نهادهای تصمیم گیرنده مدیریت شهری ارائه می دهد. برای آشنایی بیشتر با فعالیت های این گروه گفت و گویی با مهندس احمد سعیدنیا رییس کمیته دیده بان تهران انجام داده ایم که حاصل آن را می خوانید.

کمی درباره گروه دیده بان شهر و فعالیت های آن صحبت بفرمایید.

این گروه متشکل از سه نهاد شهرسازی و NGO است. این سه نهاد شامل جامعه مهندسان مشاور ایران، انجمن صنفی مهندسان مشاور معمار و شهرساز و جامعه مهندسان شهرساز ایران است که با هم کمیته ای تشکیل دادند و چون مسایل تهران به حد بحران رسیده، قرار شد به مسایل موجود شهر بنگریم تا ببینیم مسایل و راه حل های آن چیست؟

یکی دیگر از دلایل تشکیل این شکل این بود که این مجموعه، طرح جامع شهر تهران را نیز تهیه کرده اند، یعنی مشاوران، کارشناسان و متخصصان شهرسازی وابسته به این سه نهاد، طرح جامع شهر تهران را تهیه کردند ولی پس از مدتی معلوم شد که شهرداری و نهادهای مجری یا توان اجرای این طرح را ندارند، اجرای آن را ضروری نمی دانند یا محدودیت های زیادی برای اجرا در پیش رو دارند. به ویژه اینکه در شهرسازی عوامل ذینفع و ذی نفوذ دخیل هستند. عوامل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و اعمال قدرت ها نیز وجود دارد، مخصوصاً در کلانشهرها. این ممکن است برخلاف منافع عمومی اتفاق بیفتد. بسیاری از مسایل مورد کم توجهی قرار می گیرد و خیلی چیزها نادیده گرفته می شود ولی اگر با واقع بینی، محدودیت های نهادهای در نظر بگیریم و مرتب یادآور شویم شاید به مسایل توجه شود.

چه عاملی باعث شد این ۳ گروه کنار هم جمع شوند؟ آیا نگرانی هایی وجود داشت که این افراد را دور هم جمع کرد؟

هر یک از این سه نهاد دارای گروه شهرسازی است که در تهیه طرح تهران مشارکت داشتند

و در مدت ۵ سال طرح جامع تهران را تهیه کردند. من دبیر این ۲۲ مشاور از ۳ نهاد بودم. البته یک مشاور مادر وجود داشت که بر کار مشاوران هر یک از مناطق تهران و عملکرد ۷ مشاور مسایل زیست محیطی نظارت می کرد. همه ۳۰ مشاور عضو این ۳ نهاد هستند و ۴۰۰ نفر کارشناس و کارشناس ارشد نیز در این طرح فعالیت کردند. وقتی طرح اتمام یافت، اولین سووالی که مطرح شد این بود که اگر طرح را اجرا نکنند یا بد اجرا کنند چه می شود؟ به دنبال این قضیه علامت اجرا نکردن یا بد اجرا کردن کم کم آشکار شد. این طرح سال ۸۶ تصویب شده اما اجرا نمی شود. البته طرح ساماندهی شهر تهران در دوره شهرداری آقای کرباسچی وجود داشت که دوره آن ۵ سال بود. سرانجام در سال ۸۳ قرارداد طرح جامع تهران با دید راهبردی به شهر تهران منعقد شد و در سال ۸۶ این طرح جامع آماده و تصویب شد که تاکنون اجرایی نشده است. براساس این طرح، برای ۲۲ منطقه شهر تهران نیز طرح تهیه شد که آنها نیز اواخر سال ۸۷ به تصویب رسید که همه ی طرح ها مسکوت مانده اند.

طرح توسط چه کسی پیشنهاد شد و هزینه های آن را چه کسی تامین کرد؟

وزارت مسکن و شهرسازی طبق قانون موظف است با مشارکت شهرداری برای تمام شهرهای ایران طرح جامع تهیه کند.

شهرداری این طرح را تهیه و برای آن هزینه کرده است. چرا آن را اجرا نمی کند؟

شهرسازی یک امر سیاسی- اقتصادی است بنابراین ضمن اینکه شهرداری قصد اجرای برنامه ها را دارد اما با فشارها و محدودیت هایی نیز مواجه است که مانع انجام کار می شود.

فرق یک طرح شهرسازی با ساختمان سازی این است که طرح شهرسازی را مردم باید اجرا کنند، اما ساختمان طبق طرح و ضوابط مشخص اجرا می شود. نهادهای مختلف بخشی از کار را اجرا می کنند و بقیه کار بر عهده مردم است. وظیفه شهرداری نیز اینست که پروانه ساخت بدهد و بر آن نظارت کند.

اجرا نشدن یا بد اجرا شدن طرح چه عواقبی دارد؟

منجر به بهم ریختگی و آشفتگی محیط زیست می شود. هر کس هر چیزی می خواهد، می سازد، کاربری ها را تغییر می دهند، به طبیعت صدمه می زنند و به جای آن ساختمان می سازند. در مجموع هرج و مرجی در ساخت و ساز رخ می دهد و نتیجه آن آشفتگی، بی نظمی و بهم ریختگی طبیعت خواهد بود.

باید توجه داشت که شهر پدیده ی پیچیده و متنوعی است که مسایل مهمی در آن باید در نظر گرفته شود. سرشودت ۱۰ میلیون جمعیت تهران در دست شهرداری است و شرایط طوری است که نارضایتی از ساخت و سازها در تهران زیاد است. عدم اجرای طرح جامع باعث این بی قانونی ها و بی نظمی ها است. سازمان نظام مهندسی ساختمان هم وظیفه دارد قانون را اجرا و بر اجرای آن نظارت کند. اگر همه این نهادها وظیفه خود را به خوبی و مطابق قانون انجام دهند، دیگر از این بی نظمی ها خبری نخواهد بود. ما NGO هستیم و اختیارات سازمان دولتی را نداریم. ما فقط تذکر می دهیم و قدرت نظارتی نداریم. دغدغه ما بهبود وضعیت شهر و شهروندان است. شاید این تذکرات موثر واقع شود.

اگر واقعاً اعتراض ها، نظارت ها و هشدارهای شما گوش شنوایی در نهادهای مدیریت شهری ندارد یا چه انگیزه ای به کارتان ادامه می دهید؟

مسئولیت اخلاقی و حرفه ای ایجاب می کند که به فعالیت ادامه دهیم. تعداد انگشت شماری در جامعه به اخلاق حرفه خود پایبند هستند. در سیاست و مسایل اجتماعی و اخلاقی نیز همینطور است. اگر هر کسی بر اساس مأموریت اجتماعی که به وی داده شده، مسوول باشد، کارها به خوبی پیش می رود. این حق حرفه ای و وظیفه شغلی ماست. ما قانوناً سه نهاد هستیم که در اساسته مان قید کرده ایم که می خواهیم مسایل عمران ملی و عمران شهری را در سطح کشور انجام دهیم و این مأموریتی است که به ما داده شده، در واقع دولت این وظیفه را به ما محول کرده است.

امسال از طرف سازمان بهداشت جهانی به عنوان سال سلامت و شهرنشینی نامگذاری شده است. حفظ محیط زیست و دغدغه ای که شما در گروه دیده بان تهران دارید اینست که مسایل شهرسازی رعایت و اجرا نمی شود یا بد اجرا می شود که این در نهایت به سلامت جامعه آسیب می رساند. این مسایل تا چه حد با هم مرتبط است؟

موضوع شهر سالم از ۲۰ سال پیش مطرح شده و نمونه هایی نیز در دنیا در این مورد مطالعه و بررسی شده است. در تهران نیز دو نمونه انجام شده که یکی شهر ری است که قرار بود به عنوان شهر سالم روی آن کار شود و دیگری کیانشهر است که برای تبدیل شدن به شهر سالم انتخاب شد و تعدادی سطل زباله در آن قرار گرفت و نظافت آن بهبود یافت اما منشا

۹۹ باید توجه داشت که شهر پدیده پیچیده و متنوعی است که مسایل مهمی در آن باید در نظر گرفته شود

سرنوشت ۱۰ میلیون جمعیت تهران در دست شهرداری است و شرایط طوری است که نارضایتی از ساخت و سازها در تهران زیاد است. عدم اجرای طرح جامع باعث این بی قانونی ها و بی نظمی ها است. سازمان نظام مهندسی ساختمان هم وظیفه دارد قانون را اجرا و بر اجرای آن نظارت کند **۹۹**

آلودگی را نتوانستند از بین ببرند. این مساله در دنیا استانداردهایی دارد که شهری با رعایت آن به عنوان شهر سالم در نظر گرفته می شود. امسال شهر وین برنده شهر سالم با کیفیت عالی زندگی شده است. کپنهاگ و بارسلونا نیز در سال های قبل این مقام را کسب کردند. در اروپا مساله شهر سالم بسیار مورد توجه است اما در امریکا نه. زیرا با اینکه آمریکا کشور قدرتمند و ثروتمندی است اما هنوز سهم و نقش انسان ها در اداره شهر مورد توجه قرار نگرفته است. در حالی که در اروپا مردم نقش مهمی در این زمینه دارند.

مردم چگونه تشویق می شوند چنین نقشی ایفا کنند؟

تمدن اروپایی مبتنی بر مدنیت و شهروندی است، اما در ایران مبتنی بر فئودالیسم، حکومت و دولت است. در تمدن اروپا مردم در اداره شهر نقش دارند و دولت نمی تواند عملکرد مردم در اداره شهر را زیر سوال ببرد. در واقع مردم شهر را متعلق به خود می دانند بنابراین همه تلاش خود را برای اداره بهتر آن به کار می گیرند و به نوعی حکومت محلی وجود دارد.

شهر سالم باید معیارهای متعددی را دارا باشد. چند معیار اساسی را نام ببرید.

مهمترین عامل و فاکتور در این مورد مشارکت مردم است یعنی اگر مردم مشارکت نکنند هیچ کاری در شهر به درستی و خوبی انجام نمی شود. رفتار فرهنگی مردم در این زمینه نقش مهمی ایفا می کند. فرهنگ شهروندی عامل موثری در حل بسیاری از مشکلات شهری و شهرنشینی است. با وجود این فرهنگ، فرد خود را مالک شهر می داند و برای حفظ و نگهداری آن احساس مسوولیت می کند. فرهنگ آپارتمان نشینی نیز همین وضعیت را دارد.

به نظر شما نقش نهادهای مدیریت شهری در این زمینه چیست؟

مهمترین عامل اعتماد سازی است. جامعه ای که در آن اعتماد شهروندان جلب شود، مشارکت شهروندان نیز جلب خواهد شد. معمولاً اگر این اعتماد سازی انجام شود، همه مردم در حفظ شهر مشارکت می کنند و تنها عده معدودی در این زمینه کارشکنی می کنند یا بی اعتنا خواهند بود. نهادهای شهری نیز باید به وظایف قانونی خود به درستی عمل کنند و این مشارکت فقط به صورت دو سویه موثر خواهد بود.

رابطه این مسایل با سلامت چیست؟ یعنی رعایت نکردن قوانین شهرسازی، چه مشکلاتی را برای سلامت شهروندان ایجاد می کند؟

از دید مهندسی ساختمان، شهر به طور خلاصه شامل راه و ساختمان است. این تعریف البته غلط است چون بحث انسانی و کارکردی آن نادیده گرفته شده است. راه و ساختمان با هم رابطه دارند یعنی هر چه ساختمان ها بلندتر می شوند باید راه ها نیز عرض تر شوند. از طرفی این نظام باید با زمین انطباق پیدا کند. یعنی هر عنصر مصنوع بشر از جمله راه و ساختمان باید با شرایط طبیعی انطباق داشته باشد. بدین معنی که اگر جایی در طبیعت شیب وجود دارد آن را خراب نکنیم، مرز و حدود طبیعت را رعایت کنیم و موادی که به طبیعت وارد می کنیم آسیبی به آن وارد نکنند. طبیعت، ظرفیت، فرم و شکل معینی دارد و باید به اندازه ظرفیت آن برداشت یا به آن وارد کنیم. شهر به همان اندازه که راه و ساختمان دارد باید مجاری طبیعی، کوه، رودخانه و فضای سبز داشته باشد. هر انسان برای تنفس به طور استاندارد به ۵۰ متر فضای سبز نیاز دارد. در تهران این به ۴/۵ تا ۵ متر می رسد.

به این ترتیب شهر سالم شهری است که عناصر طبیعی در آن حفظ شود، به هیچ عنصری از طبیعت از سطح زمین تا عمق آن آسیب وارد نشود و مقدار موادی که از آن خارج می کنیم با موادی که به آن وارد می کنیم برابر باشد. نکته دیگر اینکه ۵۰ درصد شهر باید بکر بماند و ساختمانی در آن ساخته نشود. انسان باید با طبیعت همزیستی سالمی آموخته داشته باشد. پدران ما به شدت در استفاده از منابع طبیعی دقت می کردند. آنها یک قطره آب را هدر نمی دادند، به نهر آب یا چاه بی حرمتی نمی کردند، خاک را به اندازه استفاده برداشت می کردند و به آهستگی و با آرامش و سلامت زندگی می کردند. مراعات طبیعت و حفظ شرایط زیستگاه طبیعی، شرط لازم شهرسازی است. وقتی طبیعت خراب می شود، سلامتی انسان ها به خطر می افتد و دیگر اکسیژن برای تنفس وجود ندارد. هوا به راحتی در فضا جریان نمی یابد، هوای آلوده تجمع می یابد و تهویه هوا انجام نمی شود و به این ترتیب هوا گرم، آلوده و آزار دهنده خواهد شد.

احداث ساختمان های بلند و تراکم نیز مانع جریان هوا می شود. سایه ساختمان روی ساختمان دیگر می افتد و مانع رسیدن نور آفتاب به ساکنان می شود.

مشکلی که الان در شهر تهران وجود دارد و همه مردم و مسوولان از آن مطلع هستند، آلودگی هوا و وضعیت ترافیک تهران و آلودگی صوتی است که نارسایی های متعدد

شستوایی و روحی- روانی را موجب شده است. متولی این مسایل کیست؟

آلودگی صوتی شامل صدای بوق ماشین ها، دزدگیرها و صدای موتورها است که به شدت به روان افراد صدمه می زند. سازمان محیط زیست متولی این مساله است. مردم ما نیز مشارکت نمی کنند. از طرفی مسوولان نیز پاسخگو نیستند. در این زمینه راهی جز سپردن کار مردم به مردم وجود ندارد. چون منافع مردم را خودشان بهتر از هر کسی می دانند. مردم باید این حق را از طریق شوراهای بگیرند و شورایاری محلات در این امور دخالت کنند و از طریق نمایندگان خود این حقوق را مطالبه کنند.

غیر از وظیفه ای که دولت و شهرداری ها دارند، شما اهمیت نقش مردم را بازگو کردید. به نظر شما چند درصد از مهندسانی که عضو گروه دیده بان هستند و این دغدغه ها را دارند، خودشان این مسایل را رعایت می کنند یا دیگران را تشویق می کنند؟ در این زمینه چه راه حلی پیشنهاد می کنید؟

کار ما تذکر و نظارت بر کار شهرداری در امور اجرای طرح جامع است. اما همه چیز به هم مربوط است. افراد جامعه ما در مدرسه به خوبی در این زمینه آموزش ندیده اند. آموزش بهداشت به کودکان داده نمی شود. در گذشته مسایل رعایت بهداشت فردی به کودکان آموزش داده می شد.

پدران و مادران نیز باید آموزش داده شوند تا بتوانند به خوبی به فرزندان خود منتقل کنند. معلم ها نقش مهمی دارند اما به خوبی ایضا نمی کنند. به نظر من در جامعه، جاده ها زیرساخت نیستند بلکه آموزش زیرساخت است. موضوع دیگر رانندگی است. بی نظمی های موجود در رانندگی در تهران انعکاس مستقیم شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. هر چه فشارهای روحی افزایش می یابد، نحوه رانندگی بدتر می شود. فشارهای اقتصادی و شکست های اجتماعی، سیاسی و ورزشی نیز همینطور است. روحیه جامعه بازتاب احساس رضایت مردم است. وقتی انتظارات اساسی مردم برآورده نشود، سلامت روان آنها دچار مشکل می شود و این موضوع روی رانندگی افراد تاثیر می گذارد. جامعه مانند ماده سیالی است که تحت تاثیر شرایط بیرونی اثر می پذیرد. استرس های موجود در جامعه افراد را درگیر و همه مسایل اجتماعی را تحت الشعاع قرار می دهد. طبق بررسی هایی

که انجام دادیم، حدود ۴۰ درصد رانندگان درست رانندگی می کنند. ۲۰ درصد تا حدودی درست رانندگی می کنند ولسی در حدود ۳۰ درصد کاملاً خلافکار هستند و ۱۰ درصد به طور کلی جانی هستند یعنی هر عملی که انجام می دهند می تواند منجر به قتل شود. اینها خلاف های بیمارگونه دارند و لذتی همچون لذت سادیسمی از انجام اینگونه حرکات کسب می کنند. پلیس چه عکس العملی در مقابل این ۱۰ درصد می تواند انجام دهد. این در حالی است که این افراد معمولاً به راحتی از مهلکه فرار می کنند بدون اینکه اثری از خود بر جای بگذارند. پس رانندگی یکی از شاخص های سلامت شهری و سلامت شهروندان در ایران است. در مورد رفتارهای همسایگی و هم محله ای نیز وضع به همین صورت است. بنابراین آموزش نقش اساسی در اصلاح رفتار افراد جامعه دارد به جز ۱۰ یا ۱۵ درصدی که دچار حرکات بیمارگونه هستند.

برای رفع این معضل به نظر من پلیس خوب، تربیت شده و واجد اخلاق حرفه ای مناسب، می تواند عامل بازدارنده بسیاری از ناهنجاری ها و آسیب های فرهنگی موجود در جامعه باشد زیرا تا ۹۰ درصد مسایل شهری را پلیس اداره می کند.

اگر به شما گفته شود یک پیشنهاد شما به شهرداری ۱۰۰ درصد اجرا خواهد شد، آن پیشنهاد چه خواهد بود؟

خواست من از مسوولان شهرداری رعایت قوانین شهرسازی است. هر قانونی، درصدی اشکالات اجرایی دارد اما معمولاً ۹۰ درصد آن خوب است. در کشور ما قانون وجود دارد اما متأسفانه ضمانت اجرایی آن ضعیف است.

چه چشم اندازی از دید محیط زیست برای تهران حداقل در ۲ سال آینده پیش بینی می کنید؟

به رغم پیش بینی های چشم انداز طرح جامع تهران، روز به روز فضای سبز در این شهر کاهش می یابد، سلامت روانی از دست می رود، قانون کمتر رعایت می شود، مردم مداری و نقش شورایاری ها کمتر و کم رنگ تر می شود. اگر به همین منوال پیش برویم، روز به روز آرامش در شهر تهران کاهش می یابد، آلودگی های زیست محیطی، هوا و صدا افزایش می یابد و فضا برای زندگی نامساعد می شود و در نهایت وضعیت به آستانه ای می رسد و متوقف می شود. در اینجا ممکن است مردم خودشان وارد صحنه شوند و تغییراتی ایجاد کنند.

” تمدن اروپایی مبتنی بر مدنیت و شهروندی است، اما در ایران مبتنی بر فنودالیسم حکومت و دولت است. در تمدن اروپا مردم در اداره شهر نقش دارند و دولت نمی تواند عملکرد مردم در اداره شهر را زیر سوال ببرد. در واقع مردم شهر را متعلق به خود می دانند بنابراین همه تلاش خود را برای اداره بهتر آن به کار می گیرند و به نوعی حکومت محلی وجود دارد ”

اعضای هیات مدیره انجمن باور:

مناسب سازی حق است نه ارفاق

تأثیر گذاری بر جامعه به طور عام در آذرماه سال ۱۳۸۳ تشکیل شده است.

باور با پیگیری حقوق شهروندی، تولید فیلم های کوتاه، انتشار مقالات و نشریه، برگزاری برنامه های رسانه ای، همایش های موضوعی، جشنواره ی فرهنگی هنری و تورهای یک روزه ی حضور در اجتماع همه تلاش خود را به کار گرفته است تا در راستای عادی سازی و آسان سازی حضور افراد دارای معلولیت در جامعه و معرفی توانمندی های آنها به دیگران گام بردارد. این انجمن از بهمن ماه ۱۳۸۳ در راستای بالا بردن کیفیت زندگی افراد توان یاب در جامعه اقدام به طراحی دوره مهارت های زندگی مختص این گروه از افراد کرده است.

به منظور آشنایی بیشتر با دغدغه های افراد دارای معلولیت و انتظارات آنها از جامعه و مسوولان و با هدف بررسی مسایل و مشکلات افراد دارای معلولیت و ارائه پیشنهادهایی برای تامین بستر و شرایط لازم جهت بهبود وضعیت این افراد در جامعه جلسه ای با حضور جمعی از اعضای انجمن معلولان باور در محل نشریه پیام نظام مهندسی برگزار شد. باوری ها آمده بودند تا از دغدغه هایشان بگویند. آنها مسایل و مشکلاتی را مطرح کردند که شاید برای بسیاری از ما ناآشنا باشد اما این حقیقت دارد که روزانه میلیون ها تن از هموطنان ما با این مشکلات دست به گریبان هستند. متأسفانه جامعه ما همراه خوبی

هر یک از ما بارها و بارها شاهد عبور و مرور افراد دارای ناتوانی جسمی - حرکتی در سطح پیاده رو و خیابان های شهرمان بوده ایم. تجربه نشان داده است که گاهی گذر از معابر شهر حتی برای افراد سالم نیز دشوار است و این دشواری برای افراد دارای محدودیت های حرکتی صدچندان و طاقت فرسا می شود. اگر لحظه ای به این واقعیت فکر کنیم که وقوع حادثه ای ممکن است هر فرد سالم را ظرف چند روز به جرگه افراد دارای ناتوانی حرکتی وارد کند، دیگر از کنار این مساله به راحتی و بی اعتنا عبور نمی کنیم و به آن بیش از پیش می اندیشیم. در این وادی مسوولیت کسانی که دستی در اداره شهر دارند، سنگین تر و موثرتر از دیگران است و اگر روزی دغدغه افراد توان یاب در این زمینه دغدغه همه ما و به ویژه مسوولان اداره شهر شود، آنگاه چشم انداز آینده جامعه روشن تر خواهد شد و دیگر کسی به دلیل محدودیت حرکتی از حضور در جامعه محروم نخواهد شد.

انجمن باور متشکل از جمعی از افراد دارای معلولیت جسمی - حرکتی و افراد بدون معلولیت در پی احساس وجود نوعی خلأ نسبت به پذیرش این افراد در جامعه و ایجاد بستر فرهنگی در این زمینه و با هدف معنا بخشیدن به زندگی افراد توان یاب در جهت توانمندسازی آنها، پرورش انسان هایی خودباور و دارای جسارت اندیشیدن و عمل و تغییر نگرش مسوولان به طور خاص و

گفت و گو:

سودابه فیضری

برای این دسته از هموطنان نبوده و شرایط و بستر لازم را برای آسایش و حضور راحت تر آنان در فعالیت های اجتماعی به طور مطلوب فراهم نکرده است. از سوی دیگر رسانه های جمعی نیز گام مهمی در جهت اطلاع رسانی پیرامون افسردارای معلولیت و معلولیت برنداشته اند. حاضران این جلسه سهیل معینی رییس هیات مدیره انجمن باور، محمد مقدم شاد مدیر عامل انجمن، پریسا افتخار مسوول ارتباط با رسانه و عضو هیات امنای انجمن، آیلا تنهایی و فرشید ساکی اعضای کمیته مناسب سازی انجمن، دکتر سپین حناچی عضو هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، دکتر الهام امینی عضو گروه تخصصی شهرسازی سازمان و سودابه قیصری دبیر تحریریه نشریه پیام نظام مهندسی بودند. گزارش زیر ماحصل این نشست و گفت و گوی صمیمانه است.

آقای معینی لطفاً خود را معرفی فرمایید.

من سهیل معینی رییس هیات مدیره انجمن باور، کار اصلی من روزنامه نگاری و کارشناس خبر هستم. ۱۵ سال سابقه حضور و فعالیت در حوزه سازمان های غیردولتی به ویژه افراد دارای معلولیت را دارم.

این شماره نشریه در مورد سلامت و شهرنشینی است. یکی از مباحث مهم برای ما مشکلاتی است که افراد دارای معلولیت در فضاهای شهری با آن دست به گریبان هستند، مثل رفت و آمد به ادارات و استفاده از پارک ها و مکان های عمومی. شما با چه مشکلات دیگری مواجه هستید؟

سهیل معینی: فکر می کنم بازتعریف سلامت ما را به بحث اصلی نزدیک کند. سلامت فقط مقوله بهداشتی نیست. امروزه در توسعه پایدار، سلامت برآیندی است از مجموعه ای از فعالیت های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی که می تواند تعادل جسمی، عاطفی و ذهنی را در هر فردی ایجاد کند. در نتیجه فقط بخش کوچکی از سلامت مربوط به مقوله بهداشت است. تعادل روانی و ذهنی از سبک زندگی و نوع فعالیت فرد ناشی می شود.

حتی امروزه می توان ریشه سلامت را در مسایل زیست محیطی ردیابی کرد. اما ناکیدی که در حال حاضر روی عوامل اجتماعی سلامت در تمام دنیا از سوی سازمان بهداشت جهانی و سازمان ملل وجود دارد این عوامل را در کل محیط اجتماعی شامل تغذیه، محیط زیست و فعالیت های فرهنگی ردیابی می کند.

اولین فاکتور تامین و تعیین کننده سلامت اجتماعی افراد دارای معلولیت، حضور در اجتماع است.

یعنی برداشت فرد از شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مستلزم خروج وی از خانه و حضور در جامعه است. اگر از خانه بیرون ناییم اقتصاد نداریم و تغذیه و بهداشت به خطر می افتد. پس در همه دنیا می گویند سلامت حاصل نمی شود مگر آنکه فقر را ریشه کن کنیم. پس اولین مشکل افراد دارای معلولیت این است که حضورشان مختل می شود یعنی به دلیل عدم مناسب سازی محیط نمی توانند در جامعه حضور موثر داشته باشند.

البته این تنها مشکل افراد دارای معلولیت نیست. مناسب سازی مفهوم پایه ای از مفهوم کلی تری به نام دسترسی یا access است. اگر یک نابینا نتواند کتاب بخواند از حق دسترسی برابر به منابع اطلاعاتی محروم خواهد شد. این مساله ربطی به مناسب سازی فیزیکی شهری ندارد، بلکه مربوط به بحث دسترسی است. باید کتاب ها برای یک فرد نابینا به صورت گویا یا لمسی قابل دسترسی باشد. پس آنچه باید اتفاق بیفتد این است که تمام محیط های مجازی چاپ کتاب یا انتشار منابع اطلاعاتی برای همگان قابل دسترسی باشد. مفهوم اساسی ما دسترسی به محیط شهری و کلیه خدمات است.

محمد مقدم شاد: در وهله اول به سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران که تصمیم گرفته وارد بحث مسایل معلولان شود، تبریک می گویم. انجمن باور از سال ۸۳ توسط جمعی از افراد دارای معلولیت جسمی و افراد بدون معلولیت تشکیل شده است. باوری که ما را دور هم جمع کرد این است که جدا از بحث مناسب سازی فضای شهری دارای خلاء فرهنگی در این زمینه در کشور هستیم. ما قانونی در کشور داریم که طبق آن همه شهروندان حق دسترسی به همه فضاهای شهر را دارند و طبق قانون همه ساختمان های عمومی و اداری شهر باید برای دسترسی همه افراد جامعه مناسب سازی شوند. اما آیا قانون اجرا می شود؟ چرا باید با مقوله بالابرها اجازه ای مواجه باشیم. فردی ساختمان می سازد. سپس بالابر اجازه می کند و وقتی پایان کار ساختمان را از شهرداری دریافت کرد، بالابر را برمی دارد. پس اینکه قانون یا نظام نداریم صحیح نیست، بلکه این مساله برمی گردد به اینکه هنوز این فرهنگ برای مردم ما جا نیفتاده که وقتی راجع به دسترسی همه افراد صحبت می کنیم، افراد دارای معلولیت را نیز شامل می شود.

اگر ما به این باور برسیم که معلولیت یک احتمال برابر است و برای هر فرد در هر مقطعی از زندگی ممکن است اتفاق بیفتد دیگر به این

فکر نمی کنیم که به ما مربوط نیست و ما دچار نخواهیم شد. پس به عنوان یک پدیده اجتماعی به آن نگاه می کنیم.

جامعه جوان ما تا ۳۰ سال آینده سالمند می شود و برای عبور و مرور در شهر و استفاده از فضاهای مکان های عمومی و تفریحی دچار مشکل خواهد شد. این مسایل بیش از آنکه مشکل قانونی داشته باشد مشکل فرهنگی دارد. مأموریت ما در انجمن باور ایجاد فرصت های برابر برای افراد دارای معلولیت و سایر افراد جامعه است. یکی از کارهایی که ما برای بالا بردن آگاهی افراد جامعه نسبت به کیفیت زندگی افراد دارای معلولیت در انجمن انجام داده ایم این است که نه فقط افراد دارای معلولیت بلکه همه کسانی که باورهای ما را در مورد موضوع معلولیت باور داشته باشند، می توانند عضو انجمن شوند و به این ترتیب غیر معلولان از شرایط و مسایل معلولان آگاه می شوند و این کار گام مهمی در راستای گسترش این باور و فرهنگ سازی در این زمینه خواهد بود.

انجمن باور فعالیت های فرهنگی متعددی را در راستای دستیابی به اهداف خود انجام داده است که از آن جمله می توان به راه اندازی سایت اینترنتی، برگزاری جشنواره فیلم باور، ساخت ۵ فیلم کوتاه با موضوع مناسب سازی محیط شهری و پیگیری حقوق افراد دارای معلولیت از طریق برگزاری جلسات متعدد با مسوولان مربوطه اشاره کرد.

به هر حال اعتقاد ما بر این است که اگر بخواهیم جامعه را بسازیم باید آن را به شکل یک پازل در نظر بگیریم. در این حالت افراد دارای معلولیت نیز بخشی از این پازل هستند و لازمه ی یک جامعه توسعه یافته توجه به حقوق همه افراد و اقلیت ها است. بسیاری از امور از جمله کار کردن کودکان و عدم حضور سپاه بوستان در پست های بالای سیاسی در گذشته بسیار عادی بود و کسی هم حق اعتراض نداشت، اما امروزه با توسعه جوامع، همه اقلیت ها از حقوق انسانی خود بهره مند شده اند به طوری که اکنون بکارگیری کودکان در مشاغل مختلف در سنین پایین جرم محسوب می شود و هم اکنون یک سپاه پست رییس جمهوری امریکاست. البته دستیابی به اهداف ما کمی زمان بر است اما باید تلاش کرد.

پریسا افتخار: من در مورد این موضوع به پیام دبیر کل سازمان ملل به مناسبت روز جهانی افراد دارای معلولیت در سال ۲۰۰۱ اشاره می کنم که گفتند «مشارکت کامل و برابر برای همه». این چیزی است که ما در انجمن باور به دنبال آن هستیم. در مورد مساله مناسب سازی و دسترسی در

چه کسی مسوول بحث فرهنگ سازی است؟

معینی: به اعتقاد من مساله فرهنگی ضمن اینکه ریشه‌ای است ولی در واقع بستر فرهنگ در ذهن آدم‌ها است. یعنی برای ایجاد یا تحول فرهنگ باید روی ذهن افراد جامعه کار کنیم. البته این یک فرآیند طولانی است و روش‌های خاص خود را دارد. بسا وجود اهمیت فراوان مقوله فرهنگ به نظر من قبل از آنکه مساله فرهنگ تثبیت شود، باید یک برنامه منسجم از فعالیت‌های اجتماعی و حقوقی داشته باشیم. به طور مثال در مقوله مناسب‌سازی و دسترسی افراد معلول، قوانینی در کشور داریم که تثبیت‌کننده این موضوع است. بسیاری از این قوانین بالادست محسوب می‌شوند و باید از جانب نهادهای اجرایی متفاوت رعایت شوند.

حقوق در جهت تثبیت وضعیت موجود عمل می‌کنند. یعنی ابتدا یک وضعیت شکل می‌گیرد سپس ترجمان این وضعیت، قوانین و شکل حقوقی آنها است که تصویب می‌شود. مناسب‌سازی نیز یک حق است نه ارفاقی که در حق گروهی از افراد جامعه صورت می‌گیرد. این حق، سال‌های سال در سطح کشور و جامعه جهانی مورد چالش قرار گرفته، برای احقاق آن مبارزه شده و امروز تثبیت و پذیرفته شده است و این مرحله تثبیت فرهنگی است. به این معنی که وقتی یک باور و حق به صورت قوانین کشور درمی‌آید اگر بتوانیم چنین مفاهیم مجازی را در ذهن دستگاه‌های اجرایی جا اندازیم آنگاه این مفاهیم به قانون تبدیل می‌شوند. اما باز مساله دیگری وجود دارد و آن اینکه این قوانین باید اجرا شود که متأسفانه بسیاری از قوانین اجرا نمی‌شود.

همچنین در اجرای قانون، گروه هدف بزرگ‌ترین مسوولیت را دارد. یعنی جامعه معلولان کشور باید برای استیفای حقوق خود که مورد تصویب قرار گرفته، تلاش و حرکت کند. وظیفه انجمن‌هایی مثل انجمن باور و سایر سازمان‌های غیردولتی مرتبط با جامعه هدف نیز همین است. در واقع این تشکل‌ها، ابزارهایی برای دستیابی این گروه هدف به اهداف‌شان هستند تا از طریق ارتباط با مراکز تصمیم‌گیری و دستگاه‌های اجرایی حقوق آنها را مطالبه کنند. یکی از اقدامات ما در این زمینه ارتباط مستمر با فراکسیون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت در مجلس شورای اسلامی است که مرتباً حقوق معلولان را به این فراکسیون گوشزد می‌کنیم.

البته این یک اقدام طولانی مدت است اما بالاخره نتیجه خواهد داد زیرا وقتی مدتی از اجرای قانون

جامعه با مشکل فرهنگی مواجه هستیم. به نظر من مساکثر قانون و قلت اجرا داریم و این ناشی از عدم اطلاع و آگاهی مردم جامعه از موضوع مناسب‌سازی است. ما ساختمان‌های زیادی را دیده‌ایم که ورودی آنها دارای سطح شیب‌دار بوده اما پس از ۲ سال سطح شیب‌دار برداشته شده و به جای آن پله ساخته شده است. چه عاملی باعث می‌شود که در کشور ما به زیبایی بیش از دسترسی افراد دارای معلولیت به عنوان گروهی از جامعه اهمیت داده می‌شود؟

البته در این مورد کارهایی از سوی مسوولان امر انجام شده است. در سال ۷۱ به تمام استانداردهای کشورهای دستور داده شد تا بحث مناسب‌سازی را در احداث همه ساختمان‌ها اعم از عمومی و غیرعمومی حتماً مدنظر قرار دهند. سال ۷۸ نیز مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری را در این زمینه داشتیم. از همه مهم‌تر مجلس شورای اسلامی در سال ۸۳ به کمک افسراد دارای معلولیت، قانون جامع حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت را به تصویب رساند که ماده ۲ آن به بحث مناسب‌سازی می‌پردازد. این قانون دارای ۱۶ ماده است و مواردی همچون تحصیل آسان تر و ۳ درصد حق اشتغال معلولان را مدنظر قرار داده است. البته روشن است که اگر فرد دارای معلولیت هنگام خروج از خانه به وسایل حمل و نقل عمومی مناسب دسترسی نداشته باشد بسا محل‌های عبور و مرور در سطح شهر برای حرکت وی مناسب‌سازی نشده باشد، ۳ درصد حق اشتغال عملاً کاربردی نخواهد داشت. در این زمینه شورای شهر نیز در سال ۸۴ مصوبه‌ای در رابطه با بحث مناسب‌سازی داشته و در بند ۹۳ برنامه چهارم توسعه نیز به این موضوع اشاره شده است.

اهمیت بحث فرهنگی از اینجا روشن می‌شود که به رغم وجود قوانین متعدد در کشور هنوز در زمینه اجرا با مشکل رو به رو هستیم و دلیل اجرایی نشدن قوانین نیز این است که اطلاع‌رسانی دقیق و مناسبی در این حوزه انجام نشده است. با این حال حتی اگر بخواهیم جرایمی را نیز در این زمینه در نظر بگیریم باز هم راهگشا نخواهد بود. بنابراین باید روی بحث فرهنگ‌سازی به طور اساسی کار کنیم.

آقای معینی شما به مساله خلاء فرهنگی اشاره کردید. فکر می‌کنید اگر این موضوع در ساختمان‌ها، ادارات دولتی و مکان‌های عمومی مورد توجه قرار نگرفته اشکال در کجاست؟

” ما اکثر قانون و قلت اجرا داریم و این ناشی از عدم اطلاع و آگاهی مردم جامعه از موضوع مناسب‌سازی است. ما ساختمان‌های زیادی را دیده‌ایم که ورودی آنها دارای سطح شیب‌دار بوده اما پس از ۲ سال سطح شیب‌دار برداشته شده و به جای آن پله ساخته شده است. چه عاملی باعث می‌شود که در کشور ما به زیبایی بیش از دسترسی افراد دارای معلولیت به عنوان گروهی از جامعه اهمیت داده می‌شود؟“

گذشت و این بحث در ذهن مسوولان جا افتاد آنها متوجه ضرورت و اهمیت موضوع خواهند شد و شاید از این مرحله به بعد شاهد تحولی بزرگ در افکار مسوولان اجرایی باشیم. البته ما باید از این مرحله فراتر رویم و بپذیریم که این یک حق است، حقی که شاید هر یک از ما روزی به آن نیاز داشته باشیم. در این صورت می توان گفت تحولی کیفی و درازمدت اتفاق افتاده است.

آیلا تنهایی: به نظر من یکی از مواردی که می تواند به دید فرهنگی و آموزشی کمک کند، آموزش در دانشگاه است. ما در سرفصل های دروس دانشگاهی مبحثی درباره مناسب سازی نداریم. حتی این مبحث در آزمون های حرفه ای مهندسی نیز مورد توجه قرار نمی گیرد. مشکل دیگر اینکه اجرای ضوابط به صورت کاربردی انجام نمی شود. سازمان های مرتبط مانند نظام مهندسی، تشکل های حرفه ای و مجله های تخصصی می توانند نقش مهمی در آموزش و آگاه سازی در این زمینه داشته باشند.

فرشید ساکی: ما بحث مناسب سازی را طبق چک لیستی که تهیه کرده ایم، دنبال می کنیم. منبع این چک لیست که در حال تکمیل آن هستیم، کتاب ضوابط فنی شهرسازی وزارت مسکن و شهرسازی است. در تهیه باتک اطلاعاتی کمیته مناسب سازی باور، فضاهایی که نیازمند مناسب سازی هستند و فضاهایی که به طور نامطلوب مناسب سازی شده اند شناسایی می شوند تا نواقص آنها با روش های مناسب رفع و به طور مطلوب بهسازی شوند.

مهمترین مشکلی که افراد دارای معلولیت با آن سروکار دارند در کدام بخش ها و کدام مناطق شهر است؟

افتخار: تردد در مناطقی که در شیپ واقع شده اند مانند کوی نصر و شمیرانات، حمل و نقل عمومی و به طور کلی دسترسی به فضاها و امکانات شهری مهمترین مسایلی است که افراد دارای معلولیت در سطح شهر با آن مواجه هستند. البته برخی جاها امکانات خوب است اما متأسفانه توسط افراد فاقد معلولیت مورد استفاده قرار می گیرد. مثلاً در مترو آسانسورهایی برای آسایش افراد دارای معلولیت، سالمندان و زنان باردار در نظر گرفته شده است اما اغلب افرادی که معلولیت ندارند به جای پله برقی از این آسانسورها استفاده می کنند.

معینی: به نظر من مسایل فرهنگی را صرفاً با گفتن نمی توانیم تثبیت کنیم. یکی از بزرگ ترین مشکلات ما در پیشبرد بحث مناسب سازی این است که نظارت از اجرا جدا نشده است. یعنی در هر سیستمی باید بخش نظارت از بخش اجرایی مستقل باشد. این استقلال هم باید در درون سازمان وجود داشته باشد تا بتواند گزارشی از عملکرد سازمان ارائه دهد و هم در بیرون سازمان. به طور مثال در سطح شهرداری تهران بخش نظارت باید بتواند از چگونگی اجرای صحیح مناسب سازی در سطح شهر گزارش هایی تهیه کند. از آنجا که خوشبختانه در این زمینه در چند سال اخیر به تدریج ضمانت اجرایی قوانین افزایش یافته است، بسیاری از دستگاه های اجرایی موظف شده اند تا حدودی مناسب سازی را انجام دهند. اما مشکلی که وجود دارد این است که در بسیاری از مناطق، پروژه هایی انجام می شود اما چون شرکت های پیمانکاری از این ضوابط مطلع نیستند یا در اجرای آن غفلت

چرا این همه مشکلات دسترسی در سطح شهر وجود دارد؟

معینی: علت این مشکلات این است که جایگاه نظارتی اعضای ستاد مناسب سازی مشخص نیست. در واقع بدنه اصلی ستاد را کمیته های فنی مدیریت های مختلف شهرداری تشکیل می دهد و ما به طور مستمر جلساتی با آنها داریم. ما سال گذشته جلساتی برگزار کردیم و در تیرماه سال گذشته شهرداری بخشنامه ای به تمام مناطق ۲۲ گانه ابلاغ کرد تا گزارش عملکرد خود را به ستاد مناسب سازی ارسال کنند. اما متأسفانه از آذرماه که رییس ستاد تغییر کرد، عملاً جلسات ستاد متوقف شد و گزارشی دریافت نشد. در این راستا پارسال به طور مشخص بودجه برای مناسب سازی برای مناطق شهرداری تعیین و ابلاغ شد و شهرداری ها موظف شدند براساس اولویت های تعیین شده مناسب سازی را پیش ببرند. در مرحله اول قرار شد هر منطقه حداقل ۲ پارک، معابر اصلی و

می کنند، بخش نظارتی شهرداری به خوبی عمل نمی کند. یعنی چون شهرداری با تعداد مشخصی پیمانکار کار می کند، ترجیح می دهد آنها خیلی آزرده خاطر نشوند. یا به دلیل اینکه شهرداری در پرداخت هزینه ها تاخیر دارد به همین دلیل خیلی سخت گیری نمی کند و به این ترتیب از ضوابط فنی مناسب سازی چشم پوشی می شود. اگر بخش نظارت از اجرا تفکیک شود به خوبی می توانیم ضوابط فنی را اعمال کنیم و با تقویت این بخش، پیمانکاران ما مجبور می شوند، آموزش ببینند.

به نظر شما به عنوان عضو ستاد مناسب سازی،

بانک ها را قابل دسترسی کنند که متأسفانه هیچ گزارشی در این زمینه از مناطق شهرداری دریافت نکردیم.

آیا می توانیم با اطلاع رسانی به رفع موانعی که مطرح کردید کمک کنیم؟ شما در زمینه اطلاع رسانی چه کارهایی انجام داده اید؟

معینی: یک ماه پیش رسانه ها از صدور اولین شناسنامه فنی - ملکی ساختمان خیر دادند. بلافاصله ما روز ۱۶ اردیبهشت به مناسبت روز تصویب قانون حمایت از حقوق معلولان نشستی با مسوولان سازمان بهزیستی و نمایندگان مجلس شورای اسلامی برگزار کردیم که در آن جلسه این موضوع را عنوان کردیم که چرا استاندارد

مناسب سازی ویژه افراد دارای معلولیت در این شناسنامه رعایت نشده است و حتی نامه ای در این زمینه به شورای شهر ارسال کردیم.

اطلاع رسانی انجام داده ایم. سال گذشته رتبه سوم تشکل های کشور را از میان ۴۵۰۰ تشکل از سوی سازمان ملی جوانان کسب کردیم. مهمترین

صدا و سیما بوده است. در مورد برنامه های تلویزیون تاکید ما بر این نیست که به طور ویژه روی افراد معلول و معلولیت تمرکز کنند بلکه کارگردانان و برنامه سازانی که معتقدند پیام کوتاه و بین متن تاثیر بیشتری دارد، می توانند در یک سریال معلولیت را در یکی از اعضای خانواده که نقش اول هم ندارد مطرح کنند.

مقدم شاد: من شخصاً زمانی هیچ دغدغه ای در این زمینه نداشتم چون درگیر مساله نبودم و در واقع اطلاعی از آن نداشتم. اما اکنون که درگیر هستم فکر می کنم اطلاع رسانی کمک بزرگی در این زمینه به شمار می رود. این آگاهی به ویژه برای جامعه مهندسان که ساخت ساختمان ها را برعهده دارند ضروری است.

سازمان نظام مهندسی ساختمان چه کاری می تواند در این زمینه انجام دهد؟

معینی: سازمان نظام مهندسی ساختمان یک سازمان غیردولتی و تخصصی است و چون به طور مستقیم با افرادی سروکار دارد که عرصه اصلی فعالیتشان ساخت و ساز است، از نظر ترویج ضرورت مناسب سازی برای مهندسان ساختمان می تواند بسیار مفید و موثر باشد. سازمان در عرصه آموزش نیز نقش مهمی دارد زیرا در تعیین پایه و درجه علمی و حرفه ای مهندسان نیز مشارکت دارد و می تواند با اجباری کردن آموزش مباحث مربوط به مناسب سازی سهم مهمی در اطلاع رسانی و فرهنگ سازی در این زمینه ایفا کند. نقش دیگری که سازمان برعهده دارد مشارکت در تدوین استانداردها است. شاید سازمان نظام مهندسی ساختمان بتواند در تدوین استانداردهای مناسب سازی و دانش مربوط به آن سهم به سزایی داشته باشد. اکنون در کشور ما در بحث استانداردها دچار خلأ هستیم. در این زمینه مبانی و مواد آموزشی تهیه شده اما از نظر منابع مناسب سازی بسیار ضعیف هستیم. شاید سازمان بتواند کمیته هایی در زمینه پژوهش و دانش داشته باشد تا منابع مربوط به مناسب سازی را گردآوری و ترجمه کند و از طریق برگزاری سمینارها به جامعه مهندسی کشور انتقال دهد.

دکتر الهام امینی: من با دیدن برنامه انجمن باور در تلویزیون به فکر افتادم که ممکن است روزی به دلیل یک حادثه یا بیماری من نیز دچار ناتوانی جسمی و حرکتی شوم. آیا در این صورت می توانم به فعالیت های اجتماعی ادامه دهم؟

ابزار ما در بحث مناسب سازی در این حوزه، رسانه است که در این زمینه خانه فیلم انجمن به ساخت کلیپ و مشارکت در ساخت برنامه های تلویزیونی پرداخته است. همچنین با روزنامه های مختلفی در ارتباط هستیم و مباحث آسیب های اجتماعی و مشکلات افراد دارای معلولیت را به اطلاع مردم می رسانیم. تاکنون ۵ عنوان کتاب با موضوعات کنوانسیون حمایت از حقوق معلولان به زبان کودکانه، آثار برگزیده کاریکاتور جشنواره باور و دنیای استثنایی من چاپ کرده ایم اما با توجه به اینکه تیراژ کتاب در کشور حداکثر ۳۰۰۰ جلد است، تاثیر گذاری در سطحی وسیعی انجام نخواهد گرفت.

مقدم شاد: یکی از مشکلاتی که در حال حاضر با آن مواجه هستیم این است که انجمن فاقد دفتر است و ما به دنبال جای مناسبی هستیم اما متأسفانه پیدا کردن جای مناسب کار راحتی نیست زیرا اغلب اعضای ما شرایط خاص جسمی دارند و محدودیت هایی برایشان وجود دارد. انجمن ها معمولاً مظلوم واقع می شوند. اگر ما بتوانیم مورد حمایت یک سازمان قرار بگیریم شاید بسیاری از مشکلاتمان برطرف شود. البته تشکل ما خیریه نبوده و قصد ما در آوردن اشک مردم نیست.

افتخار: متأسفانه تاکنون در زمینه تبلیغات و اطلاع رسانی کار مستقلی انجام نداده ایم و تمام کارهای ما به صورت مشارکت با برنامه سازان

مقدم شاد: در مورد اینکه چرا این ضوابط به درستی اجرا نمی شود باید گفت پدیده خاصی در کشور ما وجود دارد که کارها انجام می شود و هزینه های گزافی صرف می شود اما به طور مطلوب انجام نمی شود که اینها به دلیل نبود دانش کافی، نبود نظارت صحیح و کافی، عدم تعهد و عدم دلسوزی رخ می دهد. برای شناسایی حوزه هایی که معلولان با مشکل مواجهند باید نیازسنجی انجام دهیم که متولی آن نمی تواند یک انجمن غیردولتی باشد. معلولی که هنوز درگیر تامین نیازهای اولیه بوده و با مشکلات معیشتی دست به گریبان است نمی تواند به این مسایل فکر کند. وقتی نیازهای پایه برآورده نشود توجه به فرهنگ غیرممکن است. جامعه در این زمینه مقصر نیست و اطلاع رسانی در این زمینه کمک بزرگی است تا مسوولان اقدامات زیربنایی را انجام دهند و مردم هم کمی بیشتر درگیر مساله شوند. ما در صورتی در کارمان موفق می شویم که همه افراد جامعه خود را درگیر این موضوع بدانند و نگرش جامعه نسبت به این مساله تغییر کند.

به نظر شما به عنوان مسوول بخش رسانه و با توجه به اینکه خودتان مستقیماً درگیر مسایل و محدودیت های گفته شده هستید، اطلاع رسانی و اقدامات فرهنگی که تاکنون انجام داده اید تا چه حد موثر بوده است؟

افتخار: با توجه به عمر کم انجمن (۵ سال) فعالیت های خیلی خوبی در حوزه تبلیغات و

جمعیت ایران رو به سالمند شدن است. سالمند، کودک و فرد دارای معلولیت مسایل، نیازها و محدودیت های مشترک بسیاری دارند پس

برنامه ریزی، طراحی و اجرا در سطح شهرها و روستاهای کشور توسط بخش دولتی و غیردولتی باید به سمتی باشد که حتماً نیازهای این گروه ها به دقت شناسایی و مورد توجه قرار گیرد و در طرح و برنامه ها لحاظ شود.

موضوع دیگری که آقای معینی مطرح کردند و در واقع حائز اهمیت ویژه ای است، حق شهروندی و حق توسعه است که اخیراً در قانون جامع شهرسازی در اجرای برنامه چهارم توسعه کشور به آن پرداخته و تدوین شده است که اگر چه در قوانین سایر کشورها دارای سابقه ی بیشتری است ولی اخیراً به ادبیات قانون نویسی کشور ما راه یافته است و چنانچه قبلاً هم به طور تانوشته در بطن قوانین مستتر بوده اما جای خوشوقتی است که برای اولین بار این عبارت به طور مشخص، تعریف شده و بویژه در قانون جامع شهرسازی که می تواند جایگاه اصلی آن باشد، مطرح می شود. در ادامه عرض می کنم موضوعی که به ما برمی گردد این است که هر کدام از ما در سمت و جایگاه خود تا چه حد به تکالیفمان عمل کرده ایم و چقدر می توان این تکالیف را مانند حقوق به مردم و مخاطبان شناساند؟

بسیار توجه به اینکه امسال به نام سال همت مضاعف و کار مضاعف نام گذاری شده است از آقای معینی می خواهیم که ۳ اولویت در بحث معلولیت بویژه در سه حوزه برنامه ریزی، طراحی و اجرا را مشخص کنند تا هم و غم ما بویژه در سازمان نظام مهندسی ساختمان دستیابی به این اولویت ها باشد تا بدینوسیله ما هم سهم خود را در این زمینه انجام دهیم.

ما در حال حاضر حدود ۳ میلیون فرد دارای معلولیت در کشور داریم. آیا محیط زندگی، کار و تفریح در شهرهای ما شرایط مناسبی برای زندگی و استفاده آنان فراهم آورده است؟

از خودم شروع می کنم، من به عنوان مدرس دانشگاه چرا هنگام تدریس مباحث فنی به بحث مناسب سازی توجه و حتی اشاره ای نمی کنم؟ با توجه به اینکه ما در یک کشور اسلامی زندگی می کنیم چرا توجهی به بحث عدالت اجتماعی برای همه اقشار جامعه نمی کنیم؟ من از سال ۷۶ با چند NGO تخصصی شهرسازی کار می کنم، اما این اولین بار است که با مسایل و مباحث معلولان آشنا می شوم. ما در کشور حداقل چهار گروه مهندسی اصلی عمران، معماری، ترافیک و شهرسازی داریم که درگیر بحث مناسب سازی هستند و شعارشان این است که شهری برای همه بسازیم اما آیا واژه همه را تاکنون تعریف کرده ایم؟ آیا ما تاکنون به مفهوم دسترسی برای همه فکر کرده ایم؟ این تلنگر، دغدغه ای برایم ایجاد کرد تا از این پس بیشتر به این موضوع اهمیت بدهم و در تدریس آن را مورد توجه قرار دهم.

دکتر سیمین حناچی: شعار «بیا بیا» با هم دنیای بهتری بسازیم» بسیار زیباست و ما باید بیاندیشیم که چگونه می توانیم دنیای بهتری بسازیم و سهم و نقش هر یک از ما کدام است. به عقیده من جایگاه بحث نظارت مغفول مانده و کم رنگ شده است. بحث فرهنگ سازی نیز به دلیل عدم استمرار، مقطعی و ناکافی بوده و همه جانبه نیست. در بحث آموزش هم ما هنوز همه ی مخاطبان را اعم از برنامه ریزان، طراحان، پیمانکاران، عوامل اجرا، مدیران، دانشجویان و خانواده ها به درستی شناسایی نکرده ایم چون هر کدام در بحث آموزش و فرهنگ سازی شیوه ی خاص خود را دارند. پایین بودن تیراژ کتاب در جامعه که یکی از ابزارهای اطلاع رسانی است نیز موضوع دیگری است که باید مورد توجه بیشتری قرار گیرد. مسایل ذکر شده از قبیل عدم نظارت کافی در مسایل اجرایی پروژه ها، ضعف در فرهنگ سازی و عدم اطلاع رسانی کافی از مهم ترین مسایلی است که نه فقط در حوزه مسایل افراد دارای معلولیت بلکه در سایر حوزه های مرتبط نیز دغدغه و معضل اصلی کشور به شمار می روند.

نتایج سرشماری سال ۸۵ نشان داد که با توجه به کاهش نرخ رشد طبیعی جمعیت کشور و بالا رفتن سطح بهداشت و در نتیجه امید به زندگی تا سرشماری بعدی (۱۰ سال بعد) بیش از ۱۵ درصد افراد جامعه بالای ۶۰ سال خواهند بود و

۹۹ ۱۰ سال دیگر بیش از ۱۵ درصد افراد جامعه بالای ۶۰ سال خواهند بود و جمعیت ایران رو به سالمند شدن است. سالمند، کودک و فرد دارای معلولیت مسایل نیازها و محدودیت های مشترک بسیاری دارند پس برنامه ریزی، طراحی و اجرا در سطح شهرها و روستاهای کشور توسط بخش دولتی و غیردولتی باید به سمتی باشد که حتماً نیازهای این گروه ها به دقت شناسایی و مورد توجه قرار گیرد **۹۹**

مالیات در خدمات مهندسی ساختمان

مقدمه

پرداخته شده است و ابتدا لازم است بر این نکته تأکید شود: نخست آنکه مراد از مهندسی ساختمان در این مقاله براساس ماده ۶ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴، عبارت است از رشته‌های معماری، عمران، تأسیسات مکانیکی، تأسیسات برقی، شهرسازی، نقشه‌برداری و ترافیک و دوم اینکه چارچوب این مقاله ساخت و ساز شهری است یعنی ساخت و سازی که بر مبنای اخذ پروانه ساختمان (موضوع ماده ۱۰۰ قانون شهرداری‌ها) و پروانه اشتغال به کار مهندسی (موضوع قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان) صورت می‌گیرد، گرچه قسمت عمده مفاهیم مالیاتی و وظایف مهندسان در بخش‌های دیگر خدمات مهندسی مانند نظام فنی و اجرایی کشور در امر مالیات یکسان است، اما برخی جزئیات نیز متفاوت است که طبعاً پرداختن به این تفاوت‌ها و بیان آنها موضوع نوشتار حاضر نیست.

تعریف و مفهوم مالیات

مالیات برحسب تعریف سازمان همکاری و توسعه اقتصادی پرداختی است الزامی و بلاعوض، مالیات ممکن است به شخص، موسسه، دارایی و غیره تعلق گیرد. چنین تعریفی پرداخت‌های تأمین اجتماعی را هم در بر می‌گیرد. حال آنکه برحسب مقررات و عرف مالیاتی ایران، اصطلاح مالیات، پرداخت‌های اخیر را شامل نمی‌شود. مالیات به مثابه نوعی هزینه اجتماعی است که احاد ملت در راستای بهره‌وری از امکانات و منابع کشور موظفند آن را پرداخت کنند تا توانایی‌های جایگزین این امکانات و منابع فراهم شود. مالیات در واقع انتقال بخشی از درآمدهای جامعه به دولت یا بخشی از سود فعالیت‌های اقتصادی است که نصیب دولت

تیرماه هر سال برای بسیاری از مؤدیان مالیاتی (آنان که سال مالی فعالیت حرفه‌ای‌شان در پایان اسفندماه سال قبل خاتمه یافته است) از جمله مهندسان ساختمان، زمانی مهم و تأثیرگذار است، زیرا پایان این آخرین فرصت قانونی برای تسلیم اظهارنامه مالیاتی است. سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران بیش از یک دهه است که با تشکیل کمیسیونی خاص به نام شورای مالیاتی تلاش بر این داشته تا در چارچوب وظایف قانونی خود، تسهیلاتی را برای اعضا در انجام وظیفه قانونی پرداخت مالیات متعلقه فراهم سازد، مواردی چون تدوین تفاهیم‌نامه‌های مالیاتی با وزارت امور اقتصادی و دارایی - سازمان امور مالیاتی کشور - ارائه مشاوره رایگان مالیاتی به اعضا - تعیین نمایندگان سازمان استان در هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی و حضور مرتب آنان - برگزاری همایش‌های اعضا با موضوعات مربوط به امر مالیات - انتشار راهنماها و جزوات مربوط - ارتباط مستمر با مسوولان امور مالیاتی - مکاتبات لازم در خصوص خدمات مالیاتی اعضا و کارکردهای آنان از جمله اقدامات سازمان در این راستا بوده که خوشبختانه در موارد متعددی منجر به نتایج مفید و مؤثر و خدمت به اعضا (در چارچوب‌های جمعی و انفرادی) شده و رضایت همکاران محترم را به دنبال داشته است. با این وصف اطلاع‌رسانی پیوسته و مستمر به اعضای سازمان و آشنا کردن هرچه بیشتر آنان با این وظیفه قانونی، ضرورتی است که در بهبود فرایند مربوط تأثیر مثبت و مفید دارد. مقاله حاضر در این راستا تهیه شده و در آن به اجمال به مهم‌ترین موارد مطرح در آیین مالیات پردازی در خدمات مهندسی ساختمان

مهندسان ساختمان در

چارچوب خدمات حرفه‌ای

همه ساله با وظیفه‌ای بنام

«پرداخت مالیات» مواجهند.

تجربه نشان داده است اغلب

آنان با ترتیبات قانونی مربوط

به چگونگی اقدام در این زمینه

آشنا نیستند یا اطلاعاتی

اندک دارند. این مقاله درصدد

بیان بخش عمده این ترتیبات،

وظایف و مسوولیت‌های

مهندسان در این راستاست

تا مهندسان ضمن آشنایی

با فرایند پرداخت مالیات و

الزامات قانونی آن به نحوی

عمل کنند که از تسهیلات

مقرر در قانون بهره‌مند

شده، آسوده‌خاطر شوند و

مشمول جرائم و مجازات‌های

قانونی نشوند. در این مقاله

به اختصار به تسهیلات

فراهم‌شده در سازمان نظام

مهندسی ساختمان استان

تهران در امور مالیاتی اعضا

نیز پرداخته شده است.

منوچهر شبانی اصل

دبیر شورای مالیاتی سازمان استان

می‌شود، زیرا ابزار و امکانات دستیابی به درآمد و سودها را دولت فراهم کرده است.

واژه «مالیات» که از مال گرفته شده، در معنای زیر بکار رفته است: اجر و پاداش، زکات مال، سرپرستی و چراندن گله‌های گوسفند، جریمه‌ای که حکومت بمناسبت ارتکاب جرائم ویژه از مرتکبان می‌گیرد، باج، خراج و بالاخره مقدار پول یا مالی که شهروندان کشور طبق قانون به دولت خود می‌پردازند تا در جهت اداره امور کشور، تأمین کالاها و خدمات عمومی و ضروری، تضمین امنیت و دفاع همگانی، عمران و آبادانی توسط دولت استفاده شود.

مالیات ریشه تاریخی طولانی و عمیقی دارد و قدمت آن به پیدایش نخستین حکومت‌ها و سازمان‌های مدیریت اجتماعی می‌رسد. مالیات هیچگاه متروک نشده است و در طول تاریخ تنها نوع، مقدار و نحوه وصول آن تغییر پیدا کرده است.

انواع مالیات‌ها در ایران

مالیات‌ها را می‌توان از دیدگاه‌های مختلف طبقه‌بندی کرد. مثلاً از نظر نحوه محاسبه مالیات‌ها را به سه دسته تصاعدی، تنازلی و تعادلی تقسیم‌بندی می‌کنند. بطور کلی در ایران سه دسته مالیات وجود دارد:

۱- مالیات مستقیم؛ این نوع مالیات بطور مستقیم از دارایی یا درآمد افراد وصول می‌شود و شامل مالیات بر دارایی و مالیات بر درآمد است.

۲- مالیات غیرمستقیم؛ این نوع مالیات بر قیمت کالاها و خدمات اضافه شده و از متصرف‌کننده اخذ می‌شود و شامل مالیات بر واردات و مالیات بر مصرف و فروش است.

۳- مالیات بر ارزش افزوده؛ نوعی مالیات چند مرحله‌ای است که در مراحل مختلف زنجیره تولید یا خدمات ارائه‌شده اخذ می‌شود. این مالیات در واقع نوعی مالیات بر فروش چند

مرحله‌ای است که خرید کالاها و خدمات واسطه‌ای را از پرداخت مالیات معاف می‌کند.

قوانین مالیاتی در ایران

دو قانون عمده مالیاتی در ایران عبارت است از: ۱- قانون مالیات‌های مستقیم مصوب سوم اسفنده ماه ۱۳۶۶، قانون اصلاح موادی از قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰ این قانون چهاره‌ای دوگانه دارد، با مؤدیان و اشخاصی که با حسن نیت در امر مالیاتی رفتار می‌کنند و وظایف خود را بدرستی انجام می‌دهند، بسیار منعطف برخورد کرده و آنان را از تسهیلات مختلفی مانند پذیرش خوداظهاری، اعمال معافیت‌ها و بخشودگی‌ها، تقسیط بدهی مالیاتی و غیره برخوردار می‌سازد. در مقابل با اشخاصی که فرار مالیاتی یا پنهان‌کاری می‌کنند برخوردی سخت و جدی از جمله تشخیص علی‌الرأس، محرومیت از معافیت‌ها و بخشودگی‌ها، اعمال جرائم و مجازات‌ها و منع تسهیلات دیگر دارد.

۲- قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷ این قانون جایگزین قانون تجمیع عوارض شده، قانونی جدید است و اجرای آن به تازگی آغاز شده است.

اشخاص مشمول مالیات

اشخاصی که از نظر قانون مشمول مالیات می‌شوند، عموماً افرادی هستند که درآمد آنها از دارایی خود یا درآمدهایشان است، خواه مقیم ایران باشند، خواه مقیم خارج، مالکان حقیقی و حقوقی نسبت به اموال و املاک خود در ایران، هر شخص حقیقی مقیم ایران یا شخص حقوقی ایرانی نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران یا خارج از ایران تحصیل می‌کند، هر شخص حقیقی ایرانی مقیم خارج از ایران نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران تحصیل می‌کند و هر شخص غیرایرانی حقیقی یا حقوقی نسبت

به کلیه درآمدهایی که در ایران تحصیل می‌کند، مشمول مالیات است. این ضابطه را می‌توان در جدول زیر نشان داد:

وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی، دستگاه‌هایی که بودجه آنها به وسیله دولت تأمین می‌شود و شهرداری‌ها مشمول پرداخت مالیات‌های مستقیم نیستند.

درآمدهای مشمول مالیات

در خدمات مهندسی

با توجه به مطالب فوق، هر مهندس که در بخش ساختمان به ارائه خدمات مهندسی می‌پردازد، نسبت به درآمد حاصل از خدمات مهندسی مشمول پرداخت مالیات می‌شود. البته باید توجه داشت چنانچه مهندس دارای اموال و املاک باشد یا درآمدی از طریق فعالیت‌های غیرمهندسی داشته باشد نیز مشمول پرداخت مالیات است که این امر موضوع مورد بحث این مقاله نیست. درآمد مهندسان از طریق خدمات مهندسی در نظام فنی و اجرایی کشور (طرح‌های عمرانی و سایر پروژه‌های مربوط) نیز مشمول مالیات بر درآمد است. در این نوشتار بطور اختصاصی به بخش مالیات خدمات مهندسی در ساخت و ساز شهری پرداخته می‌شود.

هر مهندس دارای پروانه اشتغال به کار مهندسی در رشته‌های معماری، عمران، تأسیسات مکانیکی، تأسیسات برقی، شهرسازی، نقشه‌برداری و ترافیک نسبت به کلیه درآمدهایی که از ارائه خدمات خود اخذ می‌کند، مشمول مالیات است. بنابراین درآمدهایی که براساس پروانه مذکور از خدمات طراحی، نظارت، اجرا، آموزش کارشناسی و غیره تحصیل می‌شود در همه رشته‌های هفت‌گانه فوق در این چارچوب قرار می‌گیرد.

مالیات بر درآمد مشاغل

اغلب مردم که بطور آزاد به کار و کسب درآمد

نوع شخص	تابعیت	اقامتگاه	محل درآمد
حقیقی	ایرانی	ایران	خارج از ایران
		خارج از ایران	ایران
	غیرایرانی	ایران	خارج از ایران
حقوقی	ایرانی	ایران	خارج از ایران
		خارج از ایران	ایران
	غیرایرانی	ایران	خارج از ایران

مشغولند، می‌دانند که در مقابل درآمدی که دارند، باید مالیات بپردازند. خواه این درآمد در چارچوب شخص حقوقی باشد مانند شرکت‌های مهندسی (اعم از مهندسان مشاور، شرکت‌های پیمانکاری فعال در طرح‌های عمرانی یا شرکت‌های طراح و ناظر و سازنده (مجری) و خدمات بازرسی در ساخت و ساز شهری) یا به صورت شخص حقیقی (مهندسان دارای پروانه اشتغال به کار مهندسی که به صورت شخصی به ارائه خدمات مهندسی می‌پردازند).

روش محاسبه مالیات اشخاص حقیقی با اشخاص حقوقی متفاوت است و در دو بخش مجزا در قانون مالیات‌های مستقیم ذکر شده است. درآمد شرکت‌های مدنی (اعم از اختیاری یا قهری) نیز تابع مالیات بر درآمد مشاغل است. شرکت‌های مدنی شرکت‌هایی است که دارای اسنادنامه و تشریفات ثبتی مطابق قانون تجارت نبوده و به طور عرف و معمول دو یا چند نفر با شراکت یکدیگر در شغلی مشارکت و با هم کار می‌کنند، نمونه این نوع مشارکت در خدمات مهندسی را در بخش طراحی می‌توان در دفاتر مهندسی مشاهده کرد.

از نظر قانون مالیات‌های مستقیم صاحبان درآمدهای مشاغل به سه دسته تقسیم می‌شوند:

- ۱- مشاغلی که صاحبان آنها مکلف به ثبت فعالیت‌های شغلی خود در دفاتر روزنامه و کل موضوع قانون تجارت هستند و باید دفاتر و اسناد و مدارک مربوط را با اصول و موازین و استانداردهای حسابداری نگهداری کنند. (موضوع بند الف ماده ۹۵)
- ۲- مشاغلی که صاحبان آنها مکلف به ثبت فعالیت‌های شغلی خود در دفاتر درآمد و هزینه هستند. نمونه این دفاتر توسط سازمان امور مالیاتی کشور تهیه و ارائه می‌شود. (موضوع بند ب ماده ۹۵)
- ۳- مشاغلی که صاحبان آنها مشمول دو بند فوق نیستند و باید خلاصه وضعیت درآمد و هزینه خود را طبق ضوابط مربوط نگهداری کنند. (موضوع بند ج ماده ۹۵)

از فهرست مشمولان بند الف ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم که در ماده ۹۶ همان قانون ذکر شده، موارد زیر را می‌توان به طور کلی در زمره خدمات مهندسی ساختمان ذکر کرد:

- ۱- صاحبان کارخانه‌ها و واحدهای تولیدی مصالح و فرآورده‌های ساختمانی دارای مجوز (ردیف ۲ بند الف ماده ۹۶)
- ۲- صاحبان مراکز آموزشی مهندسی ساختمان (ردیف ۵ بند الف ماده ۹۶)
- ۳- صاحبان موسسات تجاری و صنعتی در بخش

نمونه
دفتر درآمد و هزینه
صاحبان مشاغل موضوع بند ج، ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم

یادآوری می‌شود که صرف خرید و نوشتن دفتر درآمد و هزینه آن را قانونی نمی‌کند، بلکه باید شرایط مربوط (مهر و پلمب توسط اداره امور مالیاتی محل و نوشتن آن طبق ضوابط قانونی از جمله ماده ۱۳ قانون تجارت) رعایت شود.

ماده ۱۹۳ قانون مالیات‌های مستقیم اشعار می‌دارد: نسبت به مؤدیانی که به موجب مقررات قانون مذکور مکلف به نگهداری دفاتر قانونی هستند، در صورت عدم تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان یا عدم ارائه دفاتر مشمول، جریمه‌های معادل بیست درصد مالیات برای هر یک از موارد مذکور و در مورد رد دفتر، مشمول جریمه‌های معادل ده درصد مالیات خواهند بود.

هرگاه مؤدی به قصد فرار از مالیات از روی علم و عمد به ترازنامه و حساب سود و زیان یا به دفاتر و اسناد و مدارکی که برای تشخیص مالیات ملاک عمل بوده و برخلاف حقیقت تهیه و تنظیم شده است، استناد نماید، علاوه بر جریمه و مجازات‌های مقرر در قانون از کلیه معافیت‌ها و بخشودگی‌های قانونی محروم خواهد بود.

تشخیص علی‌الرأس

در شرایط خاصی قانون اجازه داده است که ممیز مالیاتی (مأمور تشخیص مالیات در اداره دارایی) براساس نظر خود و با توجه به قرائن و ضرائب مالیاتی اقدام به تعیین درآمد مشمول مالیات و محاسبه مالیات شخص براساس این درآمد نماید. این نحوه تشخیص مالیات را «تشخیص علی‌الرأس» گویند.

قانون گذار در ماده ۹۷ قانون مالیات‌های مستقیم محاسبه، درآمد مشمول مالیات مؤدی در سه حالت را از طریق تشخیص علی‌الرأس دانسته است که عمدتاً شامل عدم تسلیم به موقع ترازنامه و حساب سود و زیان و درآمد و هزینه حسب مورد، عدم ارائه دفاتر یا مدارک حساب در محل کار خود به رغم درخواست کتبی اداره امور مالیاتی و در نهایت غیرقابل رسیدگی تشخیص داده شدن دفاتر و اسناد و مدارک ابزاری یا عدم قبول به دلیل رعایت نکردن موازین قانونی و آیین‌نامه مربوط.

در مورد تشخیص علی‌الرأس اداره امور مالیاتی باید پس از تحقیقات و بررسی‌های لازم و کسب اطلاعات موردنیاز از مراجع مختلف اعم از دولتی یا غیردولتی ابتدا قرینه یا قرائن مذکور قانون مالیات‌های مستقیم را که متناسب با وضعیت و موضوع فعالیت مؤدی باشد انتخاب و دلایل انتخاب نوع قرینه یا قرائن و رقم آنها را با توجه کافی در گزارش رسیدگی قید نماید و سپس با اعمال ضریب یا ضرایب مقرر در قرینه یا قرائن انتخاب درآمد مشمول مالیات مؤدی را تعیین کند. در صورتی که به چند قرینه اعمال ضریب

مهندسی ساختمان (ردیف ۹ بند الف ماده ۹۶)
۴- صاحبان موسسات مهندسی و مهندسی مشاور (ردیف ۱۱ بند الف ماده ۹۶)
همچنین از مشمولان بند ب ماده ۹۵:

- ۱- صاحبان مشاغل ساختمانی، تأسیسات فنی و صنعتی، نقشه‌کشی، نقشه‌برداری، محاسبات فنی و نظارت (ردیف ۲ بند الف ماده ۹۶)
 - ۲- ... کارشناسان ... و اعضای سازمان‌های نظام مهندسی. (ردیف ۵ بند ب ماده ۹۶)
 - ۳- صاحبان ... کانون‌های حرفه‌ای و انجمن‌های صنفی و تخصصی. (ردیف ۸ بند ب ماده ۹۶)
- بنابراین با توجه به اینکه در حال حاضر ۳ سازمان نظام مهندسی (نظام مهندسی ساختمان - نظام مهندسی کشاورزی و نظام مهندسی معدن) براساس قوانین مربوط در کشور فعالیت دارند و البته واحدهای استانی آنها نیز خود از نظر شخصیت حقوقی سازمان مستقل محسوب شده و در عبارت سازمان‌های نظام مهندسی قرار می‌گیرد، کلیه اعضای این سازمان‌ها و سازمان‌های نظام مهندسی دیگر که در آینده تأسیس شود، مشمول ردیف ۵ بند ب ماده ۹۶ قانون مالیات‌های مستقیم می‌شوند و همه ساله باید قبل از آغاز سال مالی، دفتر درآمد و هزینه را از سازمان امور مالیاتی تهیه و آن را به مهر و پلمب اداره مالیاتی مربوط برسانند و براساس اصولی که درباره تدوین چنین دفاتری جاری است آن را تکمیل و کلیه اسناد و مدارک مربوط به درآمد و هزینه خود را نگهداری کنند تا در زمان لازم جهت بررسی به امور مالیاتی ارائه دهند. بنابراین یکی از تکالیف قانونی مهندسان عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان استان‌ها نگهداری دفاتر درآمد و هزینه و تنظیم آن و نگهداری اسناد و مدارک مربوط به آن است.

شود، معدلی که از نتایج اعمال ضریب به دست می‌آید، درآمد مشمول مالیات خواهد بود. نخستین پی‌آمد علی‌الرأس شدن مالیات این است که این امر نشان می‌دهد مؤدی (شخصی که مشمول پرداخت مالیات است) به وظیفه و تکلیف قانونی خود عمل نکرده یا آن را به درستی انجام نداده است و لذا ممکن است به اعتبار و حیثیت حرفه‌ای شخص آسیب وارد شود.

تسلیم اظهارنامه ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم مقرر می‌دارد؛ مؤدیان موضوع مالیات بردارآمد مشاغل مکلفند اظهارنامه مالیاتی مربوط به فعالیت‌های شغلی خود را در یک سال مالیاتی برای هر واحد شغلی یا برای هر محل جداگانه طبق نمونه‌ای که وسیله سازمان امور مالیاتی کشور تهیه خواهد شد، تنظیم و تا آخر تیر ماه سال بعد به اداره امور مالیاتی محل شغل خود تسلیم و مالیات متعلق را پرداخت نمایند.

براین اساس تسلیم اظهارنامه مالیاتی به طور سالانه تکلیف قانونی کلیه مؤدیان مالیاتی است از جمله مهندسان ساختمان. کلیه اعضای سازمان استان باید نسبت به تشکیل پرونده مالیاتی به نام خود در اداره مالیاتی محل مربوط که در حال حاضر بر مبنای تفکیک جغرافیایی مشخص می‌شود (یعنی با مراجعه با اداره امور مالیاتی محل کار یا سکونت خود)، اقدام نماید و هر سال تا قبل از پایان تیرماه نسبت به اخذ، تنظیم و تسلیم اظهارنامه مالیاتی اقدام کند. چنانچه مهندسان دارای درآمدهای دیگر از محل‌های دیگر نیز باشند - مانند کارشناسی رسمی دادگستری - باید برای آن فعالیت‌ها نیز اظهارنامه تکمیل و تسلیم نمایند. تسلیم به موقع اظهارنامه و اعلام صحیح منابع درآمدی دارای اهمیت فراوانی است که می‌تواند مؤدی را شامل تسهیلات و عدم تسلیم به موقع آن وی را شامل جرائم مقرر در قانون نماید. مهندسانی که در سال موردنظر، هیچگونه درآمدی از محل عضویت سازمان یا پروانه اشتغال به کار مهندسی نداشته‌اند نیز باید با قید جمله «اینجانب در سال ... ۱۳... هیچگونه کارکرد و درآمدی در بخش ساخت و ساز شهری نداشته‌ام» اظهارنامه تنظیم کنند. به عبارت دیگر اظهارنامه مالیاتی دربردارنده اعلام فعالیت‌های شغلی و درآمد ناشی از آنهاست و اعلام عدم فعالیت و به عبارت دیگر اعلام درآمد صفر یا عدم درآمد نیز باید اظهار شود. مهندسانی که فاقد دفتر کار بوده و خدمات مهندسی خود، از قبیل طراحی، محاسبات و ... را در محل سکونت خود ارائه می‌دهند یا اصولاً دارای محل کار و دفتر ثابت نیستند، محل سکونت آنها از نظر قانونی، برای تسلیم اظهارنامه محل شغل تلقی می‌شود و اگر محل‌های متعدد

برای سکونت خود داشته باشند، مکلفند یکی از آنها را به عنوان محل سکونت اصلی معرفی نماید در غیر این صورت اداره امور مالیاتی می‌تواند هر یک از محل‌های سکونت مؤدی را محل سکونت اصلی تلقی کند. اگر مؤدی از تسلیم اظهارنامه در موعد مقرر خودداری کند، مشمول جریمه‌ای معادل ده درصد مالیات متعلقه خواهد بود و عدم تسلیم اظهارنامه توسط اشخاص حقوقی و مشمولان بندهای الف و ب ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم - از جمله اعضای سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان‌ها - موجب تعلق جریمه‌ای معادل ۴۰ درصد مالیات متعلق می‌گردد و مشمول بخشودگی نمی‌شود. در مورد مؤدیانی که اظهارنامه خود را تسلیم می‌نمایند حکم موضوع نسبت به مالیات متعلق به درآمدهای کنشان شده یا هزینه‌های غیرواقعی که غیرقابل قبول نیز باشد، جاری خواهد بود. هرگاه مؤدی برای سه سال متوالی از تسلیم اظهارنامه مالیاتی و ترازنامه و حساب سود و زیان خودداری کند، علاوه بر جریمه‌ها و مجازات‌های مقرر در قانون از کلیه معافیت‌ها و بخشودگی‌های قانونی در مدت مذکور نیز محروم می‌شود.

علی‌الحساب مالیات مؤدی

براساس ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌های مستقیم، وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شهرداری‌ها، مؤسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها و کلیه اشخاص حقوقی اعم از انتفاعی و غیرانتفاعی و اشخاص موضوع بند الف ماده ۱۵۹ این قانون مکلفند در هر مورد که بابت حق‌الزحمه‌های برشمرده در قانون مذکور از جمله داوری، مشاوره، کارشناسی، نگاهداری و

تعمیر آسانسور و شوفاز و تهیه مطبوع، هر نوع کار ساختمانی و تأسیسات فنی و تأسیساتی، تهیه طرح ساختمان‌ها و تأسیسات، نقشه‌کشی، نقشه‌برداری، نظارت و محاسبات فنی و وجوهی که پرداخت می‌کنند، پنج درصد آن را به عنوان علی‌الحساب مالیات مؤدی (دریافت کنندگان وجوه) کسر و ظرف ۳۰ روز به حساب تعیین شده از طرف سازمان امور مالیاتی ذی‌ربط واریز و رسید آن را به مؤدی تسلیم نمایند و ظرف همین مدت مشخصات دریافت کنندگان را با ذکر نام و نشانی آنها به اداره امور مالیاتی ذی‌ربط ارسال دارند. براساس تبصره ۳ همان ماده در مواردی که وجوه مذکور در این ماده به صندوق دادگستری و امثال آن تودیع یا به وسیله مراجع اجرایی وصول و ایصال می‌شود، تودیع کننده مکلف به کسر مالیات نخواهد بود و انجام تکلیف مقرر در این ماده به عهده متصدیان خواهد بود که دستور پرداخت وجوه مذکور را صادر می‌کنند. از جمله موارد مربوط به این ماده در موضوع نوشتار حاضر می‌توان به وصول حق‌الزحمه نظارت مربوط به ناظران از بابت اجرای مبحث دوم مقررات ملی ساختمان (نظامات اداری) از مالکان و وصول حق‌الزحمه بازرسی و نظارت لوله‌کشی گاز خانگی و تجاری (عملکرد مهندسان مکانیک) و وصول حق‌الزحمه موضوع خدمات کارشناسی ماده ۲۷ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴ اشاره کرد که میالغ مربوط از مالکان یا متقاضیان اخذ و پس از کسر پنج درصد علی‌الحساب مالیات مهندس، به مهندس مربوط پرداخت می‌شود و در اجرای قانون، مشخصات ذی‌نفعان این پرداخت‌ها به سازمان امور مالیاتی ارسال می‌شود.

هزینه‌های قابل قبول

در این قسمت به ذکر آن دسته از هزینه‌های قابل قبول مقرر در قانون که به نظر می‌رسد شامل مهندسان ساختمان می‌گردد، اشاره می‌شود. توضیح آنکه معافیت‌های مالیاتی و هزینه‌های قابل قبول در باب چهارم قانون مالیات‌های مستقیم آمده است. بر مبنای ماده ۱۳۷ این قانون هزینه‌های درمانی پرداختی هر مؤدی بابت معالجه خود یا همسر، اولاد، پدر، مادر، برادر و خواهر تحت تکفل در یک سال مالیاتی به شرط اخذ تأییدیه مقرر، همچنین حق بیمه پرداختی هر شخص حقیقی به موسسات بیمه ایرانی بابت بیمه عمر از درآمد مشمول مالیات مؤدی کسر می‌شود. به‌طور کلی هزینه‌های قابل قبول برای تشخیص درآمد مشمول مالیات، باید در حد متعارف متکی به مدارک بوده و منحصرأ به تحصیل درآمد شخص در دوره مالی

مربوط با رعایت حدنصاب مقرر باشد. قیمت خرید کالای فروخته شده یا قیمت خرید مواد مصرفی در کالا و خدمات فروخته شده از هزینه های قابل قبول است. مهندسانی که برای امور رایانه ای یا سایر امور دفتری و امور فنی مواد مصرفی و ملزوماتی را تهیه می کنند، می توانند با تهیه مستندات لازم هزینه مربوط را جزء هزینه های مورد قبول در این بخش ارائه کنند، همچنین حقوق یا مزد اصلی و مستمر اعم از نقدی یا غیرنقدی (مزایای غیرنقدی به قیمت تمام شده برای کارفرما) و مزایای غیرمستمر (با حفظ شرایط مقرر در قانون)، هزینه های بهداشتی و درمانی و وجوه پرداختی بابت بیمه های بهداشتی، عمر و حوادث ناشی از کار کارکنان، حقوق بازنشستگی، وظیفه، پایان خدمت و خسارت اخراج و بازخرید، وجوه پرداختی به سازمان تامین اجتماعی طبق مقررات، اجاره محل موسسه (با سند رسمی یا در حد متعارف)، اجاره بهای ماشین آلات و ادوات، مخارج سوخت، برق، روشنایی، آب، مخابرات و ارتباطات (هزینه تلفن ثابت، تلفن همراه و نامبر مهندسان و هزینه های استفاده از اینترنت)، وجوه پرداختی بابت انواع بیمه مربوط به عملیات و دارای موسسه، حق -الامتياز پرداختی، حقوق، عوارض و مالیات هایی که به سبب فعالیت های مربوطه پرداخت می شود (مانند حق عضویت سازمان نظام مهندسی ساختمان استان و هزینه صدور یا تمدید پروانه اشتغال به کار مهندسی)، هزینه های تحقیقاتی، آزمایشی و آموزشی، خرید کتاب، نشریات، نرم افزار، لوح های فشرده و ... هزینه های مربوط به جبران خسارت مربوط به فعالیت، هزینه های مربوط به حفظ و نگهداری محل کار (یا محل سکونت در صورتی که کار مهندسی در محل سکونت انجام شود)، مخارج حمل و نقل (از قبیل کرایه خودرو، آژانس، وانت و غیره یا هزینه های خودروی شخصی) و سایر هزینه های مربوط مانند حق الوکاله، حق -العمل، هزینه حسابداری و ...

در تشخیص درآمد مشمول مالیات استهلاک دارایی (مانند محل کار (ملک)، خودرو و غیره) نیز محاسبه و منظور می شود.

مرور زمان و تقسیط بدهی مالیاتی

ماده ۱۵۷ قانون مالیات های مستقیم مقرر می دارد نسبت به مؤدیان مالیات بر درآمد که در موعد مقرر از تسلیم اظهارنامه متبوع درآمد خودداری کرده اند یا اصولاً طبق مقررات، مکلف به تسلیم اظهارنامه در سررسید پرداخت مالیات نیستند، مرور زمان مالیاتی پنج سال از تاریخ سررسید پرداخت مالیات است و پس از گذشتن پنج سال مذکور مالیات قابل مطالبه نخواهد بود.

مگر اینکه ظرف این مدت درآمد مؤدی تعیین و برگ تشخیص مالیات صادر و حداکثر ظرف ۳ ماه پس از انقضای مدت مذکور، برگ تشخیص صادره به مؤدی ابلاغ شود. مهندسانی که با عدم تسلیم اظهارنامه مشمول ماده ۱۵۷ این قانون شده اند و زمان مقرر به شرح فوق برای آنان سپری شده است، می توانند از تسهیلات مرور زمان یا بخشودگی فوق بهره مند شوند. درخصوص تقسیط بدهی مالیاتی نیز به وزارت امور اقتصادی و دارایی یا سازمان مالیاتی کشور اجازه داده شده است از تاریخ ابلاغ مالیات قطعی (اعم از اصل و جریمه)، آن را حداکثر به مدت ۳ سال تقسیط نمایند.

حل اختلاف

مرجع رسیدگی به هرگونه اختلاف که در تشخیص مالیات های موضوع قانون مالیات های مستقیم بین اداره امور مالیاتی و مؤدی ایجاد شود، هیات حل اختلاف مالیاتی است (مگر در مواردی که مرجع دیگری در قانون فوق تعیین شده باشد). هر هیات حل اختلاف مالیاتی از ۳ نفر تشکیل می شود که عبارتند از: نماینده سازمان امور مالیاتی کشور، قاضی اعم از شاغل یا بازنشسته، نماینده اتاق بازرگانی یا صنایع و معادن یا اتاق تعاون یا جوامع حرفه ای که در خصوص مهندسان ساختمان، با توجه به بند ۱۴ ماده ۱۵ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴، نماینده سازمان نظام مهندسی ساختمان استان است. هیات مذکور طی شرایط و ضوابطی که در فصل سوم قانون مالیات های مذکور درج شده است، به اعتراض مؤدی رسیدگی می کند و در صورتی که رای صادره توسط هیات مذکور، مورد قبول مؤدی یا اداره مالیاتی نباشد طرف مربوط می تواند ظرف یک ماه با اعلام دلایل کافی به شورای عالی مالیاتی شکایت و نقض رای و تجدید رسیدگی را درخواست کند.

تفاهم نامه مالیاتی

بیش از ده سال است که برخی از سازمان های نظام مهندسی ساختمان استان ها، هر ساله ضمن مذاکرات مفصل با مسوولان مالیاتی ذی ربط نسبت به انعقاد تفاهم نامه ای درخصوص ضرایب و نرخ مالیات اعضای حقیقی سازمان با توجه به رشته و نوع خدمات برای خدمات طراحی و نظارت اشخاص حقیقی با سازمان امور مالیاتی می نمایند. در این راستا سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران پیشگام بوده و پیوسته آن را به انجام رسانده است. با توجه به اینکه زیربنای خدمات ارائه شده طراحی و نظارت براساس پروانه های ساختمانی صادره معلوم و

قابل ارائه به اداره امور مالیاتی است، مالیات این خدمات براساس جدول توافقی نرخ مالیات که از معافیت آغاز و با روند صعودی برای زیربناهای مختلف ادامه می یابد، به راحتی قابل محاسبه است. این روند نه تنها مورد اقبال مهندسان بوده بلکه از نظر صرفه اقتصادی و میزان دریافت مالیات نیز برای سازمان امور مالیاتی مفید بوده است. با این حال مهندسان مختارند در صورتی که تمایل به استفاده از مفاد تفاهم نامه نداشته باشند، از ممیز مربوط تقاضا نمایند تا از روش محاسبه درآمد و کسر هزینه، اقدام به محاسبه مالیات نمایند.

نتیجه

پرداخت مالیات وظیفه ای قانونی و اجتماعی است. آحاد جامعه با پرداخت بخشی از درآمد خود به عنوان مالیات، موجبات ادامه کار و زندگی خود و تداوم درآمدشان فراهم می سازند. قانون مالیات های مستقیم در ایران، ضمن در اختیار گذاردن امکانات و تسهیلات مختلف برای اشخاص خوش حساب و کسانی که وظایف قانونی خود را به درستی انجام می دهند، جرایم و مجازات هایی را برای اشخاصی که در این زمینه به تکالیف قانونی خود عمل نمی کنند، پیش بینی کرده است. مهندسان ساختمان نیز مانند دیگر اشخاص مشمول مالیات، باید نسبت به پرداخت مالیات درآمدهای خود از خدمات مهندسی، اقدام کنند. مهندسانی که به صورت شخص حقیقی در خدماتی نظیر طراحی و نظارت فعالیت دارند باید دفتر درآمد و هزینه را تهیه و به همراه اسناد هزینه های خود نگهداری کنند و تا پایان تیرماه هر سال نسبت به عملکرد سال قبل خود اظهارنامه مالیاتی را تهیه و تسلیم اداره مالیاتی مربوط کنند. عدم انجام تکالیف مربوط، ممکن است محاسبه مالیات را مشمول تشخیص علی الراس نماید. پرداخت های مالیاتی علی الحساب که به مقدار ۵ درصد توسط اشخاص مشخص شده در قانون، به نام مؤدی به حساب های معین شده توسط سازمان امور مالیاتی واریز می شود، در محاسبات مالیاتی مربوط، اعمال می شود. در قانون مالیات های مستقیم، هزینه ها و استهلاک قابل قبول، به تفصیل درج شده و مهندسان ساختمان می توانند با نگهداری اسناد مربوط به این هزینه ها و ثبت و ضبط قانونی و صحیح آنها در محاسبات درآمد مشمول مالیاتی منظور نمایند. مرجع حل اختلاف مالیاتی نیز در قانون پیش بینی شده است که نماینده سازمان نظام مهندسی ساختمان استان در این هیات حضور دارد و مهندس مشمول مالیات در صورت اعتراض به رقم مالیات معین شده می تواند اعتراض خود را برای رسیدگی به آن تسلیم نمایند.

جانانان ام. بلوم در مقاله‌ای تحت عنوان انتقال طرح‌ها در سپیده

دم معماری اسلامی چنین می‌نویسد:

«در نبود نقشه‌های واقعی، اکثر بحث‌های مربوط به اولین کاربرد علایم بصری منوط به استنباط از اطلاعات متأخر و تبعی، بویژه علایم زبانی است. مثلاً متن مهمی که به آن استناد کرده‌اند کتاب والعمال من علم الحساب (کتابی درباره آنچه نویسندگان و منشیان باید درباره علم حساب بدانند) است که ابوالفابوزجانی (۳۲۸-۳۸۸ ق / ۹۴۰-۹۹۸) ریاضی‌دان نظری مشهوری که در بغداد می‌زیست آن را نوشته است... وجود چنین متنی دلالت بر آن دارد که نوعی از آثار مکتوب برای استادکاران وجود داشته است، کسانی که گمان می‌رود احتمالاً کمی سواد داشته‌اند.» به هر حال به نظر نمی‌رسد که هدف متن جوزانی، که فقط از روی نسخه‌های عربی و فارسی متأخر شناسایی شده است، همان مفهوم مدرن انجام کار از روی کتاب باشد. معمار قرن پنجم / یازدهم فوت و فن کار خود را با پیروی از روش استادش می‌آموخت نه امانت گرفتن نسخه‌ای از کتاب بوزجانی از کتابخانه و خواندن دستورالعمل آن»

همانگونه که گفته شد، انتقال مقام مهندسی از طریق علایم بصری که قلم سمبل و ابزار آن شمرده می‌شود، نوعی توانایی مدرن تلقی می‌گردد که عمدتاً در طول تاریخ به دو صورت انجام می‌پذیرفت:

۱- اینکه مدل این علایم همچون ابزاری برای کار فردی به کار آید، همچون علایم و خطوط کاملاً مشخصی که مهندس برای یادآوری و تسهیل در به بار نشستن طرح اصلی و فقط برای خود بر کاغذ یا صفحه رایانه رسم می‌کند و می‌نگارد.

۲- علایم بصری، هدف کاملاً متفاوت اطلاع‌رسانی یا تعلیم به دیگران را تأمین کند. مثلاً مهندس معمار مجموعه‌ای از علایم بصری را از طریق مجموعه‌ای از ابزار (قلم) بصری به کار می‌گیرد تا نقشه ساختمان را بکشد که دیگران می‌سازند. به عبارتی در صورت اول، آن که رمز را می‌سازد، خود می‌کشایدش و در صورت دوم هم دست‌اندرکاران از ابزار یکسان برای رمزگشایی بهره می‌برند و افزون بر بار انتقالی دارا و زینت‌ده بار اعتلایی است و تا جایی پیش می‌رود که بار دینی و آسمانی پیدا کند:

بر آن روح پاک وحی شد که بخواند، پیامبر خواند و یاران قلم به کف گرفته و نگاشتند... و خداوند فرمود تا بنگارند. سوگند به قلم و آنچه می‌نگارد.

پس از قرن‌ها گویی این همان قلم است که سخن خداوند را نگاشت و همان است که در دستان ما صاحبان قلم مهندسی این سرزمین، آرزوهای انسانی را از پهنه خاک، نقش بسته و بنامی کند...

آنچه به نظر می‌رسد رو به سوی ابهام می‌گذارد و در هیاهوی روزمرگی فضای حرفه‌ای گم می‌شود. ایمان و اعتقاد ماست به این مطلب که ما مهندسیین صاحبان فکر و صاحبان قلم معجزه‌گر و خلاق (دقیقاً به معنای فعل خلق فیزیکی آمال و آرزوها) این سرزمین پهناوریم. این قلم معجزه‌گر هنوز در دستان ماست. از این هیاهو و از این ابهام برهانیم و گرمی‌اش بداریم.

سازمان نظام مهندسی ساختمان، در آن زمان و مکان که بر مقام شایستگی می‌ایستد، دست یازگیری است. برای حفظ قلم مهندسی و مهندسان. در روز قلم آرزومندیم که همواره بر مقام شایستگی‌اش ایستاده باشد و ایستاده بماند!

روز مبعث و روز قلم فرخنده باد.

دستی به قلم بردیم به بهانه روز قلم

موضوع کار مورخان و محققان معماری و دیگر رشته‌های مهندسی ساختمان، در بسیاری از اوقات بر چگونگی تأثیر بنایی بر بنای دیگر و پویایی الگوها در مسیر سبک‌ها و تک بناها قرار می‌گیرد. اما آنچه معمولاً به سادگی از کنارش عبور می‌کنیم، خود مقوله انتقال فکر و انتقال طرح در حیطه مهندسی است. به نظر می‌رسد «انتقال طرح به وسیله نمونه یا الگو» و «انتقال از طریق ابزار زبانی» و «انتقال بصری» از یکدیگر متمایز باشد. البته همه این ابزار و روش‌ها در سرزمین مان، پیش و پس از ورود اسلام وجود داشته است. در اینجا بهتر است بیشتر به ابزار بصری پردازیم که موضوع صحبت ماست.

مهتاب ملکی

عضو هیأت مدیره سازمان

نظام مهندسی ساختمان استان تهران

تأثیر کیفیت محیط زیست بر سلامت شهری

توسعه بی رویه شهری، افزایش وسایل نقلیه و زوال محیط زیست، آثار زیانباری را بر ساختار محیطی - کالبدی شهر و در نتیجه سلامت جسمی - روانی شهروندان وارد کرده است. بنابراین شناسایی آثار نامطلوب توسعه شهری و مسکن بر سلامت عمومی شهروندان و ارتقای زندگی سالم شهری ضروری است. سازمان بهداشت جهانی برای تامین سلامت انسان علاوه بر ایمن سازی افراد در برابر بیماری‌ها، ارتقای کیفیت محیط زندگی را نیز تعیین کننده دانسته است. کیفیت پایین محیط شهری، آلودگی هوا، مدیریت نامناسب ضایعات شهری، آلودگی صوتی و نیز آثار زیانبار مواد شیمیایی سمی و فلزات سنگین مانند سرب و جیوه می‌تواند زندگی ساکنان کلانشهر را تهدید کند. در این مقاله ابتدا کوشش شده است تا دو مفهوم کلیدی بحث، یعنی محیط زیست و سلامت شهری تعریف شده و ابعاد و ضرورت سلامت و ابعاد محیط زیست و عوامل موثر بر آن معرفی شود. سپس جایگاه محیط زیست در طراحی محیط‌های شهری بررسی و رابطه محیط زیست و ساخت کالبدی شهر بررسی و آثار آن بر سلامت تشریح شود.

۱- مقدمه

انسان به موازات نیازهای خود به دگرگون کردن محیط زیست و شکل بخشیدن به آن مبادرت ورزید و این تغییر چهره و ساختار محیط تا آنجا پیش می‌رود که منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی در نتیجه بهره‌برداری بی‌رویه و تخلیه‌ی انواع فاضلاب شدیداً تحت فشار قرار دارد. تراکم جمعیت در مراکز شهری در حالی افزایش می‌یابد که اکثر شهرها فاقد سیستم‌های منظم جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب‌اند. این جریان باعث شده است که در برخی شهرها مانند تهران جریان زیرزمینی فاضلاب در جهت شیب زمین حرکت کند و سپس در نتیجه‌ی برخورد با لایه‌های غیرقابل نفوذ، سطح ایستایی بالا آید و وضعیتی مخاطره‌آمیز برای ابنیه و بهداشت ساکنان به بار آورد.

سفرات سه وظیفه برای حاکمیت تعریف کرده است: امنیت، سلامت، آموزش. وی حفظ محیط زیست را به عنوان رسالت تعریف کرده است و بیان می‌کند اگر خرده بیجان خرده نمی‌گرفتند امنیت را کافی می‌دانستیم. وی سلامت را در

امنیت می‌بیند زیرا اگر سلامت انسان به خطر بیفتد فرد دیگر امن نیست. حفظ محیط زیست یعنی برقراری روابط حقوقی و قانونی بین همه عوامل اجتماعی موثر بر زندگی مردم، قوانین و مقرراتی که تبیین کننده چگونگی روابط بین انسان‌ها و روابط بین بخشی است که این رسالت حاکمیت است. (نشست تخصصی دبیرخانه شورای سیاست‌گذاری و اصلاح نظام سلامت، ۱۳۸۷)

۲- مفاهیم و مضامین

محیط: به طور کلی «محیط» به مجموعه‌ای از عوامل و شرایط خارجی و تأثیرات وارده ناشی از آنها بر زندگی یک موجود زنده اطلاق می‌شود. (به نقل از وب سایت سازمان حفاظت محیط زیست)

سلامت: سلامت حالتی است که فرد از رفاه کامل جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی برخوردار باشد و تنها نبود معلولیت و بیماری را سلامت نمی‌نامند.

شاخص: شاخص‌ها دادن آگاهی درباره اهداف طولانی مدت و ارزیابی تأثیر اقدام محلی به

بررسی آثار و چالش‌های زیست محیطی و بهداشت محیط به عنوان یکی از مهمترین بررسی‌ها در طرح‌های شهری مطرح می‌شود و در انتها عوامل موثر محیطی در زمینه سلامت شامل فضای سبز، آلودگی‌ها، ضایعات و خطرهای طبیعی، مولفه‌ها و شاخص‌های آن بیان و پیشنهاد‌های طراحی شهری برای نیل به سلامت بیشتر ارائه شود.

اعظم افشارنیا

کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری
دانشگاه علم و صنعت ایران

شمار می‌آیند.

شاخص‌ها حاکی از عکس یا تصویر اجمالی از شرایطی گسترده هستند ولی شناخت کاملی را ارائه نمی‌دهند. (به عنوان مثال محاسبه دمای هوا در سطح زمین، میزان دما در نزدیکی قله کوه را نشان نمی‌دهد). (راهنمای شاخص‌های پایداری واحدهای همسایگی، مرکز اسناد کراس رود، ص ۶)

۳- ابعاد سلامت و ضرورت بررسی سلامت در جامعه

تعریف سازمان جهان بهداشت بیانگر این مساله است که سلامتی مساله‌ای چند بعدی است. حتی امروزه علاوه بر بعد جسمی، روانی و اجتماعی، جنبه معنوی را هم در نظر می‌گیرند و باید توجه داشت که ابعاد مختلف سلامتی یا بیماری بر یکدیگر اثر کرده و تحت تأثیر یکدیگر قرار دارد. چنانچه مشکلات جسمی بر روان فرد و مشکلات روانی بر جسم او و نیز هر دوی آنها بر جامعه و اختلالات موجود در جامعه، بر هر دو بعد دیگر سلامتی اثر می‌گذارد. لذا اقدامات محیطی انجام شده برای ارتقای سلامتی باید به تمام جوانب سلامتی فردی (جسمی و روانی و معنوی) و سلامت کلی جامعه توجه داشته باشد. (سایت شرکت ملی صنایع پتروشیمی امور HSE)

مفوله سلامت و بهداشت از جمله مقوله‌های مهم و اساسی هر جامعه تلقی می‌شود که با روح و جسم افراد جامعه سر و کار دارد. لذا پرداختن به این موضوع امری بدیهی و روشن به نظر می‌آید. با نگاهی به پیشینه سلامت و بهداشت در جوامع مختلف شاهد این موضوع خواهیم بود که سلامت و سلامتی همواره دغدغه مردم و مسوولان بوده است. در این راستا سازمان جهانی امسال را روز سلامت در حوادث و بلایا نامگذاری کرد.

۴- بررسی ابعاد محیط زیست

محیط زیست عبارت است از محیطی که فرآیند حیات را فراگرفته و با آن برهم کنش دارد. محیط زیست، از طبیعت، جوامع انسانی و نیز فضاهایی که با فکر و به دست انسان ساخته شده‌اند، تشکیل یافته است و کل فضای زیستی کره زمین، یعنی زیست کره (بیوسفر) را فرا می‌گیرد. (بهرام سلطانی، ۱۳۷۱، صص ۱-۲)

براین اساس در مفهوم کلی «محیط زیست»، سه نوع «محیط» قابل تشخیص است که عبارتند از: محیط طبیعی، محیط اجتماعی و محیط انسان ساخت.

محیط طبیعی: محیط طبیعی عبارت است از بخشی از محیط زیست که ساخته و پرداخته‌ی انسان نباشد. براین مبنای جنگل‌ها، درختزارها، علفزارها، دریاها، رودخانه‌ها و در مجموع کلیه‌ی چشم‌اندازهای طبیعی محیط طبیعی را تشکیل می‌دهند.

عوامل تشکیل دهنده‌ی محیط طبیعی را می‌توان به دو گروه عوامل بی‌جان و عوامل جاندار (عوامل غیرآلی و آلی) تقسیم کرد:

محیط اجتماعی: محیط اجتماعی عبارت است از جامعه‌ای که انسان در آن زیست می‌کند به اضافه‌ی نهادهای اجتماعی که امور مختلف جامعه را سازمان می‌دهند. در کشورهای جهان سوم اکثر مسایل زیست محیطی از محیط اجتماعی ناشی می‌شود. به عبارت دیگر، در ارزیابی کلی از وضعیت زیست محیطی کشورهای جهان سوم، تأثیر محیط اجتماعی بر آن، به مراتب بیش از تأثیر عوامل صرفاً فنی- مهندسی محیط زیست است. زیرا اکثر مسایل فنی- مانند تخریب پوشش گیاهی، فرسایش خاک، آلودگی هوا، آب و غیره - جملگی نه علت، بلکه معلول برخی ناهنجاری‌های اجتماعی به شمار می‌آیند. (بهرام سلطانی، ۱۳۷۱، ص ۱۰)

محیط انسان ساخت: «محیط انسان ساخت»

99 محیط زیست عبارت است از محیطی که فرآیند حیات را فراگرفته و با آن برهم کنش دارد. محیط زیست، از طبیعت، جوامع انسانی و نیز فضاهایی که با فکر و به دست انسان ساخته شده‌اند، تشکیل یافته است و کل فضای زیستی کره زمین، یعنی زیست کره (بیوسفر) را فرا می‌گیرد **99**

جدول ۱- عوامل تشکیل دهنده‌ی محیط طبیعی و زیر بخش‌های آن

عوامل تشکیل دهنده‌ی محیط طبیعی	مولفدها
عوامل بی‌جان	۱- اقلیم و عوامل اقلیمی
	۲- ساخت زمین شناختی
	۳- منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی
	۴- ساخت خاک شناسی
	۵- ساخت توپوگرافی
عوامل جاندار	۱- رویش طبیعی
	۲- حیات وحش

یا «محیط مصنوع» به آن بخش از محیط زیست اطلاق می‌شود که ساخته و پرداخته‌ی انسان باشد. امروز سیما و ساخت محیط‌های انسان‌ساخت ما حاکی از نوعی نگرش یک بعدی، یعنی عمدتاً دید اقتصادی به فضا است. (بهرام سلطانی، ۱۳۷۱، صص ۱۵-۱۶)

۴-۱- جایگاه محیط زیست در طراحی محیط‌های شهری

دخالت معیارهای زیست محیطی در طراحی محیط‌های شهری می‌تواند تحولات عمده‌ای را در ساختار، بافت، سیما و کیفیت محیط‌های شهری در پی داشته باشد. در این ارتباط می‌توان هدف حفاظت محیط زیست را ایجاد محیطی انسانی، طراحی و ساخته شده برای زندگی و تجلی استعدادهای انسانی دانست. (بهرام سلطانی، ۱۳۷۱، صص ۱۷۴)

در پارهای موارد، حفاظت محیط زیست نیز مانند سایر کاربری‌ها، نیاز فضایی پیدا می‌کند، احداث فضاهای شبه طبیعی وسیع به منظور ایجاد موانعی اکولوژیکی، احداث فضاهای سبز منطقه‌ای، ایجاد فضاهای سبز درون شهری و درختکاری در حاشیه‌ی خیابان‌ها، مکان‌یابی برای دفع بهداشتی زباله و مانند اینها، جمله‌ی اقدامات زیست محیطی به شمار می‌آیند که به فضاهای مناسب خود نیاز دارند.

توسعه شهری کنترل نشده، با کاربری‌های منطقه بندی شده یکنواخت و پراکنده همراه با زوال منابع طبیعی، آسار نامطلوبی بر کارکرد سامانه‌های طبیعی مانند پوشش‌های گیاهی، درختان و شبکه آب‌های سطحی و زیرزمینی و کیفیت هوای محدوده شهرها داشته و در نتیجه سلامت اجتماعات انسانی را با خطر مواجه کرده است. تولید آلاینده‌های ناشی از اتومبیل و زوال تدریجی منابع طبیعی مانند باغات و اراضی زراعی و جنگل‌زدایی و فرسایش خاک‌های حاصلخیز نیز از آن جمله است. (باقری، ۱۳۸۷)

تردیدی نیست که از طریق اعمال دیدگاه‌های حفاظت محیط زیست در طراحی شهری، به میزان زیادی از مشکلات زیست محیطی شهرها کاسته و به همان نسبت به میزان کیفیت زندگی در شهرها افزوده می‌شود.

۴-۱-۱- محیط زیست و ساخت کالبدی شهر

در اینجا نخستین موضوعی که مطرح می‌شود، چگونگی «شکل کلان» (یا شکل عمومی) شهر (خطی، ستاره‌ای، شطرنجی و مانند آنها) است، یعنی در مقر مورد نظر، شهر باید چه الگوی کلانی داشته باشد تا از این طریق عمل تهویه هوای در آن به نحو مطلوب صورت گیرد و در نتیجه با

مسأله‌ی تغییرات بیوکلیماتیک (زیست اقلیم شناسی) و آلودگی هوا در محیط‌های شهری به نحوی ریشه‌ای برخورد شده باشد. بررسی اقلیم محلی و ساخت توپوگرافیک به میزان زیادی به این پرسش پاسخ می‌دهد. بنابراین واضح است که در هنگام طراحی باید از ایجاد موانع در مسیرهای تهویه هوای شهر خودداری شود.

در مرحله‌ی بعدی چگونگی جای دادن و سازگار کردن شکل عمومی شهر با بستر طبیعی آن مطرح می‌شود. در اینجا باید تلاش کرد تا حتی المقدور شهر در چشم‌انداز بستر طبیعی خود «حل» شود و سازگار و یکپارچه با محیط جلوه کند. مهمترین عامل برای نیل به این هدف توجه به ساختار توپوگرافیک و چگونگی اشکال پستی و بلندی و خطوط انحنای موجود در طبیعت منطقه است.

مکان‌یابی فضا یا فضاهای موازنه‌ی اکولوژیکی نیز باید در همین مرحله‌ی مقدماتی صورت گیرد. به این منظور، توجه به وضعیت اقلیم محلی بسیار اهمیت دارد. یعنی استقرار فضاهای موازنه اکولوژیکی باید در مکانی انجام گیرد که از آن مکان هوای تلطیف یافته و سالمی که در این فضا تولید می‌شود، به سهولت به شهر وارد شود.

از دیدگاه حفاظت محیط زیست، مهمترین مرحله در طراحی محیط‌های شهری، مرحله‌ی توزیع کاربری‌ها در فضای شهری است. زیرا تنها از طریق مکان‌یابی مناسب برای کاربری‌ها، تنظیم کاربری‌های هماهنگ با یکدیگر در یک فضا و جداسازی کاربری‌های معارض از یکدیگر، می‌توان از بروز بسیاری از مسایل زیست محیطی جلوگیری کرد. بر این مبنا، شناخت ویژگی‌های زیست محیطی هر کاربری ضرورتی تام می‌یابد، یعنی باید مشخص شود کدام کاربری‌ها، به چه نحوی و با چه دامنه‌ای، محیط خود را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در صورت کسب این شناخت، تنظیم کاربری‌ها نسبت به یکدیگر کار چندان دشواری نخواهد بود.

در توزیع زیست محیطی کاربری‌ها، باید به سه نکته‌ی اساسی توجه کرد:

۱- تعیین مناسب‌ترین محل استقرار برای هر یک از کاربری‌های دخیل در برنامه ریزی (کاربری‌های بخشی)

۲- چگونگی نظم فضایی و روابط متقابل کاربری‌ها نسبت به یکدیگر

۳- آثار زیست محیطی ناشی از استقرار کاربری‌ها بر محیط (بهرام سلطانی، ۱۳۷۱، صص ۱۷۵-۱۷۷)

۵- بررسی آثار و چالش‌های زیست محیطی و بهداشت محیط

وزارت مسکن و شهرسازی و کشور مکلفند در

» از دیدگاه حفاظت محیط زیست، مهمترین مرحله در طراحی محیط‌های شهری، مرحله‌ی توزیع کاربری‌ها در فضای شهری است. زیرا تنها از طریق مکان‌یابی مناسب برای کاربری‌ها، تنظیم کاربری‌های هماهنگ با یکدیگر در یک فضا و جداسازی کاربری‌های معارض از یکدیگر، می‌توان از بروز بسیاری از مسایل زیست محیطی جلوگیری کرد»

هنگام تهیه طرح‌های هادی و جامع و بهسازی فصل جداگانه‌ای را به مسایل زیست محیطی اختصاص دهند. (قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا، ۱۳۷۴)

ساخت یا توسعه کارخانجات، فرودگاه‌ها، شهرک‌های صنعتی و تولیدی ممکن است مشکلاتی برای محیط زیست طبیعی داشته باشد. در مواقعی که گستردگی فرایند توسعه به اندازه‌ای باشد که باعث تغییر مسیر رودها از بین رفتن محل سکونت حیوانات وحشی یا تغییر شکل فضاها، تفریحی و نواحی دست نخورده طبیعی شود، باعث افزایش مشکلات زیست محیطی می‌شود. در واقع مطالعات زیست محیطی باید دربرگیرنده چگونگی روش‌های کاهش این مشکلات و چالش‌ها باشد.

یافته‌های مطالعه زیست محیطی یا تشریح پیامدهای زیست محیطی باید شامل موارد زیر باشد:

- ۱- آثار و چالش‌های زیست محیطی توسعه پیشنهادی
- ۲- گزینه‌های مربوط به توسعه پیشنهادی
- ۳- از تساط بین بهره برداری کوتاه مدت محلی از محیط زیست و حفظ و افزایش میزان بهره وری در دراز مدت
- ۴- هر نوع از گونه‌های غیر قابل برگشت و منابع بازیافتی محیطی که با پیامدهای توسعه پیشنهادی درگیر است.
- ۵- میزان رشد آثار و چالش‌های عوامل آلوده کننده

۶- راهبرد تعدیل و کاهش ابعاد و گستره این چالش‌ها به منظور به حداقل رساندن آثار نامطلوب زیست محیطی تهیه گزارش مشروح از آثار و تداخلات زیست محیطی براساس بررسی مطالعات محیط زیست، بخش بسیار مهمی از فرآیندهای برنامه ریزی‌هاست. این گزارش باید عواملی را که بر کیفیت محیط زیست تأثیر می‌گذارد، دقیقاً شناسایی و راهبرد لازم برای کاهش و رفع آنها را پیشنهاد کند. (صفارزاده، ۱۳۷۹، صص ۱۱۹-۱۱۸)

بهداشت محیط، کنترل عوامل محیطی (عوامل فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی و اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی) است که به نحوی سلامت را به مخاطره می‌اندازد.

هرگاه این عوامل از حدود استاندارد و مجاز خود خارج شود، سلامت انسان در مخاطره و زیان قرار می‌گیرد و مأموریت بهداشت محیط مراقبت از این عوامل و تبیین شرایطی است که سلامت انسان به دلیل عوامل محیطی به مخاطره افتد.

بنابراین واحد بهداشت محیط علاوه بر فعالیت‌های جاری و نظارت، اعمال استاندارد و پایش باید

تلاش کند تا هر آنچه از عوامل محیطی که سلامت را تهدید می‌کنند، شناسایی کرده و با ادله و برهان رابطه میان عوامل محیطی و سلامت انسان را به طور مستند تبیین کرده و پس از آن دستگاه‌ها و سازمان‌ها و بخش‌های مرتبط با موضوع مورد نظر را به نحوی هدایت کند تا در نهایت سایر بخش‌ها نقش خود را در تأمین سلامت، شفاف تر از گذشته درک کنند. (<http://www.muk.ac.ir>)

اصلی‌ترین محورهای فعالیت بهداشت محیط را می‌توان به صورت زیر بیان کرد:

- تأمین آب و مواد غذایی سالم
 - تصفیه و دفع بهداشتی فاضلاب‌ها
 - دفع و تصفیه مواد زاید جامد و سمی
 - کاهش آلودگی هوا، آب، مواد غذایی و صدا
 - بررسی و تعیین مکانیسم‌های بیماری‌های منتقله توسط محیط و نحوه پیشگیری و کنترل آنها
- امروزه جهت تحقق اهداف بهداشت محیط صرفاً نمی‌توان به توان فکری و اجرایی متخصصان این رشته متکی بود. حل مشکلات بهداشت محیط در چهارچوب شرایط کنونی و آتسی، نیازمند مشارکت سایر گروه‌های تخصصی (با مهارت‌ها و تخصص‌هایی به غیر از بهداشت محیط) و همچنین دخالت فعال و همکاری اقتسار مختلف مردم است. (دکتر حمید حاتمی، دکتر سید منصور رضوی، خرداد ۱۳۸۳)

۶- عوامل موثر محیطی در زمینه سلامت:

عوامل موثر محیطی در زمینه سلامت به ۴ بخش تقسیم می‌شود که شامل فضای سبز، آلودگی‌ها، ضایعات و خطرهای طبیعی می‌شود. برای سنجش هر یک از آنها مولفه‌هایی در نظر گرفته شده است.

مولفه‌های تشکیل دهنده فضای سبز شامل میزان دسترسی به فضای سبز، میزان گرایش به ایجاد فضای سبز، میزان درختکاری، میزان فضاها، جنگلی و حفاظت شده است و برای آنکه این مولفه‌ها آسانتر ارزیابی شود شاخص‌هایی مانند فاصله تا نزدیک‌ترین فضای سبز به متر، مساحت فضاها، اختصاص اختصاص یافته به فضای سبز به متر مربع، میزان انبوهی یا تراکم درختان در هر هکتار و مساحت فضای سبز به ازای هر ۱۰۰۰ نفر در نظر گرفته می‌شود.

شاخص‌های ازایه شده نباید به عنوان فهرستی کامل از شاخص‌ها در نظر گرفته شود.

این نکته مهم است که بعضی از شاخص‌ها از لحاظ کمی به راحتی نسبت به بقیه اندازه‌گیری می‌شود. شاخص‌هایی که فاکتورهایی مثل سطوح جمعیت، درآمد یا درصد مالکیت خانه‌ها را اندازه

99 امروزه جهت تحقق اهداف بهداشت محیط صرفاً نمی‌توان به توان فکری و اجرایی متخصصان این رشته متکی بود. حل مشکلات بهداشت محیط در چهارچوب شرایط کنونی و آتسی، نیازمند مشارکت سایر گروه‌های تخصصی (با مهارت‌ها و تخصص‌هایی به غیر از بهداشت محیط) و همچنین دخالت فعال و همکاری اقتسار مختلف مردم است **99**

می‌گیرد، کمیت‌های آسانی است. جنبه‌های کیفی در اندازه‌گیری مشکل‌ساز است. (شاخص پایداری محلات (بهترین نمونه‌های کار شده)، آکس جوزسا و دیوید براون)

۶-۱- فضای سبز

فضاهای سبز و آزاد بهترین مکان برای تجدید قوای روحی و جسمی به شمار می‌آید. «فردریک لاولمستد» از معماران منظر در قرن نوزدهم، حضور در طبیعت بکر و دیدن مناظر طبیعی را برای کاهش فشارهای روانی زندگی روزانه شهروندان مطرح کرد. وی در طرح بوستان مرکزی نیویورک، مسیرهای مستقلی برای پیاده و سواره‌های تند و کند طراحی کرده و با ادغام بوستان در مادر شهر، مشخصات بکر و نظم طبیعی بوستان را برای حفظ تضاد آن با شهر به حال خود باقی‌گذاشت. (باقری، ۱۳۸۷)

آنچه اکنون در ایران تحت عنوان شهر مدرن عینیت یافته، همیشه فاقد زیرساخت‌های اجتماعی و از جمله فضای سبز عمومی بود. در انتقال شیوهی شهرسازی بیگانه به ایران، صرفاً به اجزای اقتصادی شهر توجه می‌شد، شبکه‌ی جمع‌آوری فاضلاب و تصفیه‌خانه‌ی فاضلاب، جمع‌آوری و دفع بهداشتی

زیاده‌ی شهری، امکانات گذران اوقات فراغت و مانند آنها، چون در ظاهر فاقد ارزش پولی‌اند، از جریان انتقال «حذف» شدند.

طراحی فضای سبز با اهداف مشخص، در ایران اهمیتی دوچندان می‌یابد. زیرا در اینجا نه همواره امکان دسترسی به زمین مناسب وجود دارد و نه امکان دسترسی به منابع آب کافی آنچنان سهل است. لذا از آن فضایی که به عنوان فضا برای طراحی در دسترس قرار می‌گیرد، باید حداکثر بهره‌برداری شود و از آن حداکثر بازدهی زیست محیطی دریافت کنند. بنابراین، بررسی‌های اولیه‌ی زیست محیطی، اهداف اساسی فضای سبز را تعیین می‌کند. (بهرام سلطانی، ۱۳۷۱، صص ۲۰۳-۲۰۶)

فضای سبز عمدتاً سه عملکرد زیر را دربر دارد:

عملکرد فضای سبز در ساخت کالبدی شهر
در این حالت، فضای سبز می‌تواند نقش لبه‌ی شهر، تفکیک فضاهای شهری و آرایش شبکه‌ی راه‌ها را برعهده‌گیرد.

عملکردهای زیست محیطی فضای سبز
این نوع عملکردها به‌طور عمده به بهبود شرایط

اکولوژیکی و کاهش میزان بار آلودگی در آن کمک می‌کند. در این ارتباط، بیش از هر عامل دیگری باید بر تأثیر فضای سبز شهری بر کیفیت زیست‌اقليم شهر تأکید ورزید.

عملکردهای اجتماعی-روانی فضای سبز
هر چند از عملکرد فضای سبز در ساخت کالبدی شهر و عملکردهای زیست محیطی آن نیز می‌توان انتظار بازدهی اجتماعی و روانی داشت، اما در طراحی فضای سبز، به منظور دستیابی به آثار اجتماعی و روانی آن (پارک‌های شهری، جزیره‌های سبز محلی، پارک‌های شبه طبیعی وسیع و مانند آنها) هدف اصلی هر چه نزدیکتر کردن انسان و طبیعت به یکدیگر است. هر انسانی در هر شرایطی، روزانه به چند ساعت سکوت و آرامش نیاز دارد، این نیاز، با فشردگی جمعیت در محل مسکونی و زندگی آپارتمان‌نشینی، در آینده بدون شک بیشتر هم خواهد شد. لذا از این دیدگاه، ایجاد و توسعه‌ی فضاهای سبز شهری به صورت ضرورتی واقعی خود نمایی می‌کند. (بهرام سلطانی، ۱۳۷۱، صص ۲۱۱-۲۱۲)

جدول ۲- عوامل زیست محیطی موثر در سلامت شهری

عوامل	مولفه‌ها	شاخص‌ها
فضای سبز	میزان دسترسی به فضای سبز	- فاصله تا نزدیکترین فضای سبز به متر
	میزان گرایش به ایجاد فضای سبز	- مساحت فضاهای اختصاص یافته به فضای سبز به متر مربع
	میزان درختکاری	- تعداد درختان جدید کاشته شده - میزان سطوحی که برای درختکاری در نظر گرفته می‌شود
آلودگی‌ها	میزان فضاهای جنگلی و حفاظت شده	- میزان ابوهی یا تراکم درختان در هر هکتار - مساحت فضای سبز به ازای هر 1000 نفر
	آلودگی صوتی	- درصد ساکنانی که به‌طور مرتب در معرض صداهای مضر هستند. (بیش از 120 دسی‌بل)
	آلودگی بصری آلودگی آب	- میزان غبارهایی که هر ساله زدوده می‌شود. - میزان شیوع امراض وابسته به آب مانند وبا - درصد موادی مانند گلر و گندمیوم در آب
ضایعات	آلودگی هوا	- میزان تراکم ذرات ریز معلق در هوا - متوسط سالانه مقدار لوزون در هوا
	ضایعات بازیافتی	- حجم واحد سرتفه بازیافت شده در هر سال
	ضایعات جمع شده ضایعات پرخاطر- مواد سمی	- متوسط میزان ضایعات (زیاده) جمع شده - درصد محصولات تولید شده سمی در سال
خطرات طبیعی	سیل	- میزان وقوع سیل در سال
	زلزله	- میزان هزینه لازم برای بازسازی پس از زلزله
	خطرات ایجاد شده به وسیله انسان‌ها سایر بلایای طبیعی	- تعداد حوادث ایجاد شده توسط انسان‌ها (شامل آتش زدن جنگل‌ها و...) - تعداد مجروحان و کشته‌شدگان در بلایای طبیعی

منظور از آلودگی هوا عبارت است از وجود و پخش یک یا چند آلوده کننده اعم از جامد، مایع و گاز، تشعشع پرتوزا و غیر پرتوزا در هوای آزاد به مقدار و مدتی که کیفیت آن را به طوری که برای انسان یا سایر موجودات زنده یا گیاهان یا آثار یا ابنیه زیان آور باشد، تغییر دهد. (قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا، تصویب هیات وزیران، ۱۳۷۴)

عامل آلودگی هوا از جمله بارهای محیطی است که توجه به آن در روند طراحی می‌تواند بر ساختار کالبدی محیط‌های شهری موثر افتد. توجه به این عامل در جریان طراحی محیط شهری می‌تواند به نحو قابل توجهی از بروز شرایط حاد آلودگی هوا در شهر جلوگیری کند و از این طریق کیفیت زیست محیطی شهر را ارتقا دهد.

تکرار و تداوم مواجهه با هوای آلوده فضاهای شهری نیز در بلند مدت به بیماری‌های ریوی، قلبی و حتی مرگ منجر می‌شود. این تأثیرات به حدی جدی است که در بسیاری موارد نه تنها حضور فیزیکی و فعالیت در محیط شهری توصیه نمی‌شود بلکه فعالیت بیماران و سالمخوردگان و کودکان در فضای شهری برای آنان مخاطره انگیز ارزیابی می‌شود. همچنین برخی تحقیقات نشان می‌دهد کودکانی که در معرض مواجهه با آلودگی‌های صوتی (بوژه ساکنان مجتمع‌های مسکونی مجاور بزرگراه‌ها) قرار می‌گیرند از نظر رشد ذهنی و سلامت روانی با مشکلاتی مواجه هستند. (باقری، ۱۳۸۷)

از جمله سیاست‌های کلاسیک شهرسازی در ارتباط با مقوله‌ی آلودگی هوا که کم و بیش بر پایه‌ی تجربیات و شناخت دقیق آثار زیانبار مواد آلاینده‌ی هوا و نیز مکانیسم جابه‌جایی و پخش آنها استوارند و در عین حال به نظم و سازمان دادن کاربری‌های شهری کمک می‌کنند، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ۱- حفظ فاصله‌ی معین میان کاربری‌های بالقوه‌ی آلاینده و محدوده‌های حساس به آلودگی هوا
- ۲- پیش‌بینی حریم حفاظتی سبز میان واحدهای بالقوه‌ی آلاینده و محدوده‌های حساس به آلودگی هوا
- ۳- احداث فضای سبز با بازدهی زیست اقلیمی بالا، به منظور تهویه‌ی هوای شهر، این نوع فضاهای سبز باید با توجه به شرایط اقلیمی، جهت باد و سرعت آن، مکان یابی و طراحی شوند.
- ۴- مکان یابی برای مناطق صنعتی و بالقوه آلاینده، با توجه به شرایط اقلیمی، توپوگرافیک و ساختمانی (بهرام سلطانی، ۱۳۷۱، صص ۱۷۷)

به طور کلی هر چه را آدمی مایل به شنیدن آن نیست - حتی اگر نوای موسیقی باشد - آلودگی صوتی نامیده می‌شود. در برخی موارد، آلودگی صوتی را صرفاً آصواتی می‌گویند که برای سلامت انسان زیانبار باشد. اما با توجه به برداشت سازمان جهانی بهداشت از سلامتی که برای برقراری سلامتی، نه تنها فقدان درد، بلکه آسایش روحی، جسمی و اجتماعی را نیز ضروری می‌داند، باید کلیه‌ی صداهای مزاحم را «آلودگی صوتی» به شمار آورد.

البته باید توجه داشت که حساسیت افراد نسبت به آلودگی صوتی بستگی به عوامل بسیار متنوعی دارد، سن شخص، سلامت عمومی، وضعیت روحی و جسمی و همچنین نوع اشتغال انسان می‌تواند در حساسیت انسان نسبت به آلودگی صوتی نقش تعیین کننده داشته باشد.

حساسیت انواع مختلف کاربری‌های نسبت به سر و صدا یکسان نیست. مناطق مسکونی نسبت به سروصدا حساسیت بیشتری دارند. بعضی از انواع مناطق تجاری حساسیت کمتری نسبت به سر و صدا دارند.

سازگاری محل استقرار کاربری‌ها با آلودگی صوتی توسط نقشه خطوط هم صدا (خطوط تراز صدا)، مشخص می‌شود. (سازمان مدیریت و برنامه ریزی، ۱۳۸۳، صص ۵-۲۶)

با تلفیق معیارهای مربوط به کاربری‌های سازگار با سطوح مختلف آلودگی صوتی و خطوط هم تراز نشان دهنده انتشار و توزیع شدت سر و صدای شبانه روز روی زمین می‌توان کاربری‌هایی را که از نظر نوع و موقعیت با آلودگی صوتی موجود در آن محل سازگار یا ناسازگار است، شناسایی کرد. البته این حد به این معنا نیست که آلودگی صوتی کمتر از آن باعث هیچ گونه واکنش اعتراض آمیز و آزار افراد نمی‌شود. (صفارزاده و معصومی، ۱۳۷۹، صص ۱۰۵۲)

مهمترین عوامل موثر در حوزه‌ی آلودگی صوتی عبارتند از شرایط اقلیمی، ساختار توپوگرافیک محیط و اصطکاک ناشی از الگوی ساختمانی شهر. در میان عوامل اقلیمی، باد و جهت وزش آن نقش تعیین کننده‌ی پیدا می‌کنند. همچنین در شرایط وارونگی هوا، آلودگی صوتی تشدید می‌شود. لذا این عامل را نیز باید در شمار عوامل اقلیمی مؤثر مورد توجه قرار داد.

صوت معمولاً در اراضی مسطح و بدون مانع سهل تر منتشر می‌شود تا در اراضی با پستی و بلندی زیاد. در این حالت، اصطکاک امواج صوتی با سطح موجدار زمین، قدرت حرکت امواج را می‌کاهد و در نتیجه دامنه تأثیر بار آلودگی صوتی کوتاه می‌شود.

آنچه اکنون در ایران

تحت عنوان شهر مدرن
عینیت یافته، همیشه فاقد
زیرو ساخت های اجتماعی و از
جمله فضای سبز عمومی بود.
در انتقال شیوهی شهرسازی
بیگانه به ایران، صرفاً به اجزای
اقتصادی شهر توجه می‌شد،
شبکه‌ی جمع‌آوری فاضلاب
و تصفیه‌خانه‌ی فاضلاب،
جمع‌آوری و دفع بهداشتی
زیبالی شهری، امکانات
گذران اوقات فراغت و مانند
آنها، چون در ظاهر فاقد
ارزش پولی اند، از جریان
انتقال «حذف» شدند

طبیعی ساده را به فاجعه‌های هولناک تبدیل می‌کند. (بهرام سلطانی، ۱۳۷۱، صص ۳-۴)

۷- پیشنهادات طراحی

طراحی شهر و نواحی مسکونی زمانی می‌تواند زمینه‌ساز سلامت جسمی و روانی شهروندان باشد که بر اساس دیدگاهی اتنلاقی و کل‌گرا مرکب از متخصصان سلامت و بهداشت محیطی از یک سو و برنامه‌ریزان شهری و طراحان از سوی دیگر به انجام رسد تا فضاهای شهری پدید آمده زمینه‌ساز ارتقای سلامت جسمی و روانی شهروندان باشند. (باقری، ۱۳۸۷)

از راهکارهای ارتقای سلامت جسمی و روانی از طریق برنامه‌ریزی و طراحی موارد زیر قابل اشاره است:

۱) به اعتقاد متخصصان سلامت عمومی، عدم تحرک فیزیکی کافی می‌تواند به تشدید بیماری‌های مختلف منجر شود. فعالیت فیزیکی و پیاده‌روی الگویی از زندگی سالم شهری است که وجود پیاده‌راهها، مراکز و میادین خرید پیاده و مسیرهای دوچرخه‌ساز بروز آن است.

۲) الگوهای نوین شهرسازی و طراحی محلات مسکونی براساس شبکه حمل و نقل عمومی و طراحی محلات پیاده‌گرا از نگرش‌های قابل توجه در ارتقای سلامت عمومی محسوب می‌شوند که بایستی متناسب با فضا و زمان مورد توجه قرار گیرند. طراحی مجتمع‌های سکونی در ارتباط با مظاهر طبیعت و انرژی‌های تجدیدپذیر که با تنوع و انعطاف پذیری کافی پذیرای حضور و فعالیت گروه‌های مختلفی از ساکنان بوده و عرصه‌های متنوع فعالیتی را در اختیار افراد قرار دهد.

۳) الگوهای مختلط و مترکم کاربری اراضی منجر به ایجاد تنوع و تراکم فعالیت‌ها و افراد حاضر و فعال در فضاهای شهری می‌شود.

۴) ارتقای تعاملات اجتماعی و فرهنگ همسایگی از طریق تدبیر طراحی مناسب از قبیل کاشت گیاهان و درختان و طرح معماری منظر در حریم بلافاصله همسایگی واحدهای مسکونی در ارتقای نشاط و پیوندهای اجتماعی موثر است.

۵) طراحی فضاهای عمومی و مدنی شهری که عرصه بروز افکار و تعاملات مدنی و اجتماعی شهروندان بوده و از طریق جلب مشارکت‌های عمومی شهروندان علاوه بر کمک به اداره جامعه به سلامت و نشاط و شادابی اجتماعی شهروندان نیز منجر می‌شود. (باقری، ۱۳۸۷)

۸- نتیجه گیری

امروزه سیمای محیط‌های روستایی، فرسوده و از توان افتاده می‌نماید، سیمای محیط‌های شهری

نحوه‌ی قرار گرفتن ساختمان‌های شهری نسبت به مسیر انتشار امواج صوتی، نه تنها در شدت آلودگی صوتی ایجاد شده در ساختمان‌ها بلکه در بازتاب اصوات در محیط نیز موثر است. هر چه روبنا هموارتر باشد، انعکاس صوت بیشتر خواهد بود. باید در توزیع کاربری‌های شهری با دقت کامل به عامل آلودگی صوتی توجه کرد. در این صورت، منابعی که می‌توانند مولد بالقوه‌ی آلودگی صوتی باشند (مانند واحدهای تولیدی، ترمینال‌ها، ورزشگاه‌ها و مانند آنها) باید در مکانی استقرار یابند که از آن مکان نتوانند کاربری‌های حساس به آلودگی را (مسکونی، بیمارستان‌ها و جز آنها) تحت تأثیر قرار دهند. (بهرام سلطانی، ۱۳۷۱، ص ۱۹۷)

به طور کلی می‌توان عوامل موثر در کاهش آلودگی صوتی را در بندهای زیر خلاصه کرد:

۱- تبلور عینی حفاظت محیط زیست به صورت بهسازی و زیباسازی شبکه‌های ارتباطی

۲- تلاش در جهت سازگار کردن وسایل نقلیه‌ی موتورسی با محیط زیست که به کاهش میزان آلودگی هوا، خاک، صوت و نیز مصرف انرژی انجامیده است.

۳- تقویت و تشویق رویکرد به فرهنگ پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری در جوامع صنعتی

۷- ایجاد «جزایر آرامش» یعنی فضاهای عاری از ترافیک وسایل نقلیه‌ی موتوری در شهرها

۶-۳- ضایعات

میزان ضایعات (زباله) جمع شده، محل دفن ضایعات یکی از چالش‌های زیست محیطی است. همچنین محصولات تولید شده سمی و مضر و سرازیر کردن بسیاری از زباله‌های کارخانجات به دریاها و رودخانه‌ها و آلودگی آنها از مسایلی است که باید مورد بررسی دقیق واقع شود. یکی از چالش‌هایی که مدیریت شهری با آن مواجه است بحث پسماندهای بیمارستانی است که اکنون چالش بین مدیریت شهری و وزارت بهداشت است و علت آن، نبود مدیریت واحد شهری است.

۶-۴- خطرهای طبیعی

فرسودگی شدید محیط طبیعی کشور موجب می‌شود تا اکوسیستم‌های طبیعی نتوانند حتی در برابر ضربه‌های با شدت متوسط ناشی از حوادث طبیعی تاب بیاورند. تحت چنین شرایطی، هر بازندگی شدید، طغیان رودخانه، یا زمین لرزه‌ی متوسط، می‌تواند جان عده‌ای را با خطر مرگ روبه‌رو کند و سلامت شهروندان را با مشکل روبرو سازد. به این ترتیب، شدت تخریب حوادث طبیعی نیز پیوسته افزایش می‌یابد. دخالت‌های مخرب انسان در ساخت محیط طبیعی، حادثه‌ی

تکرار و تداوم مواجهه با هوای آلوده فضاهای شهری نیز در بلندمدت به بیماری‌های ریوی، قلبی و حتی مرگ منجر می‌شود. این تأثیرات به حدی جدی است که در بسیاری موارد نه تنها حضور فیزیکی و فعالیت در محیط شهری توصیه نمی‌شود بلکه فعالیت بیماران و سالخورده‌گان و کودکان در فضای شهری برای آنان مخاطره‌انگیز ارزیابی می‌شود

شکل گرفته از عواملی چون تراکم جمعیت، آلودگی آب، آلودگی هوا، آلودگی صوتی، ترافیک سنگین وسایل نقلیه موتوری، تأثیری عصبی کننده و فرساینده بر انسان وارد می‌آورد. در کنار این همه عوامل فرساینده‌ی روح و جسم انسان شهری، فقدان فضاهای باز و سبز جهت گذران اوقات فراغت به نحوی بارز خودنمایی می‌کند. فضاهای صنعتی نیز صرفاً جهت راه‌اندازی صنایع سازمان یافته‌اند و عامل انسانی اساساً به عنوان عامل مهم در امر برنامه‌ریزی مورد توجه قرار نگرفته‌اند. حال آنکه محور هر نوع برنامه‌ریزی می‌بایست انسان و بهبود و بهسازی شرایط زیستی او باشد.

آنچه که موجب عدم تعادل محیط زیست شهری را فراهم یا آن را تهدید می‌کند به طور کلی در قالب آشفتگی در محیط، تخریب یا آلودگی‌های زیست محیطی ظاهر شده و بنام معضلات زیست محیطی تلقی و از ویژگی فوق‌العاده‌ای برخوردارند. منشأ بی‌نظمی‌ها، تخریب و آلودگی‌های شهری در اتخاذ سیاست‌های نادرست، تصویب برنامه‌های ضعیف و اجرای پروژه‌ها و فعالیت‌های غلط شهری است. از نگاه سازمان بهداشت جهانی علاوه بر متغیرهای سن و جنس، سبک زندگی، محیط کار و سکونت فرد و وضعیت عمومی اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی و محیطی در تعیین وضعیت سلامت افراد موثر است. فضاهای شهری با کیفیت، بستر تعاملات اجتماعی را فراهم کرده و جاذب مردم و کار و حرفه‌ها و حتی حیات وحش و پرندگان در مقیاس‌های خرد و کلان فضاهای شهری هستند. بحث سلامت محیط، کیفیت هوا، تغییرات اقلیمی، غذا، مسکن و آلودگی صوتی همه در حوزه سلامت شهری جای می‌گیرند.

دو پیشنهادی که سازمان‌های بین‌المللی برای حل مسأله زیست محیطی بر آن تأکید دارند افزایش آگاهی مردم و حمایت و مشارکت مردم و افزایش حمایت از مدیریت شهر است که باید برای حل مشکلات زیست محیطی به‌این دو مسأله توجه شود. عوامل موثر محیطی در زمینه سلامت شامل فضای سبز، آلودگی‌ها، ضایعات و خطرات طبیعی است. وجود فضای سبز، به عنوان فضاهای تنفس شهری در جهت تأمین انتظارات و خواست‌های بهداشتی، زیست محیطی و روانی - اجتماعی جامعه‌ی مهم است. انواع آلودگی‌های هوا، صوت، آب، خاک و... عامل ایجاد بیماری‌های گوناگون هستند. ضایعات و مشکل دفع آنها نیز از عوامل انتقال بیماری‌ها هستند. خطرات و بلایای طبیعی مانند طغیان رودخانه‌ها، زمین لرزه‌ی، آتشفشان و... نیز از شرایط مختل کننده زندگی مردم و ایجاد بسیاری از بیماری‌هاست.

برنامه‌های بهداشت محیط شامل کنترل کیفی آب شرب شهر و روستا، بهداشت مواد غذایی در

عرضه، ادغام بهداشت مواد غذایی در نظام شبکه، عملیات بهداشت محیط روستاها، بهداشت محیط بیمارستان‌ها، نظارت بر امر مبارزه با حشرات و جوندگان، شهر سالم و روستای سالم و عملیات بهداشت محیط در شرایط اضطرار است.

از مباحثی که در حوزه مدیریت شهری از جمله نکات مرتبط با سلامت هستند، بخش سیاست‌گذاری، ارزیابی خدمات کارآمد و برابری در دسترسی به خدمات شهری مثل حمل و نقل، پسماندها، تفکیک زباله و امنیت غذایی که در حوزه مدیریت شهری باید به آن‌ها توجه شود. از موضوعات مهم در بحث آلاینده‌ها، جایگزینی وسایل نقلیه فرسوده با وسایل نقلیه سازگار با معیارهای زیست محیطی و مهم تر از این دو بحث فرهنگ سازی در حوزه حمل و نقل است. استفاده از وسایل نقلیه عمومی، دوچرخه و پیاده‌روی که اثرات بسیار زیادی را می‌تواند در حوزه سلامت داشته باشد و طراحی محلات مسکونی براساس شبکه حمل و نقل عمومی و طراحی محلات پیاده‌گرا از نگرش‌های قابل توجه در ارتقای سلامت عمومی محسوب می‌شوند.

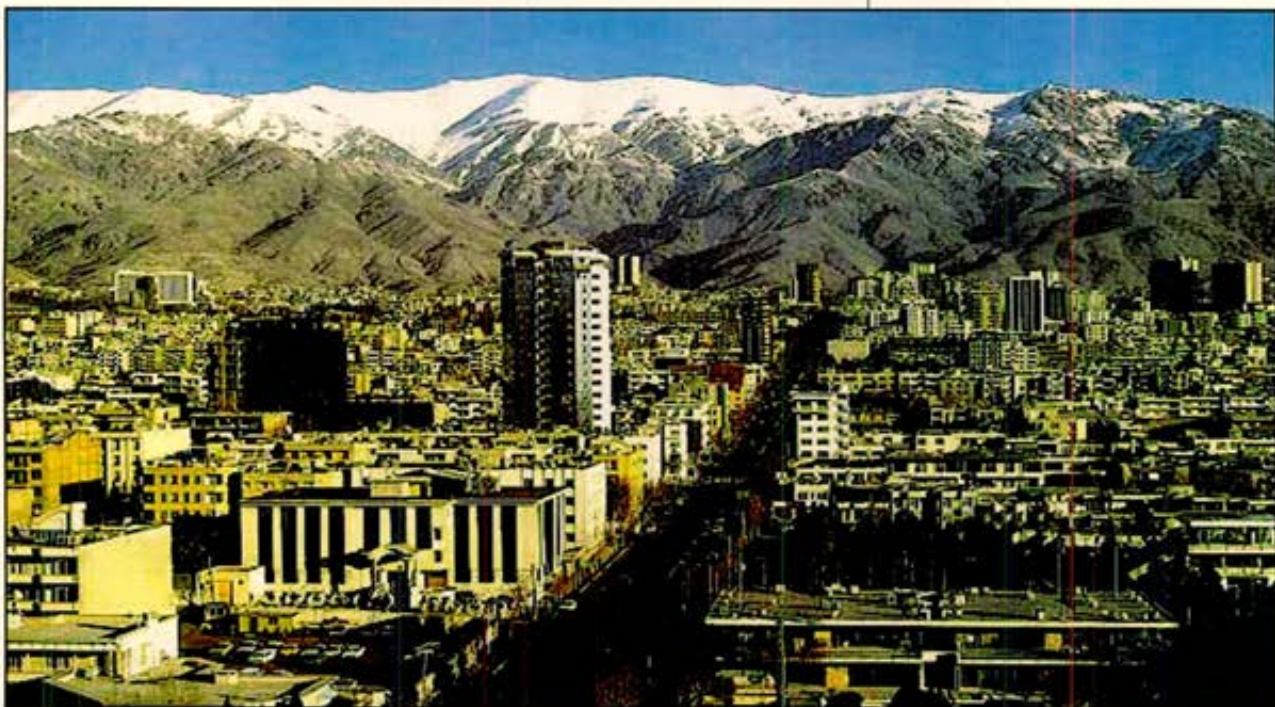
منابع و مآخذ:

- ۱- باقری، محمد: نقش طراحی شهر و نواحی مسکونی در سلامت عمومی، ۱۳۸۷
- ۲- حائسی، حمید؛ رضوی، سید منصور و...: کتاب جامع بهداشت عمومی، خرداد ۱۳۸۳
- ۳- بهرام سلطانی، کاظم: مجموعه مباحث معماری و شهرسازی، جلد محیط زیست، تهران، مرکز مطالعات معماری و شهرسازی، ۱۳۷۱
- ۴- روزنامه پیام همدمان سلامت در حوادث و بلاها، ۲۰ فوریه ۱۳۸۸
- ۵- سایت سازمان محیط زیست
- ۶- www.irjrd.com به نقل از دکتر عباس تقی زاده، مدیر کل اداره سلامت شهرداری تهران
- ۷- دهمین نشست علمی تخصصی اتاق فکر سلامت «مدیریت شهری و سلامت»، سالن شهید بهشتی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، ۱۳۸۷
- ۸- شرکت ملی صنایع پتروشیمی امور HSE
- ۹- صفی‌زاده، محمود و معصومی، غلامرضا: برنامه‌ریزی و طراحی فرودگاه، جلد ۱ و ۲، شرکت فرودگاه‌های کشور، پژوهشکده حمل و نقل، ۱۳۷۹
- ۱۰- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، معاونت امور فنی، راهنمای ارزیابی پیامدهای زیست محیطی فرودگاه‌ها، شماره ۶-۲۵۲، ۱۳۸۳
- ۱۱- قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا، تصویب هیات وزیران، ۱۳۷۴
- ۱۲- نشست تخصصی دبیرخانه شورای سیاست‌گذاری و اصلاح نظام سلامت، سلامت و رفاه، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۲۲ خرداد ۱۳۸۷
- 13- <http://www.muk.ac.ir>
3-Alex jozsa and David brown- neighborhood sustainability indicator report on best practice workshop- school of urban planning in montreal-june 2005
- 4- Ken Meter- neighborhood sustainability indicator guidebook-Minneapolis minneapota- February 1999

میزان ضایعات
زباله جمع شده
محل دفن ضایعات
یکی از چالش‌های زیست
محیطی است
همچنین محصولات
تولید شده سمی و مضر
و سرازیر کردن بسیاری از
زباله‌های کارخانجات به
دریاها و رودخانه‌ها
و آلودگی آنها
از مسایلی است که
باید مورد بررسی دقیق
واقع شود

تاثیر طرح‌های بهسازی و نوسازی غیر مشارکتی بر سلامت شهری

مورد بی توجهی واقع شده است، اگرچه این طرح‌ها با هدف ساماندهی تهیه می‌شود، اما به دلیل نادیده گرفتن ساکنان که سرمایه‌های ارزشمند و ذینفعان اصلی برنامه‌های مداخله به شمار می‌آیند، بر سلامت شهر اثر معکوس داشته و عامل تهدیدکننده آن محسوب می‌شود. اگرچه انتقاداتی در بکارگیری مشارکت مردم در این گونه طرح‌ها (از جمله طولانی شدن فرایند نوسازی به علت نیاز به آموزش

بافت‌های فرسوده شهری جزئی از پیکره شهر است که در گذر زمان از روند توسعه شهر به جا مانده و بهسازی و نوسازی این بافت‌ها همواره یکی از دغدغه‌های اساسی مدیران و برنامه ریزان شهری بوده است. تجربه کشور ما در عرصه مداخلات شهری کم نیست، اما این مداخلات برگرفته از دیدگاه‌ها و تعاریف موجود، صرفاً کالبد را هدف قرار داده و تاثیر طرح‌ها بر سلامت شهری همواره

مونامغانلو
دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی
و برنامه ریزی شهری و منطقه‌ای
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

شهروندان و ناتوانی سیاست عمومی در منتظر ماندن برای این امر و همچنین بی‌اعتنایی شهروندان در کاری که برای آن‌ها هزینه، وقت و تلاش دارد و در ازای آن عایدی چندانی نخواهد داشت) مطرح شده است (فاینشتاین، ۱۳۸۰: ۷۶). با این حال نمی‌توان از این نکته مهم غافل شد که محور نوسازی انسان است نه کالبد؛ و انسان دارای ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است که بسی توجهی به این ابعاد، انسان و به تبع آن شهر را دچار مشکلات اجتماعی و روانی خواهد کرد (Grant، ۲۰۰۳). هدف این مقاله بررسی تأثیر طرح‌های بهسازی و نوسازی است که امروزه سیاست‌های غالب آن‌ها در کشور بر تملک و تجمیع در مقیاس‌های گسترده و انبوه‌سازی استوار است و مشارکت مردم تنها از جنبه‌های مادی مورد توجه قرار می‌گیرد. این طرح‌ها گاهی چنان مشکلاتی را به محله تحمیل می‌کند که در صورت ادامه حیات محله بدون طرح، سرنوشت بهتری برای محله رقم می‌خورد.

برخی از این طرح‌ها با ایده آل‌گرایی و پیش‌بینی تملک‌هایی در مقیاس وسیع و افزایش مبنای تجمیع و نوسازی بدون توجه به ضوابط تشویقی موثر، به محض ابلاغ، به توقف ساخت و ساز در بافت فرسوده منجر خواهد شد. نمونه این محلات محله جوادیه تهران است که به محض ابلاغ طرح منظر جوادیه ساخت و ساز در این محله متوقف شده است. ساکنان که تا قبل از تهیه و ابلاغ طرح با مشکلاتی نظیر فقر، ناامنی و کمبود خدمات مواجه بودند، اکنون دچار نگرانی‌ها و سردرگمی‌های جدیدی شده‌اند که تأثیر این مسأله را بر سلامت روانی این افراد نمی‌توان نادیده گرفت.

گروهی دیگر از طرح‌ها، در مرحله اجرا، گام را فراتر نهاده و مسوولان موفق به شروع عملیات تملک، تخلیه و تخریب می‌شوند. تملک‌های پراکنده صورت می‌گیرد و بافت مورد نظر اجرای

مجموعه‌های بزرگ مقیاس را انتظار می‌کشد، اما مسأله این جاست که به سبب محدودیت‌های مالی یا نبود تجربه و رویکردهای پر اشتباه، زمان اتمام کار و بازگشت زندگی به این بافت‌ها ناپیدا خواهد بود. تملک‌های پراکنده قطعات و رها کردن آن‌ها منجر به افزایش تعداد واحدهای مخروبه و متروکه از زمان تهیه طرح می‌شود، این واحدها به مراکز زباله و حیوانات موذی، تجمع معتادان و در بهترین حالت به محل پارک اتومبیل تبدیل می‌شود. بافت‌های فرسوده شهری خود به خود با معضلات زیست محیطی متعدد مواجهند، از جمله این موارد

بر آن، این بافت‌ها به علت شیب کم یا نفوذ ناپذیر بودن زمین با عدم کشش کامل آب‌های سطحی مواجهند که تخلیه مستقیم زباله و مواد زاید در شبکه روباز هدایت این آب‌ها خطر شیوع بیماری‌های واگیردار ناشی از آن را افزایش می‌دهد. در چنین شرایطی طرح‌های بهسازی و نوسازی که با هدف ساماندهی بافت تهیه می‌شود، شرایط ناگواری را برای محله فراهم می‌آورد. علاوه بر مشکلات زیست محیطی که به آن اشاره شد، این مسأله ابعاد اجتماعی و اقتصادی زندگی ساکنان را نیز تحت تأثیر قرار خواهد داد. وجود خانه‌های مخروبه که به حل خود رها شده و مرکز

عکس ۱) محله سیروس - تبدیل قطعات تملک شده به محل پارک و جاری شدن آب‌های سطحی و زباله در معابر

آلودگی‌های اجتماعی و زیست محیطی است، بدبینی و بی‌اعتمادی ساکنان را به مسوولان شهری به دنبال خواهد داشت، نظیر آن چه در محله سیروس تهران رخ داد و مردمی که قبل از تهیه طرح، طی نامه‌ای به منطقه ۱۲ شهرداری تهران برای

می‌توان به عدم رعایت نکات بهداشتی در امر جمع‌آوری زباله مانند تخلیه نسبی آن در معابر و جوی‌ها، تجمع حشرات و جانوران موذی در سطح بافت و افزایش آلودگی منابع آب، هوا و خاک و نیز افت نسبی کیفیت زیست اشاره کرد. علاوه

مشارکت در نوسازی محله اعلام آمادگی کرده بودند، به دنبال اقدامات ناشی از طرح به مردمی‌بدیسن و بی اعتماد تبدیل شدند (جستارهای شهری، ۱۳۸۶، ۱۱۷-۱۰۵)، چنان‌که اغلب، هدف مسوولان

آن‌ها چیزی جز تنزل سلامت محله و شهر نخواهد بود. در این بررسی می‌توان به گروه دیگر از طرح‌ها که برخلاف دوگروه دیگر پس از یک دوره طولانی اجرایی و اغلب با

عکس ۲- محله نواب پس از اجرای طرح

را نوسازی نمی‌دانند، بلکه هدف را ایجاد محیط زندگی ناسالم به منظور خرید خانه‌ها با قیمت ارزان‌تر و کسب سود می‌دانند. علت این امر را از دیدگاه اقتصادی می‌توان در افزایش قیمت ناشی از تورم انتظاری دانست، کسانی که خانه‌های خود را - که معمولاً تنها سرمایه‌اشان است- در این فرایند به متولیان نوسازی واگذار کرده‌اند، دیگر توانایی خرید خانه در مکانی مشابه را نداشته و به طبقات پایین‌تر یا حاشیه‌ها رانده شده‌اند. تجربه تلخ این گروه مقاومتی جدید در مقابل متولیان نوسازی ایجاد کرده و روند نوسازی را با پیچیدگی‌های بیشتری مواجه می‌سازد. از طرفی مهاجرت ساکنان اصیل و رخ دادن پدیده توالی - جایگزینی مشکلات اجتماعی و اقتصادی دیگری را نیز به همراه خواهد داشت که دستاورد

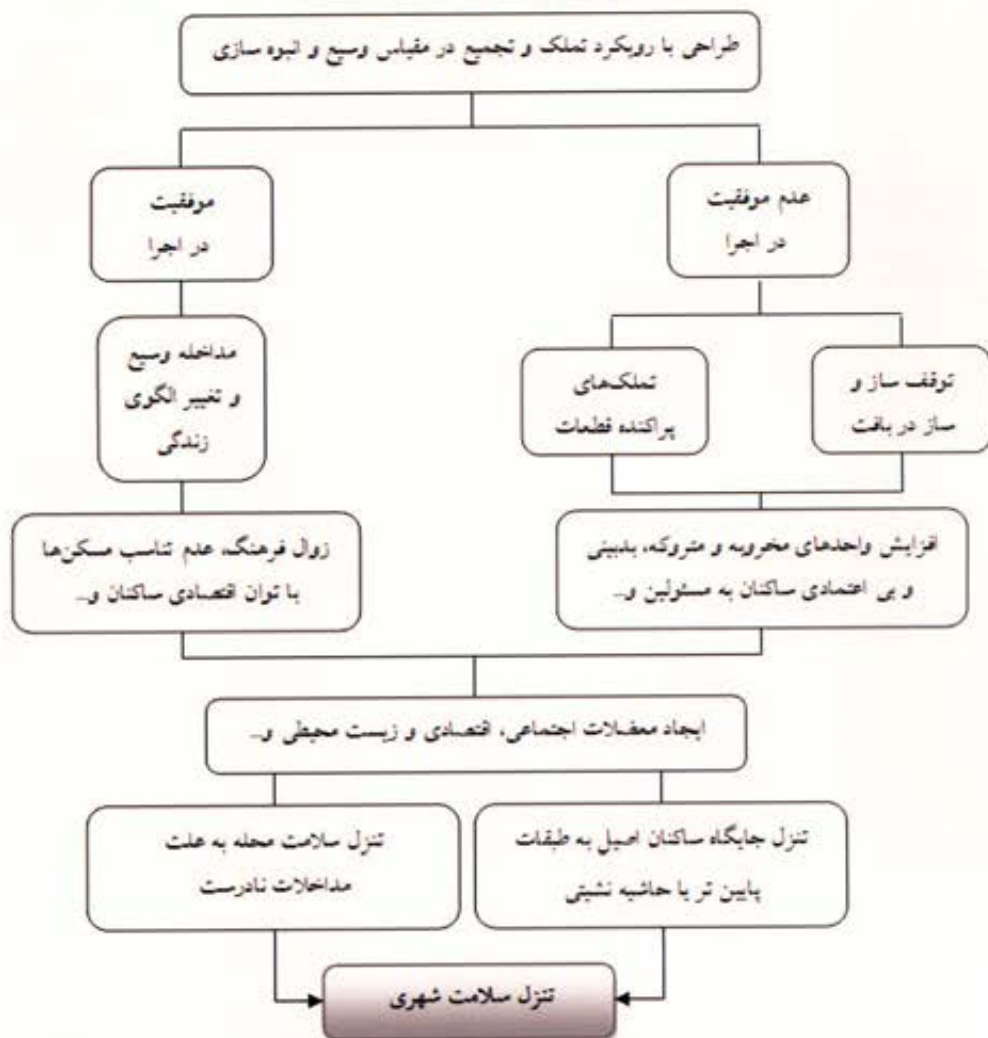
سیاست‌های مداخله وسیع در زندگی مردم در نهایت به اهداف خود دست می‌یابند نیز اشاره کرد. این طرح‌ها نظیر طرح نواب با تغییر الگوی ساخت مسکن‌های جدید که هیچ سنخیتی با الگوهای قدیمی نداشته و با آنها کاملاً در تناقض هستند، الگوی زندگی مردم را به کلی تغییر داده و به علت تفاوت با ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی ساکنان بافت، سلامت روحی و روانی آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این طرح‌ها بدون توجه به احساسات و عواطف ساکنان محله، در مقیاس بزرگ، این محله‌ها را تخریب می‌کند و به جای آن فضاهای یکسان و همانند و فاقد اصالت فرهنگی و تاریخی را ایجاد می‌کند. این طرح‌ها با جابه‌جایی ساکنان نه تنها هزینه‌های مالی، بلکه هزینه‌های

اجتماعی و روانی را نیز به علت جدا کردن ساکنان از مکانی که به آن حس تعلق دارند، به آن‌ها تحمیل می‌کند. (Hamidi, 1989) از طرفی چنان‌چه در خوش‌بینانه‌ترین حالت سیاست‌های اخیر متولیان امر را که نوسازی را با تأکید بر حفظ ساکنان محلی در دستور کار دارد، موفق تصور کنیم، حضور مردم با فرهنگی متفاوت با محیطی که برای آن‌ها ساخته شده است، مشکل دیگری خواهد بود. نکته مهم این است که فرهنگ شهری با محیط شهری مصنوع و ساختار اجتماعی آن ارتباط مستقیم دارد و با تغییرات این دو فرهنگ شهری نیز دچار تغییر می‌شود، از بین رفتن نشانه‌ها و ظواهر فیزیکی و اجتماعی یک فرهنگ می‌تواند منجر به زوال آن شود و چنین نوسازی می‌تواند اثری جدی بر فرهنگ داشته باشد. (رضایی، ۱۳۸۸: ۳۵) از بعد اقتصادی نیز نوسازی به افزایش قیمت املاک و به تبع آن افزایش اجاره بها در محله منجر خواهد شد. (Brydson, 2008) این مساله به پراکنده شدن مردم منتهی می‌شود، چرا که مسکن‌ها متناسب توان اقتصادی آن‌ها نیست و از سوی دیگر افزایش مالیات‌های املاک، اغلب خانواده‌ها را وادار می‌کند که خانه‌های خود را فروخته و به محلات پایین‌تر نقل مکان کنند و چشم انداز این مساله برای محله تغییر هویت و برای ساکنان اصیل بی‌خانمان شدن خواهد بود. امکان بروز تنش بین ساکنان قدیم و جدید، عدم تعلق خاطر ساکنان جدید به محیط و عدم توجه آن‌ها به فضاهای مشترک نیز از دیگر مواردی است که می‌توان به آن اشاره کرد. (رضایی، ۱۳۸۸: ۳۶)

نتیجه‌گیری

شهر موجودی زنده است و سلامت آن در گرو سلامت ساکنان آن است. بافت‌های فرسوده عرصه‌هایی است مملو از ارزش‌های فرهنگی و تاریخی، در برنامه‌ریزی و طراحی برای بهسازی

نمودار شماره 1- تاثیرات طرح های بهسازی و نوسازی غیر مشارکتی بر سلامت شهری

منابع نگارنده

علمی - تخصصی نوسازی، اداره کل پژوهش و هنر معاونت شهرسازی و معماری سازمان نوسازی شهر تهران، سال اول، شماره 1-5، مرداد 1388
 3- فاینشتاین، سوزان و فاینشتاین، نورمن؛ «برنامه ریزی شهری و ارزش های سیاسی»، ترجمه ناصر برک پور، فصلنامه مدیریت شهری، شماره 5، بهار 1380

4-Hamdi·Nabil(1989)-localCommunities and participation; United Nation Center on Human settlements(HABITAT).
 5-Benjamin Grant (June 17·2003). «what is Gentrification?». Public Broadcasting Service.
 6-Nicole Brydson (May 23·2008). «Brooklyn· The Borough: A Case of Gentrification». The New York Observer.

تدابیری جهت توانمندسازی مردم به منظور مشارکت در تهیه طرحی که به تامین و ارتقای سلامت محله منجر شود، از مواردی است که باید در این زمینه مورد توجه قرار گیرد.

منابع :

1- جستارهای شهرسازی (1386)، «بهسازی و نوسازی با رویکرد مشارکتی در بافت فرسوده محله سیروس»؛ فصلنامه جستارهای شهرسازی؛ سال ششم؛ شماره 19 و 20؛ بهار
 2- رضایی، نیمه (1388)، «نوسازی شهری، فرآیندی اجتماعی»، مجموعه مقالات نشریه اینترنتی

و نوسازی این بافتها جامعه ساکنین دارای هویت بومی و قومی هستند و خود ارزش و میراث فرهنگی تلقی می شوند، باید نقش اساسی به عهده بگیرند. در غیر این صورت این بافتها در معرض آثار طرحهایی قرار می گیرند که با عنوان ساماندهی به نابسامانی منجر خواهند شد و سلامت محله را بیش از پیش به چالش خواهند کشید.

آگاهی یافتن از خواسته های ساکنان و بکارگیری نظریات آنها، توجه به الگوی زندگی ساکنان، انجام مطالعات عمیق اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی پیش از طراحی، پیش بینی پیامدهای طرح بر سلامت روانی و جسمی شهروندان، اتخاذ

پیاده‌راه‌سازی راهکاری علمی و عملی برای دستیابی به شهرهای انسان‌محور

«این آزادی که یک فرد بتواند راه برود و بگردد
راهنمای خوب و مفیدی برای دستیابی به کیفیتی متمددن در محیط‌های شهری است.»
(سر کالین بوکاتان، ۱۹۶۳)

اقتصادی زیادی برای ساکنان و دولتمردان به دنبال
خواهد داشت.

۳- **مسیرهایی صرفاً برای پیاده‌روی:** مسیرهای پیاده
باید به غیر از پیاده‌روهای مجاور خیابان‌ها و صرفاً
خطوط ارتباطی باشند، این مسیرها می‌بایست به
گونه‌ای طراحی شوند که ویژگی‌های کالبدی آن‌ها
باعث احساس رضایت عابران شود.

۴- **شهرهای شایسته:** باتوجه به رشد روزافزون
چاقی، بیماری‌های قلبی و دیابت ما نیازمند جوامعی
هستیم که در آن‌ها ارتباط شایسته‌ای بین طراحی
شهری و سلامت عمومی برقرار شده باشد.

بسیار وجود تجربه‌های جهانی، متأسفانه در کشور
ما توجه به پیاده‌راه‌ها و عابران پیاده چندان جایی
در سیاست‌های طراحی شهری ندارد که این خود
افت کیفیت شهرهای کشور را به دنبال داشته است.
در مقاله حاضر با تأکید بر این نکته که مسیرهای
پیاده به عنوان راهکاری برای زیست‌پذیرتر کردن
شهرها هستند، برخی اصول طراحی پیاده‌راه‌ها و
عملکردهای مسیرهای مناسب ذکر شده و سپس
پیشنهاداتی در این خصوص ارائه می‌شود.

۲- پیاده‌راه‌ها

پیاده‌راه مهم‌ترین شبکه دسترسی شهری است؛ این
شبکه از آن جهت مهم است که در مقیاس حرکت
انسان قرار داشته و از این رو می‌بایست از دیدگاه
سهولت در حرکت، نقاط مکث و نقاط دید و گریز
کاملاً بی‌مانع باشد (سعیدینیا، ۱۳۸۳: ۶۶).

پیاده‌راه ساده‌ترین، قدیمی‌ترین، طبیعی‌ترین و
ضروری‌ترین مسیر جابجایی انسان بوده که حرکت
در آن مستقل از هرگونه ابزار یا وسیله خارجی
صورت می‌گیرد.

۱- مقدمه

امروزه وجود مسیرهای مناسب و شبکه‌های
کامل رفت و آمد پیاده به عنوان یکی از معیارهای
توسعه‌یافتگی و طراحی شهری مطرح است.
مسیرهای پیاده از دهه ۱۹۷۰ و بویژه در کشورهای
اروپایی نظیر هلند و آلمان مورد توجه قرار گرفت.
امروزه تلاش بر این است که مسیرهای پیاده تا حد
امکان دور از سواره‌روها طراحی شوند، به عنوان مثال
در شهرهایی چون میلتن کینز در انگلستان مسیرهای
پیاده‌ای وجود دارند که تقاطعی با خیابان‌ها نداشته و
مسیری کاملاً امن برای پیاده‌روی فراهم می‌کنند.

در سال ۲۰۰۰ اولین کنفرانس بین‌المللی گروه
Walk ۲۱ با هدف توجه به اهمیت پیاده‌روی در
سطوح سیاسی و تصمیم‌گیری، معرفی تحقیقات
و عملکردهای مرتبط و بهترین نمونه‌ها، مشخص
کردن موضوعات تحقیقات آینده و فرصت‌هایی
برای سرمایه‌گذاری برگزار شد.

Walk ۲۱ یک گروه غیررسمی تحت نظارت
انجمن پیاده‌روی لندن است که نمایندگی فدراسیون
پیاده‌روی اروپا را نیز بر عهده دارد (کاشانی‌جو،
۱۳۸۵: ۱). تاکنون نه کنفرانس بین‌المللی Walk ۲۱
تشکیل شده و دهمین کنفرانس گروه در اکتبر سال
۲۰۰۹ در نیویورک با شعار گام‌های بیشتر، کرین کمتر
برگزار شد. محورهای این کنفرانس عبارت‌اند از:

۱- **گام‌های بیشتر، کرین کمتر:** شهرهای پیاده‌مدار
گازهای گلخانه‌ای به مراتب کمتری نسبت به
شهرهای اتومبیل‌مدار تولید کرده و پایدارترند.

۲- **سنگفرشی از طلا:** سرمایه‌گذاران و مردم به
سمت شهرهای قابل سکونت جذب می‌شوند،
شهرهایی که امکانات کیفی بهتری را برای زندگی
ارائه دهند. سرمایه‌گذاری در این شهرها منافع

هم زمان با افزایش روز افزون
خودروها در شهرهای امروز نیاز به
گسترش معابر، بزرگراه‌ها و مسیرهای
سواره هر روز بیش از پیش احساس
شده و در نتیجه حریم پیاده در معرض
تجاوز و تهاجم خودروها قرار گرفته
است. کاهش سهم جابجایی عابر پیاده
در نظام حمل و نقل در شهرها بویژه
شهرهای بزرگ، مسوولان امور شهری
را بر آن داشته است تا گسترش محل
حضور همه شهروندان و مشارکت
آن‌ها در زندگی جمعی را مورد
توجه قرار داده و این قدیمی‌ترین و
ضروری‌ترین شکل جابه‌جایی انسان
در محیط شهری را گسترش و ارتقا
بخشند. مقاله حاضر پس از تبیین
اهمیت تأمین نیازهای عابر پیاده به
عنوان یک شهروند و عنصر اصلی
سیستم‌های حمل و نقل درون شهری
به بیان ویژگی‌های مؤثر در ارتقای
کیفی پیاده‌راه‌ها پرداخته و آن‌ها را
مورد بررسی و بحث قرار می‌دهد. در
فرایند این بررسی از تجارب جهانی
ارائه شده در کنفرانس‌های بین‌المللی
گروه Walk ۲۱ استفاده شده است.
یافته‌ها نشان می‌دهد انسان‌محوری
در توسعه حمل و نقل شهری، بهتر
زیستی انسان را در فضای مناسب که
نیازی واقعی و حیاتی در دنیای رو به
رشد شهرنشینی است به دنبال دارد.

دکتر الهام امینی عضو هیات علمی
دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز پردیس

مریم برومند دانشجوی کارشناسی ارشد شهرسازی
دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز

(۱) - (۲) عملکردهای پیاده راه‌های مناسب و ایمن در حال حاضر اغلب این احساس به وجود می‌آید که عابر پیاده در اجرای عملیات ساخت و سازی که ناشی از برنامه ریزی بر مبنای حرکت سواره است، نقش دوم و بی اهمیتی را ایفا می‌کند. امروزه نیز مانند گذشته، عابر پیاده بیشترین سهم را در تردد دارد و به همین علت مهم ترین شرکت کننده در تردد است، ولی حوزه قانونی سیستم رفت و آمد، از مرحله پیش بینی تا مرحله نتیجه گیری، به کلی به نفع تردد اتومبیل است (کنف لاکر، ۱۳۸۱: ۱۷). در صورتی که پیاده راه‌ها می‌توانند عملکردهایی بسیار قابل توجه در سیستم حمل و نقل شهری و به ویژه حمل و نقل انسان محور ایفا کنند که برخی از آن‌ها عبارتند از:

(۱) مکانی برای استراحت: یکی از اصول طراحی پیاده راه‌ها در نظر گرفتن فضاهای مناسب برای استراحت و گذران اوقات فراغت افراد است. بسیاری از ما تمایلی به انجام فعالیت‌های پویا در فضاهای شهری نداریم اما مایلیم در محیط حضور داشته و زندگی روزانه مردم را تماشا کنیم. بسیاری از سالمندان در پارک‌ها نشسته و تنهایی خود را با تماشای رفت و آمد و زندگی پویای دیگران پر می‌کنند. مسیرهای پیاده باید این قابلیت را در خود داشته باشند که امکان گذران اوقات فراغت را چه به صورت فعال و چه غیر فعال فراهم کنند.

(۲) فضایی با عملکرد تجاری - تفریحی: استفاده صحیح از معبر پیاده راه برای برگزاری بازارهای محلی، نمایش های خیابانی و غیره پویایی فضا را به دنبال دارد.

(۳) احیای فضای مدنی و ایجاد عرصه های عمومی: زمانی که در مسیری قدم می‌زنیم ممکن است آشنایان و دوستان خود را ملاقات کرده و باهم صحبت کنیم، یا نقاط اشتراکی با دیگر عابران پیدا کرده و با یکدیگر ارتباط اجتماعی برقرار کنیم. تعبیه فضاهایی برای نشستن و استراحت می‌تواند به تقویت روحیه جمعی کمک کند.

(۴) ممکن سازی حضور سالمندان، معلولان و کم توانان جسمی: یکی از دلایل عدم حضور این دسته از شهروندان، ناامنی محیط شهری چه به لحاظ جرم و خشونت و چه به لحاظ وجود وسایل نقلیه موتوری است.

(۵) توجه به حق کودکان: کودکان باید بتوانند مسیری امن را بدون استفاده از وسایل نقلیه موتوری در شهر یا محله طی کنند آن چنان که سایرین می‌توانند برای انجام فعالیت‌های خود از منزل خارج شوند.

(۶) کاهش تسلط اتومبیل بر شهر و آرام سازی ترافیک: اختصاص فضای بیشتر به مسیرهای پیاده عرض خیابان را کاهش داده و کاهش سرعت اتومبیل‌ها را به دنبال دارد.

(۷) کاهش آلودگی صوتی، هوا و محیط زیست در اثر کاهش حضور اتومبیل

(۸) ارتقای سلامت فیزیکی شهروندان در نتیجه پیاده روی: ماشینی شدن زندگی باعث شده امروزه مردم تحرک کمتری داشته باشند و از عوارض منفی آن رنج ببرند. پزشکان توصیه می‌کنند که حداقل سه روز در هفته و هربار به مدت ۳۰ دقیقه فعالیت فیزیکی انجام شود تا علاوه بر اثرات روانی مثبت مانع از اضافه وزن شده و ریسک ابتلا به بیماری‌های قلبی عروقی را کاهش دهد.

(۹) ارتقای سلامت روحی شهروندان در نتیجه بهبود روابط اجتماعی و تقویت حس هویت و صمیمیت به ویژه در سطح محلات

(۱۰) استفاده از فضای سبز: مهم ترین استفاده کنندگان از فضای سبز شهروندان پیاده هستند.

(۱۱) خوانایی شهر: وجود پیاده روی‌های فعال و جذاب مانع از حذف سیستم‌های حمل و نقل انسانی (پیاده و دوچرخه) و توسعه غیر اصولی بزرگراه‌های سریع و گسترده خواهد شد که به لحاظ شباهت فرم و عملکرد عدم خوانایی شهرها را به دنبال دارند.

(۲) - (۲) انواع پیاده راه‌ها

(۱) - (۲) - (۲) مسیر پیاده تمام وقت: در این مسیر تردد وسایل نقلیه موتوری ممنوع بوده و معمولاً خدمات و دسترسی سواره از خیابان پشتی انجام می‌شود.

(۲) - (۲) - (۲) مسیر پیاده نیمه وقت: در این نوع مسیر ورود وسایل نقلیه موتوری در زمان‌های خاصی مجاز است. پارکینگ در این مسیرها وجود ندارد، اما فضاهایی به عنوان بارانداز تعبیه شده است.

(۲) - (۲) - (۳) مسیر پیاده با ترافیک کند سواره: در این نوع مسیرها اگرچه مانعی برای وسایل نقلیه

موتوری وجود ندارد اما به علت عرض زیاد پیاده روی اولویت با عابر پیاده است (ایرمانش، ۱۳۸۵: ۶).

روش‌های آرام سازی ترافیک نظیر نصب سرعتگیر، مسیرهای S شکل، استفاده از بافت و رنگ در کف سازی نیز در مسیر سواره این طرح به کار گرفته می‌شود (Newman and Kenworthy، ۱۹۹۹).

نمونه این طرح در سوئیس انجام شده است: در سال ۲۰۰۲ قانون جدیدی به نام محدوده اولویت پیاده در مورد میادین خلوت با عبور متوسط روزانه ۱۰،۰۰۰ وسیله وضع شد که سه شرط زیر را لازم الاجرا می‌ساخت:

- حداکثر سرعت وسایل نقلیه ۲۰ کیلومتر بر ساعت
 - اولویت عبور عابر پیاده در تمام محدوده
 - پارک اتومبیل فقط در مناطق مشخص شده
- این سه شرط در کنار طراحی مناسب فضا میدانی امن و جذاب را برای عبور ایجاد می‌کند. مطالعات ۵ ساله در میدان Biel Bienne نشان دهنده موفقیت آمیز بودن این طرح بود. در حال حاضر روزانه ۱۲،۰۰۰ اتومبیل، ۱۰،۰۰۰ دستگاه اتوبوس تعداد زیادی عابر پیاده و دوچرخه سوار در امنیت و آرامش کامل در این میدان تردد می‌کنند (Schweizer، ۲۰۰۷: ۲).

(۳) - (۲) مزایای پیاده راه‌ها

امروزه احیای مجدد شبکه مسیرهای پیاده و نیز احداث پیاده راه‌های جدید، از مهم ترین وظیفه طراحان و برنامه ریزان شهری محسوب می‌شود. بنابراین احقاق حقوق از دست رفته عابران پیاده، حداقل به همان اندازه که برنامه ریزی حمل و نقل اتومبیل محور مرکز توجه شهرسازان قرار دارد، می‌باید در سیاست‌های طراحی شهری مطرح شود. در توجیه این مسأله و در یک دسته بندی کلی می‌توان مزایای زیر را در ارتباط با توسعه پیاده راه‌ها برشمرد:

(۱) کاهش هزینه های عمومی: مخارج طراحی و

تصویر (۱): مهلتن کیتز

تصویر (۲): مسیر پیاده تمام وقت

تصویر (۳): مسیر پیاده نیمه وقت

نتیجه گیری

پیاده روی یکی از پارامترهای مهم برای قابل سکونت کردن شهرها و پایدارترین نوع جابه جایی شهری به حساب می آید. علاوه بر این شاخصی است برای درک چگونگی انجام فعالیت های اجتماعی و اقتصادی شهرنشینان. خیابان فضایی است برای ملاقات دوستان و همسایگان، بازی کودکان، خرید، خوردن و آشامیدن در کافه ها یا در ساده ترین شکل ممکن، نشستن روی نیمکت و تماشاگر جریان زندگی. برای تمایل به پیاده روی و توانایی انجام آن سه پیش شرط وجود دارد:

- (۱) فاصله ی مناسب: مدرسه، فروشگاه، پارک و فضاهای عمومی در فاصله ای قرار داشته که به شکل پیاده قابل دسترسی باشند.
- (۲) جذابیت محیط خیابان: طراحی مناسب، ترافیک سبک سواره، پاکیزگی، امنیت، زیبایی و آرامش

میل خود مسیر و سرعت تان را تغییر بدهید به جای اینکه تابلوهای راهنما سرعت مجاز را تعیین کنند یا برای رسیدن به مقصد مجبور به طی مسیر خاصی باشید که هیچ جذابیتی برایتان ندارد. می توانید هر زمان که خواستید توقف کنید، ویتترین فروشگاه ها را تماشا کنید، دوستی را ببینید و با هم صحبت کنید، به پشت سرتان و مسیر آمده نگاه کنید، منظره های مختلفی را ببینید به جای آنکه در اتومبیل نشسته و تمام حواس تان به رانندگی باشد. به همین سادگی پیاده روی به ایستادن، نشستن، صحبت کردن، گوش کردن و در یک کلام فعالیتی پویا و جذاب تبدیل شده که در هر زمان آن می توان مناظر جدیدی را کشف کرد (Gehl, ۲۰۰۵). البته هر مسیری نمی تواند این مقاصد را تأمین کند و مسیرهای پیاده باید به گونه ای طراحی شوند که برای بیننده جذابیت های بصری داشته باشند.

اجرای مسیرهای پیاده به مراتب کمتر از مسیرهای سواره، بزرگراه ها و سازماندهی حمل و نقل موتوری عمومی است.

(۲) کاهش تلفات جانی و مالی: جداسازی مسیرهای سواره و پیاده تلفات جانی ناشی از تصادف با عابر را به طرز چشمگیری کاهش می دهد.

(۳) کمتر شدن سرعت تغییرات آب و هوایی: امروزه مهم ترین مشکل جهانی محیط زیست، تغییرات آب و هوایی ناشی از گرمایش هوا است (Hillman, ۲۰۰۲). در ۵۰ سال اخیر استفاده از سوخت های فسیلی ۵ برابر شده است و پیش بینی می شود اگر اقدام اساسی صورت نگیرد، دمای کره زمین در پایان قرن ۲۱ به طور متوسط ۵ درجه افزایش یابد. توسعه حمل و نقل انسان محور و مسیرهای پیاده نقش مؤثری در جلوگیری از این فاجعه جهانی خواهد داشت.

گسترش پیاده روی راهکاری برای قابل سکونت کردن شهرها

یکی از مشکلات شهرهای امروزی ترافیک است. همه ما تجربه دیر رسیدن، استرس، خشم و عصبانیت هنگام رانندگی را داریم. با گسترش ناموزون شهرها و ماشینی شدن زندگی روزانه صرف نظر از اتلاف انرژی، وقت بسیاری از ما در گره های ترافیکی هدر می رود. ترافیک سواره علاوه بر این به تدریج حضور عابران پیاده را کاهش داده و شهروندان ترجیح می دهند جز در مواقع ضروری از خانه خارج نشوند. روزانه چه تعداد سالمند یا کودک را در خیابان های شهر مشاهده می کنیم؟ بیشتر مردم با سرعت از کنار هم می گذرند تا به مقصد کاری خود برسند. همه چیز به سوی خصوصی شدن پیش می رود: چند درصد از ما ترجیح می دهیم تعطیلات آخر هفته مان را در فضاهای عمومی سپری کنیم؟ چند بار ترجیح داده ایم وعده غذایی مان را با دوستانمان در پارک ها صرف کنیم؟ چند بار پیاده روی را به اتومبیل ترجیح داده ایم؟ به جای آن ترجیح می دهیم اوقات فراغت مان را در خانه و دور از هیاهوی شهر بگذرانیم، برای فرار از سر و صدا و زودتر به مقصد رسیدن، اتومبیل را انتخاب می کنیم و پیاده فرستادن کودکان به مدرسه را جایز نمی دانیم. نتیجه این امر کسل کننده شدن شهر و از بین رفتن نشاط و زندگی شهری است که امروزه در اکثر محلات شهرهایمان با آن روبرو هستیم. نفوذ هر چه بیشتر اتومبیل در مناطق مسکونی، بن باز شدن معابر و از بین رفتن آرامش محلات، روز به روز سرزندگی شهرها را کم می کند. وجود مسیرهای پیاده و فضاهای عمومی که مردم بتوانند بخشی از اوقات شان را در کنار هم بگذرانند در این شرایط بسیار با ارزش تلقی می شود. هدف از پیاده روی صرفاً طی مسیر نیست، شما موقعیت های متنوعی را در پیش رو خواهید داشت، می توانید به

پی نوشت

- (۱) کنفرانس های برگزار شده گروه Walk 21 بر حسب محل کنفرانس، سال و شعار ارائه شده عبارتند از:
 - کنفرانس اول: لندن، انگلیس - فوریه ۲۰۰۰ - با شعار پیش به سوی پیاده روی در قرن ۲۱
 - کنفرانس دوم: پرت، استرالیا - فوریه ۲۰۰۱ - با شعار پیاده روی قرن ۲۱
 - کنفرانس سوم: سن سباستین، اسپانیا - می ۲۰۰۲ - با شعار قدم به قدم به سوی شهرهای قابل زندگی
 - کنفرانس چهارم: پورتلند، آمریکا - می ۲۰۰۳ - با شعار سلامتی، برابری و محیط زیست
 - کنفرانس پنجم: کپنهاگ، دانمارک - ژوئن ۲۰۰۴ - با شعار شهرهایی برای مردم
 - کنفرانس ششم: زوریخ، سوئیس - سپتامبر ۲۰۰۵ - با شعار فرهنگ پیاده روی روزمره
 - کنفرانس هفتم: ملبورن، استرالیا - اکتبر ۲۰۰۶ - با شعار تصمیم گیری برای قدم های بعدی
 - کنفرانس هشتم: تورنتو، کانادا - اکتبر ۲۰۰۷ - با شعار اولویت با عابران پیاده
 - کنفرانس نهم: بارسلونا، اسپانیا - اکتبر ۲۰۰۸ - با شعار پیاده روی در بارسلونا، شهری پویا

فهرست منابع

- (۱) ایرتمش، نسیم (۱۳۸۵)، مناسب سازی محیط شهری برای عابر پیاده، همایش ملی مناسب سازی محیط شهری
- (۲) تیبالدو، فرانسس (۱۳۸۵)، شهرهای انسان محور: بهبود محیط شهری در شهرهای بزرگ و کوچک، ترجمه حسن علی لقاچی و فیروز جدلی، انتشارات دانشگاه تهران
- (۳) سعیدنیا احمد (۱۳۸۳)، طراحی فضاها و مبلمان شهری، سازمان شهرداری ها و دهانه های کشور
- (۴) کاتلی جو، خشایار (۱۳۸۵)، اهمیت فضاهای پیاده در شهرهای هزاره سوم، جستارهای شهرسازی شماره های ۱۷ و ۱۸
- (۵) کف لاجر، هرمان (۱۳۸۱)، اصول برنامه ریزی (طراحی) تردد پیاده و دوچرخه، ترجمه فریدون قریب، انتشارات دانشگاه تهران
- (۶) جیحی، عمر فاروق و محمد جایکیجی اوغلو (۱۳۸۲)، پیاده مهره ای فراموش شده در جابه جایی، ترجمه فرحناز نوبخت، ماهنامه شهرداریها، شماره ۵۷

- (7) Gehl, Jan (2005), Livable Cities, Walk21:5th International Conference.
- (8) Hau Kwan, Lee (2004), Pedestrianization Schemes in Hong Kong, University of Hong Kong.
- (9) Hillman, Mayer (2002), A continuous Pedestrian Network, Walk21:2nd International Conference.
- (10) International Conference Series (2009): Walk21 New York.
- (11) Newman, Peter and Ken worthy, Jeffery (1999), Sustainability and Cities: Overcoming Automobile Dependence, Washington, DC: Island Press.
- (12) Plowden, Ben (2003), A manifesto for Living Street, Walk21:3rd International Conference.
- (13) Schweitzer, Thomas (2007), Putting Pedestrian First: Experiencing Pedestrian Priority Zones in Switzerland, Walk21:7th International Conference.

تصویر (۴): مسیر با ترافیک کند سواره

تصویر (۵): محدوده اولویت پیاده در میدان Biel Bienne سوئیس

دسترسی به امکانات اولیه شهری به صورت پیاده وجود داشته باشد. طراحی خیابان ها باید مورد بازنگری قرار گرفته و خیابان های پیاده مدار نقشی درخور یابند. عبور از عرض مسیرهای سواره برای عابران امن تر و ساده تر شود. نمادها، علائم و نشانه ها باید به شکل صحیح به کار گرفته شده تا با افزایش خوانایی شهر، مردم از گم شدن هراس نداشته باشند. مسیر پیاده بستری است برای جریان یافتن روابط اجتماعی: کیفیتی که در شهرهای امروز ما روز به روز کمرنگ تر شده، پیوندها را سست کرده و موجسی از بیماری های روانی و رفتارهای غلط اجتماعی، را به دنبال می آورد. امید است توسعه پیاده مداری در کنار سیاست های مناسب شهری بتواند محیط شهرهایمان را سالم تر و قابل سکونت تر سازد. هیچ گاه نمی بایست فراموش کرد که: صاحبان اصلی شهر پیاده ها هستند.

از جمله پارامترهایی هستند که باید در کنار ایجاد کاربردی و عملکردی خیابان در نظر گرفته شوند. به ویژه مردم باید اطمینان یابند که مورد خشونت یا جرم قرار نمی گیرند. این مساله با توجه به شرایط فرهنگی کشور ما در مورد زنان التزام بیشتری می یابد. باید توجه داشت خشونت صرفاً بعد فیزیکی نداشته و در فضاهای عمومی بیشتر به صورت لفظی زنان را مورد آزار قرار می دهد. از طرف دیگر امنیت باید به گونه ای تأمین شود که کودکان بتوانند پیاده به مدرسه بروند.

(۳) شناسایی عوامل تشویق کننده و بازدارنده: صرفاً ایجاد شرایط کالبدی نمی تواند توسعه پیاده مداری را به دنبال داشته باشد. ما باید بدانیم در ذهن مردم چه می گذرد، چه چیزهایی آن ها را به پیاده روی تشویق کرده و چه چیزهایی آن ها را متصرف می کند؟ پویایی شهرها نیازمند سیاست های منعطف و اجرای کاربردی های مختلط است به گونه ای که

شهر سالم پایدار

پیشگامان شهر

کیفیت شرایط زندگی و رفاه ساکنان در شهرها یکی از اهداف اصلی در سیاست‌گذاری برنامه‌ریزی‌های شهری به شمار می‌رود. برنامه‌ریزی شهری نقش اصلی و تعیین‌کننده در کاهش سطوح آلودگی و افزایش کیفیت زندگی در شهرها ایفا می‌کند. رشد، جابجایی و مهاجرت بخش وسیعی از جمعیت روستاها به شهرها بویژه شهرهای بزرگ، فساد و افول فیزیکی و زیرساختی شهرها، زوال درونی شهرها مانند از دست دادن جمعیت جوان و متخصص، فقر، فساد، حوادث، تغییرات دراماتیک در ساختارهای سنتی زندگی مثل عدم وجود احترام متقابل میان اعضای خانواده از جنبه‌هایی است که حیات زیستی شهرها را به مخاطره می‌اندازد. بسیاری از شهرها و کشورها در اثر جنگ‌های داخلی و خارجی و جنگ‌های جهانی مورد تعرض و تخریب واقع شده و رو به ویرانی نهادند.

برای رسیدن به چشم‌اندازی از یک شهر سالم باید همه جنبه‌ها و شرایط فوق بررسی شود.

توسعه پایدار

«توسعه پایدار، توسعه‌ای است که نیازهای زمان حال را با رعایت حقوق و توانایی نسل آینده برای مواجه شدن با نیازهای آن برهه زمانی برطرف می‌کند.» (تعریف کمیسیون «جهان و محیط» از توسعه پایدار)

اندیشه توسعه پایدار در اواسط دهه ۱۹۹۰ بدین ترتیب شکل گرفت که رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی به گونه‌ای صورت گیرد که سرمایه‌های زیست محیطی و نیازهای توسعه را برای نسل‌های بعد دچار نقصان نازد.

تا اواخر دهه ۱۹۹۰ مشخص شد که برای شناسایی بهتر توسعه پایدار لازم است مباحث اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و زیست محیطی به

طور همزمان مورد توجه قرار گیرد. اگر از بعد تاریخی به این مسأله نگاه کنیم توسعه پایدار جریانی ثابت است که منجر به چالش‌های همیشگی بین مباحث اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و زیست محیطی بوده است.

توسعه پایدار از بین طرح‌ها و برنامه‌های مختلف تحولات و رشد اجتماعی آنها را برمی‌گزیند که از نظر زیست محیطی و اجتماعی نسبت به سایر الگوها برتری داشته باشد.

بنابراین مسأله این نیست که تنها به حفاظت از محیط زیست اهمیت داده شود بلکه تلاش بر این است که محیط زیست حفظ شود، در عین اینکه مانعی در برابر رشد و توسعه ایجاد نشود یا به عبارت دیگر اجازه دهیم فرآیندهای رشد

فرزانه سفلیان

دکترای معماری عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر
گفتگوی منطقی
دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری
دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین

اقتصادی روال خود را داشته باشند و در عین حال به دقت و با استفاده از روش های تخصصی مراقب باشیم تا از تخریب سرمایه های زیست محیطی تا حد ممکن جلوگیری شود. در اصل پنجاهم قانون اساسی ایران چنین آمده است: «در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسل های بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه

عمومی تلقی می شود. از این رو فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است.» بنابراین به منظور دستیابی به توسعه پایدار راهبردها و اصول چهارگانه زیر باید رعایت شود:

- بکارگیری و پایدار ساختن مصرف منابع تجدیدپذیر
- بهینه سازی و تمیزی استفاده از منابع تجدیدپذیر و به حداقل رساندن مصرف منابع طبیعی به تناسبی کمتر از آنچه که رشد طبیعی آنها است.
- حداقل تولید ضایعات و آلودگی ها که قابل

جذب در مقیاس و ظرفیت محیط محلی تا جهانی باشد.

• تأمین نیازهای پایه ای انسان و اجتماع و ایجاد محیطی سالم برای نسل های آینده

شهر سالم

شهر سالم: پروفیسور دوهل در کنفرانس تورنتو کانادا در سال ۱۹۸۴ شهر سالم را مکانی تعریف کرد که در آن دیدگاه های اکولوژیکی با دیدگاه های جامع بهداشتی تلفیق شده باشد. او آن را مکانی می بیند که در آن عملکرد درست و کامل جهت بهره برداری از توان انسانی مهیا باشد.

تاریخچه پروژه شهر سالم:

دهه ۱۹۷۰ سال های بازنگری دربارہ نحوه دستیابی به سلامت و ارائه خدمات بهداشتی درمانی بود. برنامه «سلامت برای همه» در سال ۱۹۷۸ توسط سازمان جهانی بهداشت تدوین و ارائه شد و تمامی کشورهای عضو این سازمان متعهد به اجرای آن شدند.

ماحصل این دیدگاه با این حقیقت همراه بود که برای حفظ و ارتقای سطح سلامت افراد جامعه، بخش بهداشت به تنهایی کاری از پیش نمی برد و تمامی بخش های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باید با تدوین برنامه های همسو در این راستا گام بردارند که مشارکت مردمی در برنامه ها مکمل آن است.

در سال ۱۹۸۵ سازمان جهانی بهداشت با بهره گیری عملی از دو اصل مشارکت مردمی و همکاری بین بخشی اجرای پروژه شهر سالم را تجربه کرد که نتیجه بی نهایت موفقیت آمیز بود و به سرعت اجرای پروژه در سراسر جهان بسط و گسترش یافت و به عنوان راهکار نوین سازمان جهانی بهداشت برای دستیابی شهروندان به سلامت که سخت تحت تاثیر عوارض سوء زیست محیطی قرار گرفته بود، معرفی شد.

همچنین این سازمان (WHO) سمینارهایی دربارہ با پروژه شهر سالم با طرح های جامع و اهداف میان مدت برای سلامت و توسعه پایدار برگزار کرد.

در ژوئن ۱۹۹۸ کنفرانس بین المللی شهر سالم در آتن یونان برگزار شد و این دهه، دهه فعالیت شهر سالم نام گرفت. این رویداد نشان دهنده اندازه اهمیت آن است. اظهارات بیان شده در شهر سالم آن، تعهدات و فرآیندهای اصلی شهرهای سالم و دستورکار محلی ۲۱ را تأیید و تقویت می کرد.

دستورکار ۲۱ راهنمایی است در جهت ارتباط سلامت، توسعه پایدار و فرآیندهای برنامه ریزی شهری، همچنین در راستای دستیابی به اهداف موردنظر شهرهای سالم و پایدار رویکرد نیازهای اساسی توسعه (BDN) مطرح شده و

مورد توجه قرار گرفت.

این رویکرد، یک توسعه تلفیقی اقتصادی- اجتماعی و بر پایه مشارکت مردم استوار است. در این رویکرد ضریب اعتماد به نفس مردم از طریق مدیریت امور و تأمین نیازهای مالی توسط خودشان بالا می رود. رویکرد نیازهای اساسی توسعه قویاً بر محوریت مردم استوار بوده و به چیزی که آنها احساس نیاز می کنند توجه می کند و نه آن چیزی که به آنها گفته می شود احتیاج دارند و در یک جمله کوتاه، هدف توانمند سازی مردم برای دسترسی به زندگی با کیفیت بهتر است.

مفهوم BDN: (Basic Development Needs)

این اصطلاح برگرفته شده از رویکرد نیازهای اساسی توسعه است. فرآیندی که هدف آن دستیابی به زندگی با کیفیت بهتر با تحقق شعار سلامت برای همه است. این امر توسعه تلفیقی اجتماعی اقتصادی و بر پایه مشارکت عامه مردم استوار است. BDN راهبردی است که سمت و سوی آن توسط خود مردم تبیین شده و همکاری های بین بخشی را به طرز قابل توجهی فراهم می کند و قویاً بر محوریت مردم استوار بوده و به چیزی که آنها احساس نیاز می کنند توجه می کند.

این رویکرد به عنوان یک تجربه موفق در سال ۱۹۸۷ در کشور سومالی، سال ۱۹۸۹ در کشور اردن و سال ۱۹۹۵ در کشور پاکستان مورد آزمایش قرار گرفته که در تمام موارد، نتایج بسیار تحسین برانگیز بوده است.

اهداف اختصاصی رویکرد:

- بهبود وضعیت سلامت از طریق افزایش سطح درآمد خانواده و خود
- گسترش عدالت اجتماعی و ارتقای شیوه های زندگی سالم و مولد
- بهبود زمینه مشارکت و احساس مالکیت نزد آحاد جامعه
- ارتقای کیفیت زندگی مردم و جامعه از طریق دست یافتن به نیازهای اساسی
- ارتقای آگاهی و دانش جامعه
- کاهش فقر و نابرابری و بیکاری
- کاهش میزان مرگ و میر و ابتلا به بیماری بویژه بین کودکان و مادران
- توانمند سازی جوامع در جهت شناخت نیازها و مشکلات و پیدا کردن راه حل برای آن
- تعیین نیازهای اساسی جوامع و اولویت بندی و اجرای آنها توسط خود مردم
- مدیریت توسعه اجتماعی- اقتصادی از طریق مشارکت آحاد جامعه و همکاری های بین بخشی میان دستگاه های دولتی
- تضمین اصل خود اتکایی و خودباوری در راستای امور مربوط به توسعه
- تشویق به تمرکززدایی و خوداتکایی

- کاهش تصدی دولت و هزینه های مربوطه در امر توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور

مزایای رویکرد:

- گسترش عدالت و ارتقای شیوه های زندگی سالم
- کاهش فقر و نابرابری
- ایجاد امید و انگیزه در مردم
- کاهش شکاف میان نقاط عقب مانده نسبت به برخوردار

۲۱ گام تا رسیدن به برنامه ریزی شهری سالم و پایدار

چهارچوب تحلیلی - مفهومی دستورکار ۲۱ بر اساس اندیشه پایداری شکل گرفته و پایداری در واقع همان اصولی است که در دستورکار ۲۱ برای توسعه شهری پایدار آمده است. دستورکار ۲۱ در یک فرآیند مشاوره ای

و جوامع بر مبنای شرایط خود باید در این باره تصمیم بگیرند. فرآیند پیشنهاد برنامه از ۶ سطح گسترده که در ۲۱ گام توسعه یافته به شرح ذیل تشکیل شده است:

- ۱- ایجاد مشارکت عمومی
- ۲- شناخت شهر و منطقه مورد مطالعه و تحلیل مسائل
- ۳- ترسیم چشم انداز و دورنمای عمومی
- ۴- برنامه ریزی اجرایی
- ۵- تکمیل و نمایش روند اجرایی کار
- ۶- ارزیابی و دور بازخورد

سطح اول: (ایجاد مشارکت عمومی)

گام ۱) تعریف حوزه، وسعت، اهداف و سمت گیری های برنامه ریزی
گام ۲) فهم و دریافت موضوعات سلامت و

سازمانی برای برنامه ریزی به وسیله سرویس های مولد و مصرف کننده و برای ایجاد تعادل در بین علاقمندی های گوناگونی از مشاغل، توسعه پایدار و گروه های اجتماعی به عنوان یک اصل اساسی است و این نیازمند آن است که مشارکت به عنوان بخشی از فرآیند برنامه ریزی در نظر گرفته شود. در طول این مرحله هدف برنامه ریزان شهری تعیین نحوه ی مشارکت در ارایه سرویس و استفاده از آن است.

سطح دوم: (شناخت شهر و منطقه مورد مطالعه و تحلیل مسائل)

گام ۶) تعیین حوزه و وسعت مسائلی که باید تحلیل شود.
گام ۷) تعیین و تبیین چهارچوب های مربوط به سلامت و پایداری
گام ۸) تکمیل جزئیات مربوط به ارزیابی

دولت های محلی را فرامی خواند نسبت به افزایش آگاهی و مشارکت هر چه بیشتر جوامع خود اقدام کنند. البته این فرآیند یک دستور مشخص برای تمام دولت ها نیست و با توجه به خصوصیات و مشخصات خاص اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، زیست محیطی و نیز چگونگی فرآیند توسعه در هر منطقه، قاعده و قانون خاصی برای آن تعیین نشده و دولت ها

افزایش آگاهی عمومی از سلامت
گام ۳) جلب نظر موافق انجمن های محلی و شکل گیری کارگروه ها
گام ۴) شکل گیری شرکت ها و کارگروه های تخصصی
گام ۵) تعریف و پایه گذاری معنی مشارکت عمومی
ایجاد مشارکت عمومی در پایه گذاری ساختار

پارامترهای سلامت و پایداری
گام ۹) تنظیم مقدمات اساسی برای تحلیل های قبلی
تجزیه و تحلیل مسائلی باید به صورت طبیعی با الف) نمایش مکان های محلی، ب) توصیف وضع محیطی و سلامت در محلات پ) طرح شرایط اجتماعی شامل آموزش، رفاه، فقر، استخدام، بیکاری، جرم و جنایت و مسائلی

مشکلات مهاجرت (ت) توصیف طرح های موجود مانند استراتژیک، جامع و طرح سلامت شهری و شناسایی مشکلات، نیازها و فرصت ها یک تصویر جامع از شهر بدست دهد. مجموع این گزینه ها را می توان جهت شکل گیری تعریف جامع از شهر و راهبرد تعریف اهداف مکانی سازماندهی کرد.

سطح سوم: (ترسیم چشم انداز و دورنمای عمومی)

گام ۱۰) ترسیم یک دورنمای اجتماعی عمومی بر اساس تکنیک SWOT (ضعف ها، قوت ها، فرصت ها و تهدیدها)
گام ۱۱) تعیین اصول کلیدی و ارزش ها برای یک شهر سالم و پایدار
گام ۱۲) درگیر کردن عموم افراد جامعه در این فرآیند

توسعه دورنمای عمومی و مشترک برای شهر بوسیله تحلیل SWOT آغاز می شود. شهروندان باید متقاضی دخیل کردن آرا و عقاید خویش در تصمیم گیری ها، درباره آینده شهرشان باشند. شوراهای محلی و شهر باید با ایجاد سازگاری و گردآوری راهنمایی های مفید و ارزنده به ایجاد تصویری از طرح های جامع و همسایگی اقدام کنند که این گردآوری موضوعات اصولی و کلیدی را برای توسعه آنها در آینده فراهم خواهد آورد.

سطح چهارم: (برنامه ریزی اجرایی)

گام ۱۳) تعریف فرآیند برنامه ریزی اجرایی و شبکه طرح عملی آن
گام ۱۴) پایه گذاری اهداف استراتژیک
گام ۱۵) تنظیم اهداف
گام ۱۶) انتخاب برنامه ها و استراتژی های تکمیلی ویژه

این مرحله به عنوان یک عنصر مرکزی در برنامه ریزی توسعه پایدار مطرح است. همه گام های پیشین به عنوان مقدمه ای برای خلق برنامه اجرایی موثر است. برنامه ریزی اجرایی یک استراتژی برای شناسایی مشکلات و نیازها در یک سطح سیستمی با یک چشم انداز بلندمدت فراهم می کند که دربرگیرنده اهداف ویژه ای برای هر دو نوع برنامه کوتاه و بلند مدت و همچنین مکانیسم هایی برای ارزیابی و چگونگی دستیابی به اهداف است. فرآیند برنامه ریزی اجرایی به مرور مراحل قبل نیز می پردازد.

سطح پنجم: (تکمیل و نمایش روند اجرایی کار)

گام ۱۷) خلق ساختارهای ویژه و ارتباطات

برنامه ریزی

گام ۱۸) ترسیم روند رسیدگی و نمایش روش های اجرایی آن
این مرحله به تمرکز تکمیل و نمایش می پردازد. لازم به ذکر است حتی یک برنامه اجرایی خوب نیز نمی تواند در مورد حل و فصل مسایل و مشکلات، تضمینی ارایه دهد و نیازمند بازنگری خواهد بود که اگر این روند اجرا شود، شرایط زندگی سالم تر و پایدارتری در آن شهر به وجود خواهد آمد.

سطح ششم: (ارزیابی و بازخورد)

گام ۱۹) انتخاب شاخص های مفید برای اندازه گیری پیشرفت
گام ۲۰) گزارش نحوه ی اجرا و پیشرفت
گام ۲۱) رسیدن به چرخه و دور بازخورد درجمله

این سطح بسیار مهم است چرا که تک تک افراد جامعه در جزئیات و تکمیل برنامه درگیر هستند. رشد و پیشرفت در رسیدن به پایداری نیازمند یک ارزیابی سیستماتیک است و آن اینکه آیا استراتژی های برنامه اجرایی به اندازه کافی مناسب بوده و دارای تاثیر و مطلوبیت های مورد نظر بوده است.

گزارش پیشرفت کار نیز از ارکان اصلی و کلیدی در این مرحله است. شاخص ها نیز یک ابزار کلیدی برای اندازه گیری پیشرفت در تکمیل برنامه اجرایی است. هر چند یک راه کاملاً قابل اعتماد برای ارزیابی پایداری به شمار نمی رود. وجود یک چرخه برای گام های فوق از ابتدای گردآوری اطلاعات نیز یک امر حیاتی است.

هدف کلی پروژه شهر سالم

دستیابی به ارتقای سطح سلامت جامعه در راستای برنامه سلامت برای همه که با بهره گیری از همکاری بین بخشی و مشارکت مردمی امکان پذیر است.

اهداف اختصاصی

• افزایش دانش عمومی مردم درباره سلامت و بهداشت و بسیج مردمی برای مداخله و مشارکت مستقیم و غیر مستقیم در برنامه های اجرایی بخش های مختلف توسعه
• گسترش فرهنگ همکاری بین بخشی در راستای اجرای پروژه های اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی، بهداشتی و...
• افزایش آگاهی سیاست گذاران، برنامه ریزان و کارشناسان بخش های مختلف توسعه با اهداف برنامه سلامت برای همه و بویژه اهمیت برنامه توسعه، سلامت و محیط در جامعه شهری

ویژگی های شهر سالم

- محیط فیزیکی ایمن و پاک
- اکوسیستم پایدار شهری
- مشارکت همگانی در تصمیمات زندگی - سلامت و رفاه شهروندان
- تأمین نیازهای اساسی (غذا - کار - درآمد - ایمنی و آب)
- دسترسی به تجارب و منابع در سطح وسیع
- اقتصاد پویا و نوآوری شهری
- تشویق جامعه برای ارتباط با گذشته و میراث فرهنگی
- سطح قابل قبول برای ارائه خدمات درمانی و بهداشت عمومی
- ساختار شهری مناسب برای اعمال ویژگی های فوق

نتیجه گیری: شهر سالم پایدار

به نظر می رسد پارامترهای پایداری و شهر سالم با توجه به مباحث فوق همخوانی بالایی با یکدیگر داشته یا حتی بر هم منطبق باشد، چه بسا همانطور که دیدیم در طی سلسله مراتب دستیابی به شهر سالم، رعایت اصول پایداری از اصول اساسی آن به شمار رفته و تاکید ویژه بر طراحی و اجرای آن در چهارچوب توسعه پایدار است.

همچنین چهارچوب تحلیلی - مفهومی دستورکار ۲۱ بر اساس اندیشه پایداری شکل گرفته و پایداری در واقع همان اصولی است که در دستورکار ۲۱ برای توسعه شهری پایدار آمده است و به ارزیابی پارامترهای مربوط به پایداری و سلامت می پردازد.

در رویکرد نیازهای اساسی توسعه نیز با توجه به اهداف اختصاصی آن که توجه به عدالت اجتماعی، ارتقای شیوه های سالم زندگی، افزایش مشارکت عمومی و... است ساختارهای اصلی توسعه پایدار مد نظر است.

منابع و مأخذ:

- ۱- مفیدی، سید مجید (۱۳۸۵)، جزوه مبانی مقدماتی توسعه و طراحی شهر پایدار، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران
- ۲- پیسو، سدریک (۱۳۸۶)، شهرهای پایدار در کشورهای در حال توسعه، ترجمه ناصر محرم نژاد، تهران، انتشارات مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری
- ۳- منصور، جهانگیر (۱۳۸۷)، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸ اصلاحات، تغییرات و متمم قانون اساسی مصوب (۱۳۶۸)، تهران، انتشارات دوران

www.susarch.com

www.saveh.gov.ir/cleancity.htm

یک تجربه

حسب اطلاع تلفتی از وقوع یک مورد حادثه ساختمانی (ریزش ساختمان ناشی از گودبرداری در مجاورت آن) نمایندگان امور فنی و مهندسی سازمان از ساعت ۱۱:۴۵ لغایت ۱۳ از محل و وضعیت ساختمان بازدید به عمل آوردند. مشاهدات و اطلاعات کسب شده به شرح زیر است:

خلاصه ای از یک گزارش بازدید امور فنی مهندسی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

موضوع: گزارش بازدید از ریزش ساختمان ناشی از گودبرداری در مجاورت آن واقع در خیابان محمدعلی جناح

نداشته و مجری (مالک) نیز قبل از خاکبرداری مورد را کتباً به ناظر اطلاع نداده است. (۴) با توجه به اینکه عملیات گودبرداری بدون رعایت حریم ساختمان‌های مجاور و توجه به شعاع موثر آن صورت گرفته، باید نسبت به تحکیم خاک ضلع شرقی و شمالی ساختمان که امکان تخریب آن‌ها نیز وجود دارد اقدام عاجل صورت پذیرد.

طاق ضریبی بوده، نیمی از ساختمان تخریب شده و در اثر این حادثه تعدادی کشته و زخمی شدند (آمار دقیق در زمان بازدید مشخص نبود، برخی تعداد کشته‌ها را ۳۱ و برخی ۴ و تعداد زخمی‌ها را ۲ تا ۳ تن اعلام کردند). (۳) در مدارک ارائه شده توسط مهندس ناظر به سازمان، نامبرده طی نامه‌ای به شهرداری اعلام کرده که اطلاعی از شروع عملیات گودبرداری

(۱) گودبرداری به عمق (حدوداً) ۴ متر صورت گرفته و مشاهده شد که زیر پی ساختمان‌های اطراف خالی شده است بدون آنکه تمهیداتی برای حفاظت جداره گود به عمل آورده شود. (۲) خاک زیر پی ساختمان ۳ طبقه مجاور لغزش نموده و با توجه به اینکه ساختمان فاقد اسکلت و مهاربندی جانبی و دارای دیواربرابر و سقف

ترک‌های بوجود آمده در ملک مجاور محل گودبرداری

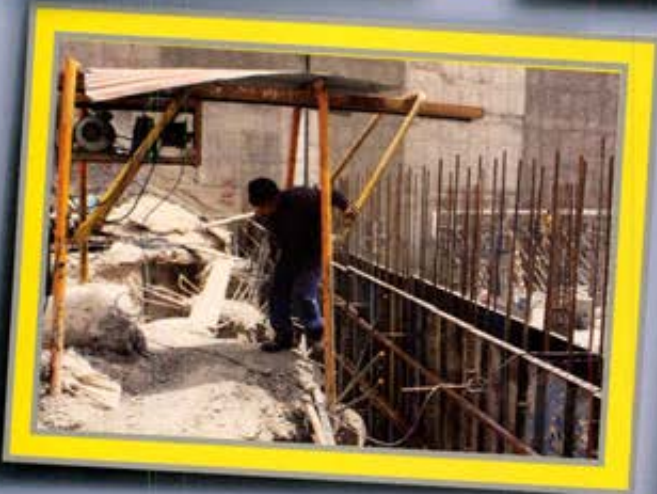
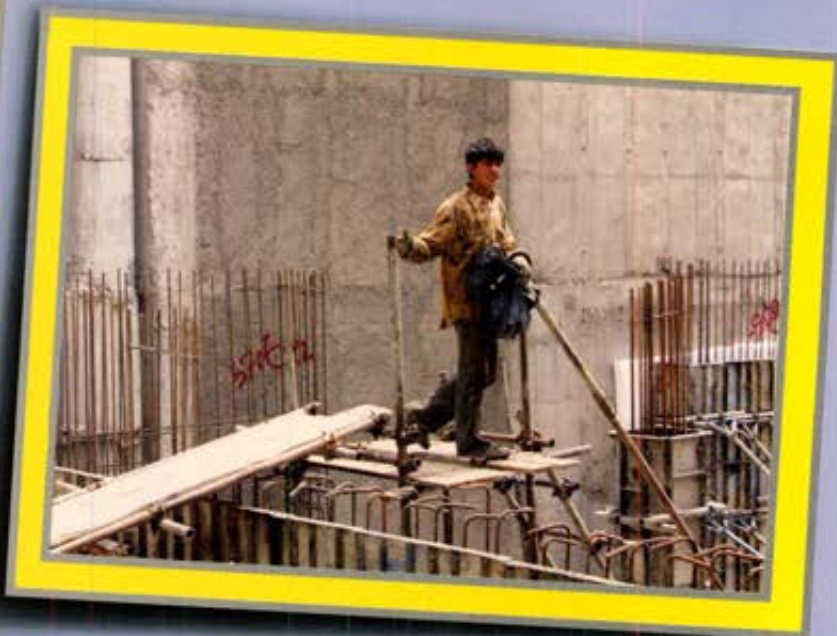
بنا توجه به مذاکرات جلسه مورخ ۸۹/۰۲/۱۹ شورای اسلامی شهر تهران در خصوص ریزش جداره شمالی قسمت جنوبی در پروژه ساختمان در دست احداث بازدید به عمل آمده است. (۱) عملیات ساختمانی در پلاک ثبتی شماره..... در حال اجرا است.

(۲) گودبرداری بنا توجه به اختلاف ارتفاع اضلاع شمالی و جنوبی زمین، در دو سطح صورت گرفته و کارگران که اکثراً افغانی هستند، مشغول اجرای اسکلت ساختمان بودند. همچنین آثار ریزش بدنه شمالی بخش جنوبی گودبرداری (در حد فاصل شمع های اجرا شده) در محل مشخص بود.

بیک تجربه

خلاصه ای از یک گزارش بازدید امور فنی مهندسی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

موضوع: بازدید از پروژه مشارکتی مجتمع مسکونی در سعادت آباد تهران

۳) آقای مهندس... که توسط شرکت ساختمانی... (مجری ساختمان) به عنوان سرپرست کارگاه معرفی شده بود در محل پروژه حضور نداشته و کار بدون حضور سرپرست کارگاه در حال انجام بود، طی تماس تلفنی، ایشان اظهار کردند که در شهر... بسر می برند.

۴) کارگران بدون لوازم حفاظت انفرادی در کارگاه در حال کار بودند، به عنوان نمونه کارگر قالب بند که فردی کمتر از ۱۸ سال سن بود، در شرایطی نایمن، بدون کلاه و دستکش مشغول کار بود.

۵) میلگردهای پای کار غالباً زنگ زده بوده و

به همان صورت مورد استفاده قرار می گرفت.

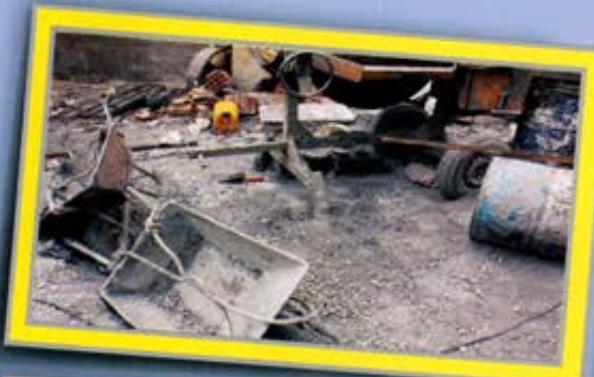
۶) تیرچه های بتنی پایکار اکثراً فاقد مشخصات فنی لازم است.

۷) تجهیز کارگاه به صورت اصولی و فنی صورت نپذیرفته است (عرض شیب رمپ ورود به کارگاه کافس و مطابق مقررات ملی ساختمان نبوده و میزان شیب نیز بیش از حد مجاز است، محل دپوی مصالح نامشخص و پراکنده بوده و بدنه غربی آن نیز ریزش نموده است و... : دپوی مصالح در گذر مجاور کارگاه نیز منطبق با الزامات مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان نیست. از این نظر، در کارگاه بی نظمی

فراوانی ملاحظه شد.

۸) عدم رعایت الزامات متعددی از مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان (ایمنی و حفاظت کار در حین اجراء) کاملاً مشهود بود.

۹) طبق گزارش مرحله ای مهندس ناظر که به منظور دریافت حقی الزامه مرحله ای در تاریخ..... با شماره..... در دبیرخانه سازمان ثبت شده، اعلام شد که: «گزارش بتن ریزی فونداسیون و سقف سوم به پیوست است» اما طبق اعلام واحد کنترل ساختمان گزارشی پیوست نامه نبود تا گزارش ناظر با بازدید مطابقت داده شود.

عکس ها: سودابه قیصری

گردهمایی گروه‌های تخصصی شهرسازی

سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان‌ها

- تعیین حق الزحمه طرح انطباق کاربری اراضی شهری
- تخلفات شهرسازی در امر ساختمان سازی
- عضویت با حق رأی در مجامع قانونی
- اصلاح شناسنامه فنی و ملکی ساختمان
- الزامات پیش روی حرفه شهرسازی در نظام مهندسی ساختمان

در ادامه به شرح مختصری از محورهای ارائه شده در گردهمایی پرداخته می‌شود:

۱- تدوین مبحث الزامات عمومی شهرسازی در مقررات ملی ساختمان

با توجه به مصوبه هیأت عمومی دوازدهم و نظر به موافقت هیأت ریسه محترم شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان در راستای تهیه الزامات عمومی شهرسازی که برای ارتقای کیفی طرح‌های توسعه فضایی-کالبدی در مقیاس‌های مختلف منطقه‌ای، ناحیه‌ای، شهری و روستایی و در نهایت هدایت و کنترل کمی و کیفی ساختمان سازی تلقی می‌شود، اعضای حاضر در گردهمایی، چارچوب مورد نظر برای تدوین مبحث فوق را به شرح پنج محور زیر مورد تأکید قرار دادند:

الف) تعاریف پایه مورد نیاز

ب) عناوین ضوابط عمومی شهرسازی

ج) ضوابط عمومی شهرسازی در ساختمان سازی (ناظرات و کنترل

ه) مستند سازی

لذا مقرر شد براساس چارچوب فوق، مبحث الزامات عمومی شهرسازی به طور دقیق و تفصیلی توسط نهادی حقوقی یا حقیقی تحت نظارت کمیته تخصصی شهرسازی شورای مرکزی تدوین و به وزارت مسکن و شهرسازی ارسال شود.

۲- تدوین شرح خدمات، گردش کار و حق الزحمه موضوع نظارت مهندسان شهرساز در طرح‌های شهرسازی و ساختمان سازی

به منظور اجرایی کردن جدول حدود صلاحیت مهندسان شهرساز در طرح‌های شهرسازی و امور ساختمان سازی و نظارت بر تهیه و اجرای پروژه‌های توسعه و عمران شهری و روستایی و اجرای فعالیت‌های مرتبط با حوزه خدمات مهندسان شهرساز، ضرورت دارد

ششمین گردهمایی هیأت ریسه گروه‌های تخصصی شهرسازی سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان‌ها در دوره چهارم شورای مرکزی به همت اعضای کمیته تخصصی شهرسازی شورای مرکزی در ۲۲ اردیبهشت ماه سال جاری به میزبانی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان آذربایجان غربی در شهر ارومیه برگزار شد.

در ابتدا مهندس فواد مرعشی دبیر گردهمایی ضمن خوش آمدگویی به حضار به بیان بخشی از فعالیت‌های به عمل آمده در سازمان نظام مهندسی ساختمان استان آذربایجان غربی در خصوص فعالیت حرفه‌ای مهندسان شهرساز پرداخت و سپس مهندس هاشم زاده رییس سازمان، اقدامات آتی و اهداف نهایی سازمان را در رابطه با بهره‌گیری مناسب و مفیدتر از خدمات مهندسان شهرساز به عنوان یکی از رشته‌های اصلی هفتگانه مهندسی برشمرد، همچنین مهندس یزدانی به عنوان عضو شهرساز شورای مرکزی به بیان برنامه‌ها و طرح‌هایی که برای تحکیم جایگاه مهندسان شهرساز و سازمان نظام مهندسی ساختمان ارائه شده، پرداخت.

در این گردهمایی شرکت کنندگان از ۲۱ استان حضور یافته و در قالب کمیته‌های کاری تشکیل شده در حاشیه گردهمایی و بر پایه نارسایی‌ها، چالش‌ها و روندهای حاکم بر نظام شهرسازی و توسعه فضایی-کالبدی کشور از یک سو و آینده نگری و پیرایش آتی نظامات مذکور، دیدگاه‌ها و نظریات خویش را در قالب نه محور ارائه کردند و محورهای یاد شده توسط کمیته‌های تخصصی شهرسازی سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان‌های مازندران، تهران، خراسان رضوی، فارس در قالب مباحث زیر ارائه شد:

- اصلاح آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان

- مبحث الزامات عمومی شهرسازی

- تدوین شرح خدمات، گردش کار و حق الزحمه موضوع نظارت مهندسان شهرسازی در طرح‌های شهرسازی و ساختمان سازی
- قانون جامع شهرسازی و معماری کشور

گزارش از: مهندس محسن غیائی
عضو هیأت ریسه گروه تخصصی
شهرسازی سازمان نظام
مهندسی ساختمان استان تهران

شرح خدمات، گردش کار و حق الزحمه مربوطه توسط کمیته تخصصی شهرسازی شورای مرکزی تهیه و به تمامی استان‌ها جهت اجرا ابلاغ شود.

۳- تعیین حق الزحمه طرح انطباق کاربری اراضی شهری

با توجه به ابلاغ شرح خدمات و گردش کار طرح «انطباق کاربری اراضی شهری» و ضرورت تسریع در عملیاتی کردن شرح خدمات مذکور در سازمان‌های نظام مهندسی استان‌ها و لزوم ایجاد وحدت رویه در تعرفه خدمات شهرسازی در عین توجه به تفاوت‌های منطقه‌ای، بدین ترتیب تعرفه طرح انطباق کاربری اراضی شهری تدوین و به کمیته تخصصی شهرسازی ارائه شد تا کمیته مزبور نسبت به پیگیری و ابلاغ آن به استان‌ها از طریق وزارت مسکن و شهرسازی اقدام نماید. همچنین برای پیگیری و عملیاتی کردن خدمات طرح انطباق شهری ساختمان‌ها و نیز عقد تفاهم نامه تفکیک اعیانی ساختمان‌ها تصمیمات مقتضی اخذ شد و از کمیته تخصصی شهرسازی شورای مرکزی درخواست شد تا نسبت به پیگیری تصمیمات اخذ شده اقدام نماید.

۴- قانون جامع شهرسازی و معماری کشور از آنجا که قانون جامع شهرسازی و معماری کشور توسط وزارت مسکن و شهرسازی در حال تهیه است و پیش نویس اولیه آن نیز تنظیم شده است، اعضای شرکت کننده در گردهمایی تخصصی شهرسازی با بررسی مفاد پیش نویس مذکور، نقطه نظرات زیر را ارائه کردند:

- ضروری است با در نظر گرفتن دیدگاه‌های تخصصی شورای مرکزی و سایر دستگاه‌های مؤثر و با لحاظ کردن شاخص‌های جامعیت، تحقق پذیری، مدیریت یکپارچه شهری، ارتقای فرهنگ عمومی شهرسازی و روش‌های نوین در شهرسازی امروز، در تنظیم و تدوین قانون جامع شهرسازی و معماری کشور همت گمارد.

- پیشنهاد شد که قانون جامع شهرسازی و معماری کشور با رفع تناقضات با سایر قوانین و مقررات جاری کشور و با اصلاح، الحاق و لغو قوانین مغایر موجود تهیه و تدوین شده و به تصویب مراجع قانونی برسد.

- از آنجا که در فرآیند بررسی قانون مذکور در وزارت مسکن و شهرسازی، جایگاه سایر مراجع ذی‌نفع عمرانی بویژه سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور واجد اهمیت است. لذا پیشنهاد مشخص اعضای شرکت کننده در این گردهمایی، به تعویق انداختن فرآیند بررسی و بازنگری کلی قانون مذکور و بهره‌گیری مطلوب از پیشنهادات فنی و کارشناسی کمیته‌های تخصصی شهرسازی سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان‌ها است.

۵- اصلاح آیین نامه اجرایی قانون نظام

» با توجه به مصوبه هیات عمومی دوازدهم و نظر به موافقت هیات ریسه محترم شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان در راستای تهیه الزامات عمومی شهرسازی که برای ارتقای کیفی طرح‌های توسعه فضایی-کالبدی در مقیاس‌های مختلف منطقه‌ای، ناحیه‌ای، شهری و روستایی و در نهایت هدایت و کنترل کمی و کیفی ساختمان سازی تلقی می‌شود، اعضای حاضر در گردهمایی، چارچوب مورد نظر برای تدوین مبحث فوق را به شرح پنج محور مورد تأکید قرار دادند

مهندسی ساختمان

- با توجه به بررسی انجام شده در گردهمایی در خصوص اصلاح آیین نامه اجرایی به نظر می‌رسد تغییرات به عمل آمده در مواد ۵۹ و ۶۱ آیین نامه ضرورتی نداشته و آیین نامه فعلی جامع و کامل است.

- نظر به اینکه اصلاح آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی ساختمان در دست اقدام است، پیشنهاد می‌شود نماینده‌های از کمیته‌های تخصصی شهرسازی، نقشه برداری و ترافیک در کمیته بازنگری آیین نامه مذکور حضور داشته باشند.

۶- ضرورت پیگیری از تخلفات شهرسازی در امر ساختمان سازی

- با توجه به اینکه بیشتر تخلفات ساختمانی در سطح کشور از نوع تخلفات شهرسازی است، شرکت کنندگان در گردهمایی تخصصی شهرسازی از ریاست شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور درخواست می‌کنند تا به کلیه استان‌ها ابلاغ شود که نسبت به تهیه طرح انطباق شهری ساختمان و همچنین نظارت و بازرسی فنی ساختمان‌ها از حیث رعایت ضوابط و مقررات شهرسازی اقدام کنند.

۷- عضویت با حق رأی سازمان در مجامع قانونی

- اهتمام در پیگیری عضویت قانونی و با حق رأی سازمان نظام مهندسی ساختمان در مجامع قانونی

مرتبط با شهرسازی و توسعه و عمران کشور از جمله شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، کمیسیون ماده پنج، کارگروه تخصصی مسکن و شهرسازی، شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کمیسیون ماده صد

۸- اصلاح شناسنامه فنی و ملکی ساختمان - اصلاح و گنجاندن اطلاعات شهرسازی مرتبط با ساختمان در شناسنامه فنی و ملکی ساختمان و استفاده از خدمات مهندسان شهرساز

۹- الزامات پیش روی حرفه شهرسازی در نظام مهندسی ساختمان

- شرکت کنندگان در گردهمایی در خصوص الزامات پیش روی حرفه شهرسازی در نظام مهندسی ساختمان بر موارد زیر تأکید کردند:

الف) گسترش و توسعه دانش و حرفه شهرسازی در بدنه جامعه

الف-۱- تهیه و اجرای برنامه‌های رسانه‌ای هدفمند و دقیق

الف-۲- طراحی چارچوب آموزش عمومی شهرسازی

الف-۳- نشست‌های هدفمند ادواری و منظم با مدیران اجرایی کشور، استان‌ها و گروه‌های تخصصی سازمان‌های نظام مهندسی

الف-۴- همکاری با مجامع تخصصی هم‌صنف در خصوص برگزاری مناسبت‌های شهرسازی

ب) توسعه پژوهش‌های کاربردی

ب-۱- تدوین سالانه زمینه‌های پژوهش‌های کاربردی در حرفه شهرسازی

ب-۲- برگزاری همایش‌های منظم و کاربردی به منظور تعمیق جایگاه شهرسازی

ب-۳- تهیه فصلنامه پژوهش‌های کاربردی شهرسازی

ج) نظارت بر خدمات شهرسازی از طریق ابلاغ و الزام قانونی و تعیین مکانیزم اجرایی و گردشکار وظایف حرفه در بدنه سازمان

نظام مهندسی، مدیریت شهرسازی و معماری سازمان‌های مسکن و شهرسازی استان‌ها و شهرداری‌های کشور

د) ارتقا و بازآموزی مهندسان شهرساز

د-۱- ایجاد بانک اطلاعات هوشمند شهرسازی

د-۲- برگزاری دوره‌های بازآموزی مهارت‌های حرفه‌ای

د-۳- تدوین کتابچه‌های راهنمای وظایف حرفه شهرسازی

در پایان ضمن تشکر از میزبانی شایسته سازمان نظام مهندسی ساختمان استان آذربایجان غربی، پیشنهاد می‌شود گردهمایی مذکور به صورت دوره‌ای هر سه ماه یکبار به منظور پیگیری مسایل و مشکلات حرفه شهرسازی و اجرای مفاد قطعنامه برگزار شود.

به پیشنهاد رییس سازمان نظام مهندسی
ساختمان استان تهران و موافقت وزیر مسکن و شهرسازی

آزمون ورود به حرفه مهندسی ۲ بار در سال برگزار می شود

آزمون ۲ مرتبه در سال برگزار خواهد شد. تاکنون این آزمون هر سال فقط یک بار برگزار می شد و این فاصله طولانی دغدغه هایی را برای داوطلبان ایجاد می کرد. با تصمیم اتخاذ شده هم کسانی که در نوبت قبلی موفق به قبولی نشده اند و هم افرادی که مدت زمان لازم برای شرکت در آزمون را طی کرده اند برای شرکت در آزمون یک سال انتظار نخواهند کشید. از طرفی آمار قبولی در بخش نظارت خوب است اما در بخش محاسبات، تعداد کمی موفق به کسب حد نصاب تعیین شده می شوند که امیدواریم با برگزاری آزمون ورود به حرفه مهندسان به تعداد دو بار در سال، تعداد افرادی که مجوز ورود به حرفه را اخذ می کنند، افزایش یابد.

وی در ادامه ضمن تأکید بر ضرورت تثبیت جایگاه و اخلاق حرفه ای از سوی مهندسان و حفظ جایگاه مهندسان در افکار عمومی در مورد افزایش تعداد مهندسان فارغ التحصیلان رشته های مهندسی و وضعیت بازار اشتغال آنان اظهار داشت: اگر بتوانیم اخلاق حرفه ای و جایگاه حرفه ای خود را تثبیت کنیم، آنگاه با افزایش تعداد فارغ التحصیلان و با توجه به اینکه کشور در حال توسعه، ساخت و ساز و آبادانی است نباید مشکلی در زمینه اشتغال داشته باشیم اما اگر اشتغال را پشت میز نشینی و کارمند دولت بودن بدانیم، با مشکل اشتغال مواجه می شویم. یک مهندس باید کارگاه یا پروژه ای را راه اندازی کند و اداره آن را در دست بگیرد. در حال حاضر در کشور اکثراً اشتغال را در کارمندی دولت می دانند از این رو باید این فرهنگ در سطح کشور تغییر کند و زمینه و شرایط مطمئن برای فعالیت بخش خصوصی وجود داشته باشد.

نیکزاد به تلاش برای تأمین جایگاه تخصصی وزارت مسکن و شهرسازی در برنامه پنجم توسعه اشاره و تصریح کرد: قصد ما این است که در این برنامه از نظام مهندسی در حد توان حمایت کنیم و کارها را به آنها بسپاریم تا به

آزمون ورود به حرفه مهندسان برای متقاضیان اخذ پروانه اشتغال به کار مهندسی با همکاری سازمان نظام مهندسی ساختمان، وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان سنجش آموزش کشور ۲۰ و ۲۱ خرداد ماه در دانشگاه امیرکبیر و مجتمع دانشگاهی پیامبر اعظم (ص) برگزار شد. در این آزمون ۱۱۸۵۷ داوطلب در ۶ رشته عمران (نظارت-محاسبات)، شهرسازی، نقشه برداری، ترافیک، مکانیک و برق شرکت کردند.

مهندس علی ترکاشوند رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران در حاشیه برگزاری این آزمون ضمن ارائه پیشنهاد برای برگزاری آزمون ورود به حرفه مهندسی در فاصله زمانی هر شش ماه یکبار، آمادگی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، برای انجام این کار جهت رفاه حال مهندسان عضو سازمان را اعلام کرد.

وزیر مسکن و شهرسازی نیز در بازدید از محل برگزاری آزمون ورود به حرفه مهندسی سال ۸۹ در پاسخ به سووال خبرنگار پیام در مورد برگزاری آزمون ورود به حرفه گفت: طبق قانون، فردی که فارغ التحصیل می شود برای ورود به حرفه باید در آزمون شرکت کند. ما از قانون تبعیت می کنیم اما به نظر من اینکه یک فارغ التحصیل دوباره آزمون بدهد و با چند تست سنجیده شود و اگر قبول نشد، بگوییم مهندس نیست چندان خوب نیست. ضمن اینکه فارغ التحصیلان ۳ سال باید منتظر باشند تا بتوانند در این آزمون شرکت کنند. البته اعتقاد دارم مهندسان نیز مانند پزشکان زمینه مشخصی برای فعالیت دارند و همان طور که بعضی به پزشک عمومی و برخی به پزشک متخصص و فوق تخصص مراجعه می کنند، در رشته های فنی و مهندسی نیز باید رتبه بندی حرفه ای انجام شود.

علی نیکزاد در ادامه از توافق انجام شده جهت برگزاری آزمون به صورت هر شش ماه یکبار خبر داد و گفت: با پیشنهاد رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران از این پس این

گزارش: محبوبه پوردوستار

سرعت و به خوبی پیش رود.

وی در مورد ضرورت سابقه کار برای اشتغال مهندسان، انجام کارهای دانشجویی در کارگاه‌های مهندسی را برای مهندسان جوان ضروری دانست و تصریح کرد: از دانشجویی که تازه فارغ التحصیل شده انتظار نمی‌رود طراحی و نظارت ساختمان‌های بلندمرتبه را برعهده گیرد، اما می‌توان با تقسیم بندی امور مختلف مهندسی از نیروهای کم تجربه و باتجربه به نحو مطلوب در کنار یکدیگر استفاده کرد.

وزیر مسکن و شهرسازی در مورد وضعیت مسکن گفت: آمار صدور پروانه‌ها، ساخت و ساز و پرداخت تسهیلات در شش ماهه‌ی دوم سال ۸۸ بیانگر وضعیت رو به بهبود مسکن در کشور است. رونق در بخش مسکن به این معناست که به اندازه نیاز جامعه خانه بسازیم و مردم هر روز یک گام به سمت آسوده خیال شدن از تامین مسکن خود و خانواده پیش بروند.

مهندس نیکزاد ضمن اشاره به تبدیل مسکن از کالای سرمایه‌ای به کالای مصرفی در کشور تصریح کرد: اگر در کشور ما ۱۰ شرکت بزرگ برای ساخت مسکن اعلام آمادگی کنند و همان کاری را که وزارت مسکن و شهرسازی انجام می‌دهد از جمله زمین رایگان، تسهیلات قرض الحسنه و پرداخت ۵۰ درصد پروانه انجام دهند، بسیاری از مشکلات این بخش رفع خواهد شد. در همه جای دنیا نیز همینطور است. ساختمان‌ها را می‌سازند و به فروش می‌رسانند و آن را به امید گران شدن راکند نمی‌گذارند. البته مخالفان این نظر معتقدند چون تولید نداریم و هر سال نیز ۸۰۰ تا ۹۰۰ هزار ازدواج انجام می‌شود، بالاخره روزی نیازهای آتیشته به جایی می‌رسد که نیازمند ۵ میلیون مسکن خواهیم بود. باید گفت که دولت به این نکته توجه می‌کند. اگر ما بتوانیم واجدان شرایط مسکن مهر را مدیریت کنیم و تا ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۰ به مرحله مناسبی برسانیم، برای اولین بار کسری مسکن کشور جبران خواهد شد.

در پایان برگزاری آزمون با چند نفر از داوطلبان شرکت کننده در مورد نحوه برگزاری آزمون و افزایش دفعات برگزاری آن به ۲ بار در سال گفت و گویی انجام دادیم. مهدی.ص داوطلب رشته عمران- نظارت،

سال ۸۵ فارغ التحصیل شده و برای دومین بار در این آزمون شرکت کرده است. وی سطح سوالات را نسبت به سال قبل مشکل تر توصیف و نحوه برگزاری و برخورد تیم اجرایی آزمون را خوب عنوان کرد و گفت: هنگام ثبت نام با مشکلات زیادی مواجه بودیم. با توجه به خیل وسیع داوطلبان خدمات خوبی در هنگام ثبت نام ارائه نشد. به نظر من بهتر است ثبت نام به صورت اینترنتی انجام شود.

وی همچنین در مورد طرح برگزاری آزمون به صورت شش ماه یکبار گفت: اولین بار اسفند ماه ۸۷ در آزمون شرکت کردم و حالا بعد از گذشت یک سال و چهار ماه آزمون برگزار شده است. این فاصله خیلی زیاد است و دغدغه‌ای برای داوطلبان به شمار می‌رود

این دغدغه که اگر قبول نشویم باید یک سال یا حتی بیشتر تا آزمون بعدی صبر کنیم آزار دهنده است.

نسرین.ک نیز که شرایط خاص جسمانی او را مجبور کرده بود تا با عصا حرکت کند و در آزمون قبل در دانشگاه شهید بهشتی شرکت کرده برگزاری آزمون در دانشگاه امیرکبیر را مناسب عنوان کرد و گفت: امسال برای حضور در جلسه آزمون مشکلات کمتری داشتم. اینجا از نظر دسترسی بسیار مناسب تر از دانشگاه شهید بهشتی است. وی که ۱۰ سال از دریافت پروانه محاسباتش می‌گذرد نیز برگزاری هر شش ماه یکبار آزمون را بسیار خوب توصیف کرد.

بگاه.الف داوطلب رشته عمران- نظارت هم در مورد برگزاری آزمون ضمن گلایه

از عدم برگزاری آزمون در سال ۸۸ گفت: آزمون حداقل باید سالی یکبار برگزار شود در حالی که آخرین آزمون اسفند ماه ۸۷ برگزار شد. در چنین حالتی استرس داوطلبان بیشتر است چون در صورت عدم قبولی مجبورند زمان زیادی متظر باشند. البته برگزاری آزمون نیازمند صرف هزینه زیاد و انجام برنامه ریزی دقیق و زمان بری است با این حال اگر بتوانند این آزمون را ۲ بار در سال برگزار کنند به میزان زیادی از استرس داوطلبان کاسته خواهد شد.

وی نیز دسترسی محلی دانشگاه امیرکبیر را بهتر از دانشگاه شهید بهشتی توصیف کرد و گفت: آزمون در شرایط خوبی برگزار شد و امکانات محل و رفتار تیم برگزار کننده بسیار خوب بود.

و اگر ۲ بار در سال برگزار شود بسیار مفید خواهد بود.

حمید.ق داوطلب رشته عمران- نظارت نیز برگزاری آزمون به صورت شش ماه یکبار را گام مثبتی در راستای رفع دغدغه‌های داوطلبان آزمون توصیف کرد و گفت: البته احتمالاً انجام این کار برای تیم برگزار کننده با مسایل و دشواری‌هایی همراه خواهد بود اما کم کردن فواصل برگزاری آزمون، اقدام خوبی است تا داوطلبان با آسودگی خیال بیشتری در آزمون شرکت کنند.

رویا.س داوطلب رشته عمران- نظارت سطح سوالات آزمون را متوسط ارزیابی کرد و در مورد افزایش تعداد دفعات برگزاری آزمون در سال گفت: اگر این کار صورت گیرد کمک بسیار خوبی به ما خواهد بود چون

نتیجه اقدامات و برنامه ریزی ها و زمان بندی های خود را برای اجرای موارد مذکور در اولین مجمع سال جاری (۱۳۸۹) حداکثر تا پایان تیر ماه سال جاری طی یک همایش یا سمینار عمومی با حضور اعضای سازمان نظام مهندسی اعلام شود.

برگزاری انتخابات هیات رییسه های گروه های تخصصی سازمان

پنجمین دوره انتخابات هیات رییسه های گروه های تخصصی هفت گانه سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران روز شنبه ۸ اسفند ماه سال ۸۸ در ۱۱ حوزه اخذ رای در سطح استان تهران برگزار شد. در این دوره از انتخابات تعداد ۵۱۲ نفر نام نویسی کرده بودند که از این تعداد ۳۶۶ نفر در رشته عمران، ۲۴ نفر در رشته برق، ۵۲ نفر در رشته مکانیک، ۳۳ نفر در رشته معماری، ۱۶ نفر در رشته شهرسازی، ۶ نفر در رشته ترافیک و ۱۵ نفر در رشته نقشه برداری بودند. گفتنی است ۱۸۳۱ نفر از اعضای سازمان در این دوره از انتخابات شرکت کردند و رای گیری تا ساعت ۲۱ ادامه یافت. پس از شمارش آرا که تا پانزده روز بعد به طول انجامید، پروین قائم مقامی، ساناز افتخارزاده، ماریا نصیریور و علی کرمانیان در رشته معماری، محسن غیائی نیا، علی نوذر پور، رضا اصلانی، الهام امینی و محمدرضا احمدی در رشته شهرسازی، کورش غفاری ایزدموسی، رضا حیدریون، امیرعباس بادامی و علی خورشیدی در رشته عمران، سید جلال حسینی، رحمت‌اله یوسفی، سید مهدی مظفری طباطبایی و عسگر خسروی فر در رشته مکانیک، علی اصغر امجدی، جعفر سموات، سید محمد هاشمی و محمدرضا سبزی مبارکه در رشته برق، محسن رجب زاده، منصور فراهانی فرید، بهمن مومنی مقدم، اصغر یحیایی و محمد باقر پیری وردین در رشته نقشه برداری و محمد محمدی نژاد، کامران رادپویا، کامران رحیم اف، کامبیز رضوی و کامران حاج نصرالهی در رشته ترافیک با کسب بیشترین آرا برگزیده شدند.

اعطای نخستین شناسنامه فنی و ملکی ساختمان در شهر تهران

مراسم اعطای نخستین شناسنامه فنی و ملکی ساختمان سه شنبه ۱۴ اردیبهشت ماه سال جاری با حضور رییس و اعضای هیات مدیره سازمان نظام

برگزاری مجمع عمومی سالانه سازمان استان

مجمع عمومی سالانه نوبت دوم سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران ۱۵ اسفند ماه ۸۸ در محل تالار اجتماعات پژوهشگاه نیرو برگزار شد.

در این جلسه پس از تشکیل هیات رییسه سنی، با رای حاضران، اعضای هیات رییسه اصلی متشکل از مهندس غلامعلی حمتی (رییس مجمع)، مهندس سامان فصیحی (منشی)، مهندس حسن کلاه مال و مهندس حمیده ناطقی (ناظران) برگزیده شدند.

در ادامه مواردی از دستور جلسه مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت ولی به دلیل کمبود وقت، ادامه جلسه به ۲۲ فروردین ماه سال ۸۹ موکول شد. مجمع عمومی نوبت دوم یکشنبه ۲۲ فروردین ماه با حضور بیش از ۱۶۰۰ نفر از اعضای سازمان در محل پژوهشگاه نیرو ادامه یافت. این نشست با تلاوت آیاتی چند از کلام الله مجید آغاز و با سخنرانی مهندس علی ترکاشوند پیگیری شد. رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران توضیحاتی در مورد موارد مطرح شده در جلسه قبلی مجمع که ناتمام مانده بود، ارائه کرد. در ادامه به دلیل عدم حضور مهندس کلاه مال (یکی از ناظران مجمع)، رای گیری برای انتخاب ناظر جلسه انجام و مهندس علی بهمنی با اکثریت آرا انتخاب شد.

سپس هیات رییسه مجمع مستقر و گزارش عملکرد سال ۱۳۸۷ هیات مدیره دوره چهارم توسط مهندس سهیلا کامرانی ارائه شد که با ۸۵۰ رای مورد تصویب قرار گرفت. در ادامه گزارش مالی منتهی به اسفند ۸۷ توسط سیروس جعفری مدیر امور مالی سازمان ارائه و با ۸۵۰ رای به تصویب رسید.

گزارش بازرسان سازمان نیز توسط مهندس حسن حسن زاده بازرس سازمان ارائه شد. در ادامه انتخاب روزنامه همشهری به عنوان روزنامه کثیرالانتشار با ۱۰۰۰ رای مورد تصویب قرار گرفت.

در بخش دیگری از این جلسه تعدادی از اعضای حاضر در مجمع به ایراد سخنرانی و طرح درخواست های صنفی مهندسان پرداختند. در این راستا مسائلی از جمله ارجاع کار توسط تشکل ها، کانون ها و انجمن ها، ارجاع کار به افراد حرفه ای و دارای صلاحیت، اصلاح وضعیت فعلی توزیع کار با برنامه ریزی و تدوین روش های سیستماتیک، استفاده از نقطه نظرات صنوف و تشکل های مهندسی در امور جاری مربوط به سازمان در دستور کار هیات مدیره سازمان قرار گرفت.

همچنین پرداخت هزینه های سازمان در چهارچوب آیین نامه اجرایی و بودجه مصوب، تدوین و انتشار آیین نامه داخلی مربوط به امور اجرایی و مالی، اقدام در جهت واقعی کردن حق الزحمه خدمات مهندسی مطرح شد که با اکثریت آرا مورد تصویب حاضران در مجمع قرار گرفت. ضمن اینکه انتشار موارد مطرح شده در هر یک از جلسات هیات مدیره و اعلام نتایج و مصوبات به صورت ماهانه با ۱۶۵۰ رای در دستور کار قرار گرفت.

در پایان با ۱۶۵۰ رای مصوب شد موارد مطرح شده در دستور کار عاجل هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران قرار گیرد و

چمران و قالیباف در پاسخ به این موضوع اعلام کردند که دولت هیچ پولی برای مقاوم سازی بافت‌ها به شهرداری تهران نداده است.

رییس شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان تاکید کرد: برای صدور شناسنامه فنی و ملکی ساختمان نیاز به تعیین زیربنا نیست و فقط باید مقررات اجرا شود. یعنی اگر ساختمان کوچکتری با مقاومت بیشتر بسازیم به مصلحت همه خواهد بود. ضمن اینکه خرید و فروش ساختمان بر مبنای زیربنا رویه نادرستی است و معیار ارزش گذاری ساختمان باید رعایت مقررات ملی ساختمان باشد.

وی با تاکید بر ضرورت صدور شناسنامه فنی و ملکی ساختمان همزمان با صدور پروانه ساختمان اظهار امیدواری کرد که دستگاه‌های مربوطه در امر کیفی سازی ساختمان، همکاری‌های لازم را داشته باشند. تدبیر سازمان نظام مهندسی ساختمان بر این است که در آینده نزدیک شرایط به گونه‌ای مهیا شود که در هنگام صدور سند مالکیت، صدور شناسنامه فنی و ملکی ساختمان نیز صورت پذیرد.

غرضی ایرادهای وارده در بحث کیفی سازی ساختمان به سازمان را در حد لفظ دانست و گفت: مردم به شدت طالب توسعه هستند و وقتی بفهمند طول عمر ساختمانشان با رعایت مقررات ملی ساختمان به ۳۰۰ سال می‌رسد از آن استقبال می‌کنند.

محمدباقر قالیباف شهردار تهران دیگر سخنران این جلسه با اشاره به اینکه مدیریت شهری بیشترین دغدغه را در موضوع ساخت و ساز و اصلاح بافت‌های فرسوده داشته است، گفت: در بافت فرسوده با کسائی روبرو هستیم که با وجود رایگان شدن پروانه ساختمانی و بخشش بدهی‌ها نمی‌توانند بافت‌های فرسوده خود را نوسازی کنند. نوسازی بافت‌های فرسوده تنها بحثی فنی و ایجاد اشتغال نیست بلکه موضوعی اجتماعی است.

وی افزود: من به عنوان شهردار تهران حاضر نیستم توافق‌نامه‌ای را اجرایی کنم که جنبه کار شکلی پیدا کند. بحث ما بر سر کیفیت کار است. کسائی که در خانه ۲۰۰، ۳۰۰ متری نشسته‌اند دغدغه ۱۰ متر کم و زیاد شدن خانه‌شان را ندارند، اما این موضوع برای کسی که هزینه رهن خانه‌ای ۲۵ متری را به سختی تامین می‌کند از اهمیت فراوان برخوردار است.

قالیباف صدور شناسنامه فنی ساختمان را هزینه بر عنوان کرد و گفت: با این حال نهادینه کردن آن مستلزم فراهم بودن بسترهای اجتماعی و فرهنگی است و با توجه به پایین بودن درآمد مهندسان بار صدور شناسنامه فنی - ملکی نباید به حوزه مهندسی کشور تحمیل شود.

حسن بیادی از اعضای شورای شهر پس از اعطای نخستین شناسنامه فنی و ملکی ساختمان، بعد اقتصادی این بحث را بر بعد مهندسی آن غالب عنوان کرد و گفت: مهندس ناظر اولین کسی است که می‌تواند تخلفات را به شهرداری گزارش دهد ولی این اتفاق نمی‌افتد. مهندس ناظر باید بر درستی کار اصرار داشته باشد.

خسرو دانشجو سخنگوی شورای شهر تهران نیز با انتقاد از استفاده بی‌رویه از مصالح غیراستاندارد در امر ساخت‌وساز، خواستار تأیید صلاحیت نیروهای اجرایی اعم از جوشکار، بنا و کارگران شد و تاکید کرد: شناسنامه فنی - ملکی تنها در این صورت به طور واقعی محقق می‌شود.

چمران در تأیید این مورد گفت: سازمان استاندارد فهرستی از مصالح ساختمانی استاندارد را به شورای شهر ارائه کرده که ما آن را به شهرداری و کمیسیون عمران فرستاده‌ایم.

مهندسی ساختمان استان تهران، رییس و اعضای شورای اسلامی شهر تهران، شهردار تهران و رییس شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور در محل شورای شهر تهران برگزار شد.

در ابتدای جلسه مهندس مهدی چمران رییس شورای اسلامی شهر تهران، ایران را یکی از ۱۰ کشور بلاخیز دنیا دانست و گفت: هر قدر که در برابر وقوع زلزله آمادگی کامل داشته باشیم، در صورتی که ساختمان‌های ما به طور استاندارد و مقاوم ساخته نشوند، کماکان خطر زلزله ما را تهدید خواهد کرد.

چمران در ادامه، پیشگیری از خطر را بهترین و سریع‌ترین کار ممکن دانست و گفت: اکنون در جهان زلزله‌هایی با قدرت بیش از ۷ ریشتر اتفاق می‌افتد و آمادگی برای مقابله با آن بسیار مهم به نظر می‌رسد و این امر مستلزم مقاومت ساختمان‌ها، استفاده از مصالح استاندارد، بهره‌گیری از مجربان کار آزموده و ناظران ورزیده است. گرچه ساختن خانه‌های مقاوم با اصول مهندسی درست، به زمان بیشتر و هزینه بالاتری نیاز دارد، اما امری ضروری است. شناسنامه فنی و ملکی ساختمان نیز باید ضمیمه سند مالکیت شود.

وی با اشاره به اینکه بحث صدور شناسنامه فنی ساختمان در شورای دوم آغاز شده گفت: هرچند این موضوع در شورای دوم به تصویب رسید ولی تاکنون اجرایی نشده است چرا که در اجرا با مشکلاتی مواجه شدیم و ما نیز نتوانستیم در زمینه صدور پروانه ساخت و ساز سد جدیدی ایجاد کنیم.

در ادامه این جلسه مهندس علی ترکاشوند رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران صدور شناسنامه فنی و ملکی ساختمان را موجب تضمین ارتقای کیفیت ساخت و ساز در کشور عنوان کرد و گفت: اعطای شناسنامه مذکور در راستای اجرای قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و با تاکید بر اجرای مقررات ملی ساختمان در امر ساخت و ساز شهری صورت گرفته است. در این راستا در نیمه دوم سال ۸۶ تفاهم‌نامه‌ای چهار جانبه بین وزارت مسکن و شهرسازی، شورای اسلامی شهر تهران، شهرداری و سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران منعقد شد که براساس آن اجرای مبحث دوم مقررات ملی ساختمان (نظامات اداری) از جمله تهیه شناسنامه فنی و ملکی در ساختمان‌ها مطرح و رعایت آن لازم الاجرا شده است.

ترکاشوند در ادامه، زلزله را یکی از مقتضیات جهان هستی عنوان کرد که به دلیل عدم توانایی مقابله به عنوان یک بلا از آن یاد می‌کنیم.

وی در ادامه پیشنهاد کرد کارگروهی با حضور رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان، معاونت شهرسازی شهرداری تهران و رییس کمیسیون عمران شورای شهر برای بررسی نحوه صدور شناسنامه فنی و ملکی ساختمان تشکیل شود و هر سه ماه یکبار گزارشی از نتایج این کمیسیون ارائه شود.

مهندس محمد غرضی رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور نیز در این جلسه ضمن اشاره به این موضوع که شهرداری تهران باید برای اجرایی شدن بحث شناسنامه فنی و ملکی ساختمان تمام اعضای سازمان را به کار گیرد تا آنان در جریان کار قرار گیرند، گفت: مردم حاضرند برای ساخت و ساز مقاوم پول بیشتری بپردازند و این ذهنیت که جامعه نمی‌پذیرد ساختمانی را که در ساخت آن مقررات مورد توجه قرار گرفته است بسازد، باید عوض شود.

غرضی همچنین گفت: اگر دولت به شهرداری پولی برای مقاوم سازی بافت‌های فرسوده داده است، باید فقط برای نوسازی بافت‌ها هزینه شود.

دفتر نمایندگی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران با حضور اعضای هیات مدیره، هیات نظارت بر دفاتر سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، اعضای شورای اسلامی شهر قدس و مسوولان فرمانداری و شهرداری این شهرستان ۱۸ خرداد ماه افتتاح شد.

مهندس ترکاشوند رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران در این مراسم دفتر شهر قدس را نوزدهمین دفتر نمایندگی سازمان استان عنوان کرد و گفت: هدف از تاسیس دفتر شهر قدس تعامل با مدیریت شهری و شهرداری به منظور افزایش کیفیت ساخت و سازها و آسایش و امنیت مردم شهرستان است و اگر تعاملی صورت نگیرد توفیقی حاصل نخواهد شد.

وی ضمن اشاره به آغاز صدور شناسنامه فنی - ملکی ساختمان در تهران با تاکید بر این نکته که شناسنامه فنی و ملکی ساختمان نه تنها مانهی برای ساخت و ساز نیست، بلکه باعث افزایش بهره‌وری ساختمان و عمر مفید آن و افزایش امنیت شهروندان می‌شود، تصریح کرد: سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران از طریق دفتر نمایندگی این سازمان در شهر قدس آمادگی دارد در زمینه صدور شناسنامه فنی و ملکی ساختمان جلساتی با شهرداری و شورای اسلامی شهر قدس برگزار کند و هر نوع همکاری لازم در این زمینه را انجام دهد.

در ادامه این مراسم اجرو نماینده فرماندار شهر قدس تاسیس دفتر نمایندگی نظام مهندسی ساختمان را در شهر قدس گام مهمی در راستای افزایش کیفیت ساخت و سازها و استحکام بناهای شهرستان عنوان کرد و گفت: درخواست ما از سازمان نظام مهندسی ساختمان اینست که نماینده این سازمان نظارت بهتر و بیشتری بر ساخت و سازهای سطح شهرستان انجام دهد تا در صورت بروز حوادث طبیعی مانند زلزله دغدغه‌ای در زمینه امنیت بناها وجود نداشته باشد. در پایان این مراسم مهندس خدابخش محمدرزاده بودینه به عنوان رییس دفتر نمایندگی سازمان استان در شهر قدس حکم خود را از رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران دریافت کرد.

تقدیر از رییس سابق دفتر نمایندگی سازمان استان در اسلامشهر

مهندس انوش اسماعیل نژاد رییس سابق دفتر نمایندگی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران در اسلامشهر به عنوان رییس شورای اسلامی این شهرستان برگزیده شد.

در مراسمی که سه شنبه ۲۱ اردیبهشت ماه در محل شهرداری اسلامشهر برگزار شد، ضمن تقدیر از زحمات مهندس اسماعیل نژاد در دفتر نمایندگی نظام مهندسی اسلامشهر، مهندس نیکنام شاکر منتظر به سمت رییس دفتر نمایندگی سازمان استان در اسلامشهر منصوب شد. در این مراسم که با حضور مهندس علی ترکاشوند رییس سازمان نظام

در ادامه حمزه شکیب رییس کمیسیون توسعه و عمران شورای شهر تهران گفت: باید به دلیل تاخیری که در اجرای شناسنامه ساختمان داشته‌ایم از مردم عذرخواهی کنیم. این قانون سال ۷۴ به تصویب رسید و تهیه آیین‌نامه آن بر عهده وزارت کشور و وزارت مسکن و شهرسازی گذاشته شد و حالا بعد از ۹ سال چنین آیین‌نامه‌ای تدوین شده است.

وی افزود: باید تا سال ۸۸ تمام ساختمان‌ها تحت پوشش شناسنامه فنی و ملکی قرار می‌گرفتند ولی این اتفاق نیفتاده است.

محمدعلی نجفی عضو کمیسیون برنامه و بودجه شورای شهر تهران نیز با اشاره به اینکه سوالاتی در مورد این مراسم وجود دارد گفت: آیا این مراسم برنامه‌ای نمادین است یا آغاز حرکتی در فرآیند جدید در شهر تهران که از این پس هر کس بخواهد پایان کار بگیرد باید شناسنامه فنی و ملکی ساختمان داشته باشد. آیا برنامه زمان بندی برای ارائه این شناسنامه تعریف شده است یا از امروز که ملک‌های بیش از ۳ هزار متر مربع در تهران دارای شناسنامه شدند، باید تمام املاک چنین شناسنامه‌ای داشته باشند؟

چمران در پاسخ به این سوال گفت: هر ۶ ماه ۵۰۰ متر از مساحت اعطای شناسنامه فنی ساختمان کاهش می‌یابد. وی تصریح کرد: هم اکنون در سایر شهرهای کشور صدور این شناسنامه اجرایی شده ولی در تهران به دلایلی این مساله اجرایی نشده بود.

در ادامه این جلسه نخستین شناسنامه فنی - ملکی ساختمان به مالک آن اعطا شد. این شناسنامه در حضور مسوولان حاضر و طراحان معماری، برق و مکانیک این پروژه با پلاک ثبتی ۱۱۸/۵۳۴/۶ به محسن شانه ساز مالک آن اعطا شد. پروژه مذکور در ۸ طبقه با زیربنای ۳۸۲۲ متر مربع در منطقه ۵ شهرداری تهران احداث شده است. اجرای این پروژه بر عهده مهندس حسن عیوضی و نظارت آن بر عهده مهندس بختیار حیدری بوده و مهندس بیژن امیری طراح معماری، مهندس بختیار حیدری طراح سازه، مهندس وهسودان فروهر طراح برق و مهندس علی اصغر فارسی طراح مکانیک این پروژه بوده‌اند. همچنین نقشه‌های چون ساخت و تضمین کیفی همراه با شناسنامه به مالک اعطا شد و پایان کار شهرداری پس از صدور شناسنامه فنی و ملکی انجام شد.

گفتنی است شناسنامه فنی - ملکی ساختمان به عنوان سند هویت ساختمان به شمار می‌آید و هدف از صدور آن تاکید بر رعایت نکات فنی احداث ساختمان بر اساس مقررات ملی ساختمان است و اجرای این طرح گامی موثر در مقاوم سازی ساختمان است. ضمن اینکه عدم رعایت دقیق مقررات ملی ساختمان و استانداردهای کیفی و فنی در تمام مراحل ساخت به راحتی قابل شناسایی و پیگیری است.

افتتاح دفتر نمایندگی سازمان استان در شهر قدس

مقالات رسیده، تعدادی از مقالات را برای ارائه در کنفرانس برگزیدند که تعداد ۶۰ مقاله در ۱۲ نشست به صورت شفاهی و ۱۴ مقاله نیز به صورت پوستر ارائه شد.

وی تعداد کارگاه‌های آموزشی این کنفرانس را ۱۸ عنوان کارگاه اعلام کرد و شناسایی ایده‌های برتر و تشویق و ترغیب برای ایده‌پروری و تجاری سازی در این زمینه را از اهداف این کنفرانس اعلام کرد و افزود: در این راستا از رساله‌های دکترا، کارشناسی ارشد و کارشناسی به نحو مقتضی تقدیر خواهد شد.

مهندس محمد غرضی رییس شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور نیز با بیان اینکه جامعه‌ای ثروتمند است که افراد آن تولیدکننده باشند، گفت: افراد جامعه بیش از آن چیزی که از جامعه دریافت می‌کنند باید با تولید به جامعه وارد کنند که این جز در حوزه علمی، عملی و فنی امکان پذیر نیست.

وی با اشاره به این نکته که در ایران روزانه ۵۰۰ میلیون مترمکعب گاز سوزانده می‌شود و حدود هشت میلیون بشکه فرآورده‌های انرژی در روز مصرف می‌شود، به کارگیری علم کاربردی و استفاده از سیستم‌های خورشیدی با قیمت ارزان را راه حل اصلی مصرف سوخت دانست و گفت: در سیستم‌های گرمایشی، سرمایشی و تهویه مطبوع باید علم و فن را به کار گیریم تا بتوانیم بازار صنعت را گسترش دهیم.

گفتنی است در حاشیه برگزاری این کنفرانس نمایشگاه گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع با حضور گسترده مهندسان مشاور، پیمانکاران و سازندگان وسایل تهویه و تبرید و فعالان بخش تهویه مطبوع و تاسیسات ساختمان برگزار شد.

برگزاری مراسم یادمان شادروان میرمیران و روز معمار

چهارمین دوره مراسم بزرگداشت سیدهادی میرمیران و اعطای جوایز برگزیدگان معماری با موضوع «آب و معماری» همزمان با روز معمار در تالار بتهوون خانه هنرمندان ایران برگزار شد. در ابتدای این مراسم که اول اردیبهشت ماه به همت بنیاد معماری میرمیران برگزار شد پیام علی نیکزاد وزیر مسکن و شهرسازی به مناسبت یادمان سیدهادی میرمیران و گرامیداشت روز معمار توسط نماینده وی قرائت شد.

در متن این پیام آمده است: «ایران در تمامی شاخه‌های جهانی دارای جایگاهی رفیع است. کمتر دانش و هنری را می‌توان یافت که ایرانیان در ایجاد و توسعه آن نقشی کم اهمیت داشته باشند. وجود هزاران سال تمدن درخشان در این پهنه همراه با ویژگی‌های طبیعی آن موجب شکل‌گیری فرهنگی غنی و عمیق در میان ساکنان آن شده است. به گونه‌ای که به رغم مخاطرات طبیعی موجود و تهدیدات مداوم طمع ورزان و دشمنان تمدن و فرهنگ ایران، روند کمال‌گرایانه آن در تمامی ابعاد تا پیش از وقوع انقلاب صنعتی در اروپا و ایجاد رکود در فعالیت‌های

مهندسی ساختمان استان تهران، مهندس یاسین جعفرزاده رییس کمیسیون فرهنگی شورا، امین اسدی رییس کمیسیون ورزش شورا و جمعی از مدیران و مهندسان اسلامشهر برگزار شد، از زحمات چندین ساله مهندس اسماعیل نژاد تقدیر به عمل آمد.

مهندس ترکشوند رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران در این جلسه ضمن قدردانی از زحمات مهندس اسماعیل نژاد در زمان تصدی ریاست دفتر نمایندگی نظام مهندسی اسلامشهر انتخاب شایسته وی را به سمت رییس شورای اسلامی اسلامشهر تبریک گفت و با اشاره به لزوم رعایت مقررات و استانداردها در ساخت و سازها اظهار داشت: اولین شناسنامه فنی و ملکی ساختمان هفته گذشته در تهران صادر شد. صدور این شناسنامه می‌تواند نقش مهمی در بهبود کیفیت ساخت و سازها ایفا کند.

وی تصریح کرد: اسلامشهر در بحث نظارت و کیفیت ساخت و سازها از جایگاه بسیار خوبی برخوردار است و امیدواریم به زودی شاهد صدور شناسنامه فنی ملکی در این شهرستان باشیم.

مهندس اسماعیل نژاد رییس سابق دفتر نمایندگی نظام مهندسی اسلامشهر و رییس شورای اسلامی اسلامشهر نیز در این جلسه از همکاری فرمانداری و شهرداری اسلامشهر در طول مدت تصدی ریاست دفتر نمایندگی اسلامشهر تقدیر و تشکر کرد.

مهندس نیکام شاکر منتظر نیز در این نشست ضمن تقدیر از حسن اعتماد مسوولان ابراز امیدواری کرد: امیدوارم با همکاری مسوولان سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران و سازمان‌های مرتبط با مدیریت امور شهری بتوانیم خدمات مهندسی را در حد مطلوب و موثر به مردم این شهرستان ارائه دهیم.

در پایان این مراسم با اهدای لوح تقدیر و هدایایی از تلاش‌های صادقانه مهندس انوش اسماعیل نژاد رییس سابق دفتر نمایندگی سازمان استان در اسلامشهر قدردانی شد.

برگزاری دومین کنفرانس بین‌المللی گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع

دومین کنفرانس بین‌المللی گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع با حضور مسوولان سازمان نظام مهندسی ساختمان (کشور)، وزارت صنایع، سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، دانشگاه صنعتی شریف و جمعی از دست‌اندرکاران صنعت تاسیسات و ساختمان ۱۱ تا ۱۳ خرداد ماه در هتل المپیک برگزار شد.

دکتر محمد حسن سعیدی دبیر علمی این کنفرانس تعداد مقالات رسیده به دبیرخانه کنفرانس را ۱۴۸ عنوان اعلام کرد و گفت: هیات داوران مرکب از استادان و محققان داخل و خارج از کشور، بعد از بررسی

جواهریان از معماران برجسته در بخش دیگری از این مراسم مقاله‌ای با عنوان به طرح «آب و معماری» ارائه کرد.

جواهریان در سخنان خود آب را مهمترین عنصر زندگی عنوان و جریان آن را در زمین همچون جریان خون در بدن دانست و گفت: از سوی دیگر آب همواره در کشوری کوبری چون ایران دارای اهمیت بوده است.

وی سپس به موضوع باغ‌های ایرانی اشاره کرد و افزود: امروزه سیستم آبرسانی باغ‌های ایرانی را به تمام جهان صادر کرده‌ایم و از این جهت موضوع باغ‌های ایرانی موضوعی جهان شمول محسوب می‌شود.

جواهریان تصریح کرد: موضوع باغ ایرانی، آب است. یکی دیگر از عناصر مهم در باغ ایرانی جویبار است بنابراین بی‌آبی در آن به معنی مرگ است. از سوی دیگر آب جاری نشانه حیات ابدی است و از این رو باغ ایرانی مکان گوش دادن به زمزمه آب است. در پایان این مراسم بیانیه هیات داوران خوانده شد و پس از آن به برگزیدگان چهارمین مسابقه معماری میرمیران جوایزی اهدا شد. گفتنی است آثار رسیده به دبیرخانه جشنواره در بخش‌هایی همچون «تومونهایی که آب را وارد فضای شهری می‌کند»، «آب چگونه در معماری حضور پیدا می‌کند»، «آب به معنی مفهوم ابدی و ازلی و پدیده‌ای مفهومی» و «آب به عنوان ریشه‌های فرهنگی» مورد ارزیابی قرار گرفت و بر اساس انتخاب هیات داوران چهارمین دوره از جایزه معماری میرمیران، جایزه رتبه اول به طور مشترک به طرح فرشاد کازرونی و طرح مشترک سه نفره محمد غلامعلی فلاح، علی توکلی دینانی و سولماز صادقی تعلق گرفت. همچنین بهناز فرهی بوزنجاتی و ابودر مرنندی نیز به طور مشترک رتبه دوم را از آن خود کردند و عطا امیدوار و محسن صانعی نیز به طور مشترک موفق به کسب رتبه سوم شدند.

همچنین بر اساس نظر هیات داوران، طرح مشترک سپیده علی محمدزاده و سیده مهسا شایسته صادقیان، طرح مشترک گروه نظنگاه نور و طرح میلاد فرخی به طور ویژه مورد تقدیر قرار گرفتند. همچنین طرح مشترک سمیرا اصغری و رسول محسنی، طرح ساتاز افتخارزاده، طرح صالحه بخارایی، طرح علیرضا حضوری، طرح مشترک آناهیتا علوی و فرداد علوی، طرح مشترک سارا فلاحی و آرمان هادی لو، طرح سمیرامیس قربانی، طرح شهاب‌الدین میرزاییان مهابادی، طرح مشترک نازنین مهرگان و اروین نسیم یزد، طرح مشترک محمدرضا مانی، سید مهدی طباییان نژاد و الهام کیانی راد و طرح داوود نوایی اصل نیز از سوی هیات‌داوران مورد تقدیر قرار گرفتند.

در حاشیه برگزاری این همایش، نمایشگاهی از طرح‌های معماری برندگان جایزه میرمیران و طرح‌های معماری برگزیده همایش سال گذشته برپا شد.

اتیان سوگند و اهدای پروانه کارشناسان ماده ۲۷

علمی و نظری ادامه داشته است. وجود آثار هنری اعم از میراث غنی در زمینه ادبیات، عرفان، هنر و معماری در جای‌جای ایران گواهی بر این مدعاست. اما کوشش علاقه‌مندان به اعتلای فرهنگ و تمدن ایران حتی پس از هجوم همه‌جانبه غرب به تمامی ارکان فرهنگی و هنری ایران اگر چه بسیار محدودتر از گذشته شد، لیکن به اشکال متفاوتی تداوم یافت که نتیجه آن را می‌توان در معدود آثار فرهنگی و هنری از جمله موسیقی، سینما، ادبیات و معماری جست‌وجو کرد. البته باید توجه داشت که چنین آثاری نتیجه فریبه سرشار پدیدآورندگان آنها، بهره‌گیری از اصول، ارزش‌ها و ویژگی‌های آثار دوره‌های تاریخی و فرهنگی ایران است. نکته قابل تأمل در این زمینه نحوه آموزش هنرمندان و دانشمندان گرانقدر معاصر است که اگر چه با شیوه‌های غربی آموزش دیده‌اند، لیکن به دلیل توجه و علاقه به آثار گذشته ایران با مذاقه‌نظر در میراث گذشته به آفرینش آثاری ارزشمند برای دوره معاصر اقدام کرده‌اند. اینک و در سالروز درگذشت یکی از موفق‌ترین معماران بزرگ معاصر ایران، شادروان سیدهادی میرمیران، زمانی مناسب است تا ضمن تقدیر و بزرگداشت یاد و خاطره ایشان، لزوم توجه به ارزش‌های غنی موجود در معماری ایران را یادآوری کرده و تلاش برای بازیابی هویت معماری ایرانی اسلامی را در دوره معاصر مورد تأکید قرار دهیم. بدون تردید تلاش‌های ارزشمند و موفقیت‌های نسبی مهندس میرمیران و دیگر هنرمندان و دانشمندان این سرزمین به مثابه چراغ روشنی برای تداوم چنین مسیری خواهد بود.

همچنین پیام‌های متعدد دیگر از سوی نمایندگان جامعه‌های معماری همچون رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، جامعه مهندسان مشاور ایران، دبیر انجمن معماران ایرانی مقیم پاریس، دبیر فرهنگی جامعه معماران، دبیر جامعه معماران ایران، رئیس پردیس هنرهای زیبا، کانون مهندسان معمار دانشگاه تهران، رئیس دانشکده هنر و معماری ارسال شده بود. در ادامه این مراسم ایرج اعتصام عضو هیات مدیره بنیاد میرمیران و رئیس هیات داوران این دوره طی سخنانی اظهار داشت: مرحوم هادی میرمیران علاقه بسیار زیادی به تشکیل بنیادی برای تحقیق و بررسی معماری گذشته و حال ایران و جهان و توجه به قشر جوان داشت.

وی در ادامه در مورد چگونگی تشکیل بنیاد میرمیران و برگزاری مسابقه معماری میرمیران اظهار داشت: بنیاد معماری میرمیران پس از درگذشت هادی میرمیران توسط انجمن مفاخر معماری ایران که وی نیز عضو هیات امنای آن بود، تاسیس و هر سال مراسم یادمان، مسابقه و جایزه معماری میرمیران را برگزار می‌کند. اعتصام همچنین با اشاره به اینکه اولین مسابقه و مراسم جایزه معماری میرمیران در سال ۱۳۸۶ پس از درگذشت وی انجام شد، تصریح کرد: در اولین دوره برگزاری این مراسم، به شش دانشجو که موفق به کسب رتبه‌های اول، دوم و سوم در دانشگاه‌های دولتی و آزاد شده بودند، جوایزی اهدا شد. جایزه این مراسم در سال دوم به بهترین پایان‌نامه‌های دانشجویی تعلق گرفت. همچنین در سومین سال برگزاری این مراسم، جایزه معماری میرمیران به پروژه‌های طراحی معماری به صورت مفهومی و ایده و فکر اختصاص یافت و جایزه اول به بهترین پروژه طراحی با موضوع «تور و معماری» تعلق گرفت. وی در پایان با اشاره به اینکه برگزاری این مسابقات تنها یکی از فعالیت‌های بنیاد معماری میرمیران است خاطر نشان کرد: همکاری با وزارت مسکن و شهرسازی برای تهیه کتاب «معماری معاصر و ۷۵ سال تجربه بناهای دولتی» و برگزاری نخستین دوره شب معمار در بهمن ماه گذشته از دیگر فعالیت‌های این بنیاد است. در ادامه همایش شعری از شهزاد بهشتی همسر مرحوم سیدهادی میرمیران قرائت شد. فریال

مطرح کردند و اعلام شد که نمایندگان سازمان در هیات های حل اختلاف مالیاتی برای راهنمایی اعضای سازمان در امور مالیاتی تا پایان تیرماه همه روزه در سازمان حضور خواهند یافت و پس از آن روزهای دوشنبه هر هفته ارائه «مشاوره مالیاتی رایگان برای اعضا» در محل سازمان انجام می پذیرد.

برگزاری سومین گردهمایی سراسری اعضای هیات مدیره کانون کارکنان فنی ساختمان

سومین گردهمایی سراسری اعضای هیات مدیره کانون کارکنان فنی ساختمان در تاریخ ۸۹/۴/۱۶ با حضور بیش از ۹۰ درصد اعضای هیات مدیره های کانون های استان های کشور برگزار شد.

در ابتدای مراسم مهدی مؤذن رئیس کانون استان تهران و دبیر همایش گزارشی از روند برنامه ریزی برای برگزاری گردهمایی ارائه کردند.

وی با اشاره به سابقه ۹ ساله تشکیل کانون کارکنان اعلام کرد که بیش از ۸۰ درصد این کانون ها ناموفق بودند و دلیل عدم موفقیت را در این امر دانست که برغم آنکه مجلس شورای اسلامی ماده ۲۸ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان به این تصویب کرد که دو سازمان نظام مهندسی و کانون کارکنان در کنار هم کار کنند ولی شرایط به گونه ای است که این دو مجموعه کنار نیستند و هر کدام مسیر خود را می روند و آن که از قافله عقب مانده کانون است.

وی افزود تا زمانی که در پروژه هایی اجرایی، کارکنان به کار گرفته نمی شوند، نمی توان به اجرای صحیح اطمینان داشت. در پروژه های اجرایی که در حال انجام است، چه نیروهایی که مشغول کارند؟ چه کسی حافظ رعایت استانداردها، مقررات، آیین نامه ها و ضوابط فنی است؟ چه کسی ضمانت می کند مصالح استاندارد است؟ مگر ابلاغ رعایت استانداردها را نداریم؟ عامل کنترل چیست؟ الزامات را چگونه رعایت می کنیم؟

وی حداقل فایده به کار گرفتن کارکنان را امکان حضور مداوم آنان دانست و از خواستار تسریع در ابلاغ اصلاحیه آیین نامه اجرایی که بیش از ۲ سال است در کارگروه های مسکن و شهرسازی مطرح است، گردید.

پس از مؤذن، دکتر هوایی مدیرکل دفتر امور مقررات ملی ساختمان به حضار وعده داد که آزمون های ارتقا، پایه حذف و برگزاری دوره های آموزشی برای ارتقای پایه به خود استان ها واگذار شود.

یادآوری می شود که این همایش پیرامون محورهای تبیینی توانمندی های کارکنان فنی در چرخه ساخت و ساز، راهکارهای لازم جهت بکارگیری کارکنان فنی در صنعت ساختمان و بررسی موانع حضور کارکنان فنی در پروژه های اجرایی برگزار شد.

مراسم ایتیان سوگند و اهدای پروانه جمعی از کارشناسان ماده ۲۷ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان با حضور هیات مدیره سازمان ۵ خرداد ماه برگزار شد. در این مراسم کارشناسان ماده ۲۷ پروانه خود را از مهندس ترکشوند رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران دریافت کردند. سپس اسامی کارشناسان در گلدان ریخته شد و قرعه کشی ارجاع کار توسط یکی از کارشناسان انجام شد. اسامی منتخب به ترتیب در نوبت دریافت کار قرار گرفتند. در ادامه این مراسم ایتیان سوگند کارشناسان ماده ۲۷ برگزار شد و طی آن حضار در جلسه قیام کردند و یکی از کارشناسان در حالی که دست خود را بر قرآن گذاشته بود، متن سوگندنامه را قرائت کرد و سایر کارشناسان آن را تکرار کردند.

برگزاری همایش فرهنگ سازی مالیاتی مهندسان ساختمان

همایش و میزگرد فرهنگ سازی مالیاتی مهندسان ساختمان در نظام ساخت و ساز شهری توسط شورای مالیاتی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران با حضور مسوولان وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان امور مالیاتی کشور با شرکت جمعی از اعضای سازمان نظام مهندسی ساختمان ۱۵ تیر ماه در مرکز همایش های برج میلاد برگزار شد. در ابتدای این مراسم، مهندس انصاری مهابادی دبیر همایش و عضو شورای مالیاتی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران به سخنرانی پرداخت. سپس محمود شکری معاون عملیاتی سازمان امور مالیاتی کشور در مورد بحث فرهنگ سازی مالیاتی در تعامل سه ارگان نظام مهندسی استان تهران، سازمان امور مالیاتی کشور و شهرداری به ایراد سخنرانی پرداخت. در ادامه این نشست، مهندس منوچهر شیبانی اصل عضو هیات مدیره و دبیر شورای مالیاتی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، ضمن یادآوری ۳۱ تیرماه به عنوان آخرین مهلت قانونی تسلیم اظهارنامه مالیاتی، مقاله ای با عنوان «مالیات در خدمات مهندسی ساختمان» ارائه کرد. مهندس محمدعلی پورشیرازی عضو شورای مالیاتی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران نیز طی سخنانی به خدمات شورای مالیاتی سازمان اشاره کرد و گفت: فرهنگ سازی مالیاتی از زاویه دیگری مدنظر ماست که مطابق آن باید کاری کنیم تا همه مؤدیان مالیات بدهند نه اینکه از آنها مالیات بگیریم. به این ترتیب این فرهنگ در افراد جامعه درونی می شود. زمانی، مدیرکل خدمات مالیاتی سازمان امور مالیاتی نیز در این همایش طی سخنانی در مورد چگونگی حضور سازمان استان ها در تهیه و تدوین مجموعه قوانین، مقررات و ضرایب مالیاتی توضیحاتی ارائه کرد. در پایان این همایش، حضار پرسش های خود را در مورد چگونگی اقدام در امور مالیاتی

پنجم مقررات ملی ساختمان ۸- محدودیت‌ها در انتخاب سنگدانه، سیمان، آب
۹- روش گام به گام طرح اختلاط بتن

۱۰- تهیه چند طرح اختلاط در چارچوب مسائل کاربردی ۱۱- محیط‌های
مهاجم و آثار آنها روی بتن ۱۲- شیوه‌های کاهش اثرات مخرب محیط‌های
مهاجم با اصلاح طرح اختلاط بتن دارک مورد نیاز: ۱- تکمیل فرم ثبت نام ۲-
یک قطعه عکس ۳×۴

۳- معرفی‌نامه سازمان‌ها و شرکت‌ها (در صورت لزوم) ۴- واریز هزینه سمینار به
مبلغ ۸۰۰/۰۰۰ ریال و ارائه فیش بانکی (بانک ملت: حساب جام به شماره
۱۱۸۹۷۰۶۹۱) یا (بانک صادرات: حساب سپهر به شماره ۰۴۰۱۹۵۵۷۷۸۰۰۴)
به نام مهندس حمید ادیبی * متقاضیان امتیاز تمدید و ارتقای پروانه اشتغال به
کار با ارائه شماره عضویت نظام مهندسی و کپی پروانه اشتغال به کار می‌توانند از
۵۰ درصد تخفیف استفاده کنند. برگزاری اختصاصی: با توجه به امکان برگزاری
سمینارهای خانه عمران به طور اختصاصی در محل سازمان‌ها و شرکت‌ها،
متقاضیان می‌توانند درخواست خود را جهت هماهنگی و اقدامات لازم، به
صورت کتبی ارسال کنند. گواهینامه: در پایان سمینار به شرکت‌کنندگان آزاد،
گواهینامه حضور در "سمینارهای تخصصی خانه عمران با ذکر عنوان سمینار"
از طرف خانه عمران اعطا می‌شود. "سمینارهای تخصصی خانه عمران، فرصتی
مناسب برای تبادل تجربیات و ارتقای کیفی ساخت و ساز"

کنفرانس و نمایشگاه مدیریت و بهینه‌سازی انرژی

۲۰ تا ۳۰ مرداد ماه ۱۳۸۹

برگزارکننده: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی - وزارت مسکن و
شهرسازی - ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت - سازمان بهره‌وری انرژی -
شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت - شرکت ملی نفت ایران
تلفن: ۷-۰۲۱-۸۸۹۵۴۴۲۵ - وب سایت: <http://www.emciran.com>

محورهای کنفرانس:

- ۱- برنامه‌ریزی بلندمدت عرضه و تقاضای انرژی در افق ۲۰ ساله
- ۱-۱ طرح جامع انرژی کشور
- ۲-۱ ترکیب بهینه فناوری‌های سیستم انرژی (تولید، تبدیل، انتقال، ذخیره
سازی، توزیع و مصرف انرژی)
- ۳-۱ ترکیب بهینه حامل‌های انرژی در سبد عرضه و تقاضا
- ۴-۱ تخمین هزینه نهایی حامل‌های انرژی
- ۵-۱ ظرفیت‌های صرفه‌جویی انرژی
- ۶-۱ روند تغییرات شاخص‌های انرژی‌بری
- ۷-۱ حجم سرمایه‌گذاری لازم
- ۲- آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی در خصوص اصلاح الگوی مصرف انرژی
- ۳- ساختار نهادهای تصمیم‌گیر در بخش انرژی
- ۴- سیاست‌های غیرقیمتی مدیریت عرضه و تقاضای انرژی
- ۵- سیاست‌های قیمتی مدیریت عرضه و تقاضای انرژی
- ۵-۱ یارانه‌های انرژی و بررسی اثرات هدفمند کردن یارانه‌ها
- ۵-۲ قیمت حامل‌های انرژی
- ۵-۳ توزیع درآمد و کسب تقاضا
- ۶- راهکارهای مدیریت و بهینه‌سازی عرضه و تقاضای انرژی
- ۷- استانداردها و معیارهای عرضه و تقاضای انرژی
- ۸- انرژی‌های تجدیدپذیر و سوخت‌های جایگزین
- ۹- قوانین و مقررات مدیریت عرضه و تقاضای انرژی
- ۱۰- تاثیر اقلیم و شرایط جغرافیایی بر مدیریت عرضه و تقاضای انرژی
- ۱۱- مدیریت بار، تولید همزمان کار و گرما، و تولید پراکنده انرژی
- ۱۲- مسائل زیست‌محیطی عرضه و تقاضای انرژی و مسئله تغییر اقلیم
- ۱۳- شرکت‌های خدمات انرژی (ESCO)
- ۱۴- بهترین نمونه‌های (Best Practices) مدیریت عرضه و تقاضای انرژی
در بخش‌های مختلف

سومین کنفرانس بین‌المللی مقاوم‌سازی لرزه‌ای

سومین کنفرانس بین‌المللی مقاوم‌سازی لرزه‌ای، ۲۸ تا ۳۰ مهر ماه ۱۳۸۹ با
محوریت مهندسی پل، شریان‌های حیاتی و تکنولوژی بتن در شهر تبریز برگزار
می‌شود. علاقه‌مندان به ارائه مقاله می‌توانند چکیده مقالات خود در یکی
از محورهای اصلی کنفرانس را تا ۱۰ اردیبهشت ماه به دبیرخانه ارسال کنند.
محورهای اصلی کنفرانس عبارتند از: پل، بهسازی و مقاوم‌سازی، مهندسی
شریان‌های حیاتی، تکنولوژی بتن

ششمین همایش بین‌المللی مدیران فنی و نگهداری و تعمیرات

مهندسی عمومی، مهندسی مکانیک- ۱۶ مهر ۱۳۸۹ تا ۱۷ مهر ۱۳۸۹
برگزار کننده: گروه پژوهشی آرینا - محل برگزاری: تهران
تاریخ‌های مهم: مهلت ثبت نام: ۱۳۸۹/۷/۱۰
اطلاعات تماس با دبیرخانه:
تلفن دبیرخانه: ۴-۸۸۳۴۴۹۰۰ فکس دبیرخانه: ۱۰۸۸۳۴۴۱۰
ایمیل: info@ipamc-org وبسایت: <http://www-ipamc-org>

اولین کنفرانس ملی مدیریت سیلاب‌های شهری

مهندسی آب و هیدرولوژی - ۱ مرداد ۱۳۸۹ تا ۲ مرداد ۱۳۸۹
محل برگزاری: تهران - تاریخ‌های مهم:
مهلت ارسال چکیده: ۱۳۸۸/۹/۱۵
اعلام نتایج داوری چکیده مقالات: ۱۳۸۸/۱۰/۱۵
مهلت ارسال اصل مقاله: ۱۳۸۸/۱۲/۱۵
اعلام نتایج داوری اصل مقاله: ۱۳۸۸/۳/۱۵
مهلت ثبت نام: ۱۳۸۸/۴/۱۵
محورهای کنفرانس

سیستم‌های پیش‌بینی و هشدار سیلاب‌های شهری
تدوین برنامه عملیاتی مدیریت سیلاب‌های شهری (Action Plan)
مدیریت کاربری اراضی در کاهش سیل‌گرفتگی شهری
راهکارهای مقاوم‌سازی و مقابله با سیلاب
معیارهای طراحی فنی، مصالح مورد استفاده، نحوه اجرا، نگهداری و پایش
سیستم‌های جمع‌آوری آبهای سطحی و سازه‌های کنترل سیلاب‌های شهری
جنبه‌های زیست‌محیطی، اجتماعی، فرهنگی و حقوقی مدیریت سیلاب‌های شهری
مدیریت جامع شهری و تأثیرات پارامترهای اقلیمی در مدیریت سیلاب‌های شهری
نقش بیمه سیلاب در مدیریت سیل
نقش رسانه‌های عمومی در مقابله و مدیریت سیل و آموزش عمومی در کاهش
خطرات سیل
کاربرد مدل‌های عددی و رایانه‌ای و سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS) در
طراحی و بهره‌برداری زهکش‌های شهری
تجارب بین‌المللی در زمینه مدیریت سیلاب‌های شهری
اطلاعات تماس با دبیرخانه:

تلفن دبیرخانه: ۲۲۴۴۱۹۴۱ - فکس دبیرخانه: ۲۲۴۴۱۹۴۱
ایمیل: uswm@apnconsult.ir
وبسایت: <http://www-APNconsult.ir/uswm>

سمینار تخصصی طرح اختلاط بهینه بتن مبتنی

بر روش ملی و استانداردهای بین‌المللی

۲۹ مرداد ماه ۱۳۸۸/ برگزار کننده: خانه عمران تلفن: ۸۸۵۲۱۳۵۷ - ۸۸۷۴۳۰۰۹
محتوای سمینار: ۱- اصول و مبانی طرح اختلاط بتن ۲- دیدگاه آیین‌نامه آبا
و میحت ۹ مقررات ملی ساختمان نسبت به طرح اختلاط بتن ۳- رویکرد ملی
به طرح اختلاط بتن ۴- نگرش کاربردی به مفاهیم کارایی، مقاومت مشخصه و
پایایی ۵- نگاهی به مبانی اقتصادی طرح اختلاط بتن ۶- مصالح تشکیل‌دهنده
بتن (استانداردها، بازار) ۷- لزوم تطبیق مصالح تشکیل‌دهنده بتن با میحت

معرفی هیات مدیره پنجم نظام مهندسی ساختمان استان تهران

مهندس علی ترکاشوند
رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

مهندس هوشنگ کاتب احدی
دبیر هیات مدیره

دکتر سعید غفرانی
نایب رییس دوم

دکتر محمود مقدم
نایب رییس اول

مهندس جابر نصیری
خزانه دار

رشته معماری

مهندس داود مجد نیا

مهندس فرزانه شیروان بیگی

مهندس مجید پاکساز

دکتر اصغر ساعد سمیعی

مهندس غلامحسین پردلی
(علی البدل)

مهندس سید مهدی هاشمی

مهندس مهتاب ملکی

رشته عمران

مهندس جعفر بلبلی

مهندس انوش اسماعیل نژاد

دکتر عباس اکبر پور نیک قلب

دکتر عباس احمد آخوندی

مهندس محسن بهرام غفاری

مهندس علی ترکاشوند

مهندس عبدالمجید سجادی نایینی

مهندس منوچهر شیبانی اصل

مهندس رامین حسینی ریوندی
(علی البدل)

مهندس جابر نصیری

دکتر سعید غفرانی

دکتر محمدرضا عطر چیان

رشته تاسیسات مکانیکی

مهندس عسگر خسروی فر
(علی البدل)

دکتر محمود مقدم

مهندس سید محمد صادق
موسوی خلخالی

مهندس فرشاد امیرخانی

رشته تاسیسات برقی

مهندس منصور صدوری
(علی البدل)

مهندس سید محمد غرضی

دکتر مهدی بیات مختاری

رشته شهرسازی

دکتر سیمین حناچی
(علی البدل)

مهندس هوشنگ کاتب احدی

رشته ترفیک

مهندس مهدی حاجی قاسمی
(علی البدل)

دکتر بهنام امینی

رشته نقشه برداری

مهندس سید رضا امامی
(علی البدل)

دکتر شمس نوبخت دودران

معرفی گروه ها و کمیسیون های تخصصی

کمیسیون رفاه و تعاون

محمد رضا عطر چیان
عباس اکبر پور
هوشنگ کاتب احدی
انوش اسماعیل نژاد
جعفر بلبلی
جابر نصیری
مهدی حاجی قاسمی

کمیسیون حقوقی

محسن اسعدی
جعفر بلبلی
مهدی بیات مختاری
حسن محمد حسن زاده
منوچهر شیبانی اصل
داوود مجدنی
محمد رضا ولیلو

کمیسیون طرح و برنامه

محمد رضا عطر چیان
محسن بهرام غفاری
سید صادق موسوی خلخال
بهنام امینی
فرزان شیروان بیگی
مهدی بیات مختاری
مهتاب ملکی

هیأت تحریریه

سید مهدی هاشمی
عسگر خسروی فر
بهنام امینی
مهدی بیات مختاری
منوچهر شیبانی اصل
عباس اکبر پور
مهتاب ملکی
هوشنگ کاتب احدی

هیأت هماهنگی و نظارت بر دفاتر نمایندگی

انوش اسماعیل نژاد
سید مهدی هاشمی
سعید غفرانی
عبدالمجید سجادی نائینی
مهتاب ملکی
جابر نصیری
هوشنگ کاتب احدی

هیأت امنای زمین و ساختمان

محمد رضا عطر چیان
سعید غفرانی
جعفر بلبلی
سید رضا امامی
مهدی حاجی قاسمی
ابوالفضل میراسداله

شمس نوبخت
محمد رضا عطر چیان
محسن بهرام غفاری
انوش اسماعیل نژاد
داوود مجدنی
مهدی حاج قاسمی
فرشاد امیرخانی

کمیته ارزیابی صلاحیت سازندگان

عبدالمجید سجادی نائینی
منوچهر شیبانی اصل
محمد رضا عطر چیان
جعفر بلبلی
فرشاد امیرخانی
سید رضا امامی
مهدی حاجی قاسمی

کمیته آموزش

محمد رضا عطر چیان
شمس نوبخت
بهنام امینی
فرزان شیروان بیگی
محمود مقدم
مهدی بیات مختاری
عباس اکبر پور

کمیته مسکن مهر

هوشنگ کاتب احدی
داوود مجدنی
مهدی بیات مختاری
جعفر بلبلی
فرشاد امیرخانی

شورای رابط

هوشنگ کاتب احدی
جعفر بلبلی

کمیته انرژی شورای مرکزی

محمود مقدم
سید صادق موسوی خلخال
اصغر ساعد سمیعی

گروه تخصصی معماری

اصغر ساعد سمیعی
فرزان شیروان بیگی
داود مجدنی
فاطمه قائم مقامی
ساناز افتخارزاده
ماریا نصیر پور
علی کرمانیان

گروه تخصصی ترافیک

بهنام امینی
مهدی حاجی قاسمی
محمد محمدی نژاد
کامران رادپویا
کامران رحیم اف
کامبیز رضوی
کامران حاج نصراله‌یی

گروه تخصصی شهرسازی

هوشنگ کاتب احدی
محسن غیائی نیا
علی نوذر پور
رضا اصلانی
الهام امینی
محمد رضا احمدی
احد رسولی

گروه تخصصی برق

سید محمد غرضی
مهدی بیات مختاری
منصور صدری
امجدی
سماوات
هاشمی
سبزی مبارکه

کمیته هدایت و ارزیابی کارشناسان ماده ۲۷

منوچهر شیبانی اصل
بهنام امینی
مهدی بیات مختاری
سید صادق موسوی خلخالی
عباس اکبر پور
داود مجدنی
فرزان شیروان بیگی

گروه تخصصی عمران

منوچهر شیبانی اصل
سعید غفرانی
جعفر بلبلی
کوروش غفاری ایزد موسی
رضا حیدریون
امیر عباس بادامی
علی خورشیدی

گروه تخصصی نقشه برداری

شمس نوبخت
سید رضا امامی
محسن رجب زاده
منصور فراهانی فرید
بهمن مؤمنی مقدم
اصغر یحیایی
محمد باقر پیری وردین

شورای انتظامی

سید احمد لطفی زاده
محمد ساعدی
حسن شاه محمدی
اسداله باهو

کمیته میحث دوم مقررات ملی ساختمان (ماده ۳۳)

سعید غفرانی
محسن بهرام غفاری
سید صادق موسوی خلخالی
فرزان شیروان بیگی
مجید پاکساز
اصغر ساعد سمیعی
جابر نصیری
داود مجدنی
سید رضا امامی
مهتاب ملکی

شورای مالیاتی

محمد علی پور شیرازی
احمد آقاخانی
میرنجم الدین حکمیان
منوچهر شیبانی اصل
کامران انصاری مهابادی
هوشنگ شهید
مینا صمدزاده

گروه تخصصی مکانیک

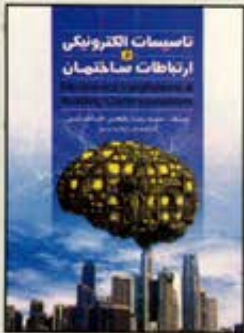
محمود مقدم
سید صادق موسوی خلخالی
فرشاد امیرخانی
حسینی
یوسفی
طباطبایی
خسروی فر

معرفی کتاب

- تاسیسات الکترونیکی و ارتباطات ساختمانی
- تاسیسات الکترونیکی و روشنایی فنی
- واژگان معماری شهری

تاسیسات الکترونیکی و ارتباطات ساختمانی

کتاب تاسیسات الکترونیکی و ارتباطات ساختمانی تألیف سید رضا رفیعی طباطبایی کارشناس ارشد برق، زمستان ۱۳۸۸ توسط انتشارات آزاده در تیراژ ۲۰۰۰ نسخه و بهای ۶۵۰۰ تومان به چاپ رسیده است. این کتاب در دوازده فصل تدوین شده است که عناوین این فصول عبارتند از: سامانه کشف و اعلام حریق، سامانه های تصویری و CCTV، سامانه آتن مرکزی تلویزیون، سامانه کنترل دسترسی (ACCESS)، سامانه های حفاظت و ایمنی (SECURITY)، سامانه های صوتی (SOUND SYSTEM)، سامانه های ارتباطی، سامانه مخابرات (تلفن)، شبکه دیتا DATA، سامانه کنترل و فرمان روشنایی، سامانه مدیریت هوشمند ساختمان (BMS) و توضیحاتی در مورد دسی بل. کتاب فوق در ۳۱۲ صفحه با موضوع تاسیسات و تجهیزات ساختمان منتشر شده است.

تاسیسات الکترونیکی و روشنایی فنی

کتاب تاسیسات الکترونیکی و روشنایی فنی تألیف سید رضا رفیعی طباطبایی کارشناس ارشد برق تابستان ۱۳۸۸ توسط انتشارات آزاده در تیراژ ۳۰۰۰ نسخه و بهای ۷۰۰۰ تومان چاپ شده است. این کتاب با موضوع برق (نیرو، انتقال و توزیع) در ۳۵۰ صفحه و ۱۲ فصل منتشر شده است که عناوین فصول عبارتند از: کلیاتی در مورد تولید نیروی برق، روش های انتقال و توزیع، شبکه های توزیع و انواع آنها، روش های حل شبکه الکتریکی، محاسبه شبکه های توزیع، روش عملی محاسبه شبکه های ساده، وسایل جابه جایی نیروی برق، لوازم تابلویی، سامانه برق اضطراری و UPS، سامانه اتصال زمین و صاعقه گیر، روشنایی و پیوست ها.

واژگان معماری شهری (انگلیسی - فارسی) عنوان کتابی است که توسط پدram پورشکیبایی تألیف و به وسیله انتشارات ستایش منتشر چاپ شده است. این کتاب در ۱۵۲ صفحه و تیراژ ۲۰۰۰ جلد با قیمت ۲۵۰۰ تومان به چاپ رسیده است.

جناب آقای مهندس علی ترکاشوند

رئیس محترم سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

انتصاب شایسته جنابعالی را به عنوان مدیر عامل شرکت نگهداری و توسعه اماکن ورزشی کشور تبریک می گوئیم و از پروردگار برایتان آرزوی توفیق در خدمت به خلق داریم.

هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

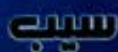
مهندسی متناور

سازه ازمون فولاد

سیستم بکارچه بازرسی

مرکز تخصصی بازرسی و کنترل کیفیت
جوش ساختمان و سازه های فولادی

STS

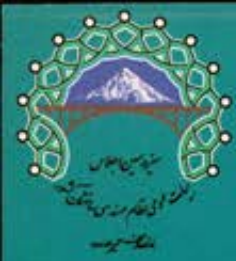
مبتکر طرح بازرسی و کنترل کیفیت جوش با استفاده از نرم افزار تحت وب ((سیب)) در سراسر کشور

WWW.STS-INSPECTION.COM

آدرس: تهران - خیابان جمالزاده شمالی، پلاک ۲۷۵، واحد ۹. تلفن: ۶۶۵۶۷۳۳۱ - ۶۶۵۶۷۳۳۰ فکس: ۶۶۵۹۲۱۸۶

Unit 9, No.275, Northernly Jamal Zadeh St., Tehran-Iran. Tel: +9821 66567330 - 66567331 Fax: +9821 66592186

سازمان نظام مهندسی ساختمان
شورای مرکزی

سیردهمین اجلاس هیأت عمومی

سازمان نظام مهندسی ساختمان

13th General Assembly of
Iranian Construction Engineering Organization
Mahmoud abad , Iran 16-18 July 2010

برگزار کننده : سازمان نظام مهندسی ساختمان استان مازندران

مجمع آموزشی رفاهی نفت محمودآباد

۲۵ الی ۲۷ تیرماه ۱۳۸۹

